№. 98. ПЯТНИЦА, 14 ДЕКАБРЯ. 1862. PIĄTEK, 14 GRUDNIA. № 98.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ГАЗЕТА
ОФФИЦІАЛЬНАЯ, ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ.

ВЫХОДИТЪ ПО ВТОРНИКАМЪ И ПЯТНИЦАМЪ.

Цѣна на мѣстѣ: За годъ 10 р. За полъ-года 5 р. За четверть года 3, р. За 1 мѣсяцъ 1 р.
Съ пересылкою за годъ 12 р. За полъ-года 6. р, За четверть года 3 р. 50 к.
За объявленія: За строку изъ 40 буквъ платится 17 коп. сер.

KURYER WILEŃSKI

GAZETA
URZĘDOWA, POLITYCZNA I LITERACKA.

WYCHODZI WE WTORKI I PIĄTKI.

Cena na miejscu: Roczna rs. 10, Półroczna rs. 5, Kwartałowa rs. 3, Miesięczna rs. 1,
Z przesyłką: Roczna rs. 12, półroczna rs. 6, kwartałowa rs. 3 kop. 50.
Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się 17 kop. sr.

СОДЕРЖАНІЕ.

TREŚĆ.

Часть оффиціальная.

ВИЛЬНО.

Вчера, 13 декабря, въ 12 часовъ дня, изволилъ прибыть въ Вильно Его Императорское Высочество, Намѣстникъ Кавказскій, главнокомандующій кавказскою арміею, генералъ-фельдцейхмейстеръ, Государь Великій Князь МИХАИЛЪ НИКОЛАЕВИЧЪ.

Санктпетербургъ, 9-го декабря.

Высочайшимъ приказомъ по военному вѣдомству, отъ 6-го декабря, намѣстникъ кавказскій, главнокомандующій кавказскою арміею, членъ государственнаго совѣта, генералъ-фельдмаршалъ, генералъ-адъютантъ князь *Барятинскій*, согласно прошенію его, по разстроенному въ боевой службѣ здоровью, увольняется отъ должностей намѣстника и главнокомандующаго, съ оставленіемъ членомъ государственнаго совѣта и въ званіи генералъ-адъютанта.

— Его Императорское Высочество, генералъ-фельдцейхмейстеръ, главный начальникъ военно-учебныхъ заведеній, Великій Князь Михаилъ Николаевичъ, назначается намѣстникомъ кавказскимъ и командующимъ кавказскою арміею, со всѣми правами, главнокомандующему присвоенными, и съ оставленіемъ въ званіи генералъ-фельдцейхмейстера.

ВЫСОЧАЙШІЙ РЕСКРИПТЪ

НА ИМЯ ГЕНЕРАЛЪ-ФЕЛЬДМАРШАЛА, ГЕНЕРАЛЪ-АДЪЮТАНТА КНЯЗЯ БАРЯТИНСКАГО.

— Князь Александръ Ивановичъ!

Получивъ прискорбное извѣстіе, что тяжкая болѣзнь, постигшая васъ въ слѣдствіе неутомимыхъ боевыхъ трудовъ, понесенныхъ вами, въ особенности, въ блистательную компанію 1859 г., не дозволяетъ вамъ болѣе продолжать достохвальное служеніе ваше въ Кавказскомъ краѣ, Я, согласно просьбѣ вашей, но съ искреннимъ сожалѣніемъ, Всемилостивѣйше увольняю васъ отъ должностей Намѣстника МОЕГО на Кавказѣ и Главнокомандующаго кавказскою арміею. Возложивъ въ 1856 году на васъ эти важныя обязанности, Я былъ увѣренъ, что вы при пламенномъ усердіи къ пользамъ и славѣ отечества, коимъ постоянно отличалась служебная ваша дѣятельность, преодолѣете предстоящіе обширные труды къ исполненію МОИХЪ предначертаній. Вы вполнѣ оправдали МОЕ довѣріе: шестилѣтнее управленіе вами Кавказомъ было ознаменовано многими важными административными преобразованіями и значительными улучшеніями, упрочившими благоустройство края и благосостояніе жителей, а славное командованіе ваше арміею, въ отличномъ состояніи которой Я лично удостовѣрился въ прошломъ году, при посѣщеніи МОЕМЪ Кубанской области и Западной части Закавказкаго края, увѣнчалось, послѣ ряда блистательныхъ побѣдъ и подвиговъ,— уничтоженіемъ власти Шамиля и покореніемъ страны, въ коей онъ столь долго непріязненно противъ насъ владычествовалъ. Подвиги храброй Кавказской арміи подъ вашимъ личнымъ предводительствомъ и устройство Кавказскаго края во время вашего управленія, останутся навсегда въ памяти потомства.

Отдавая полную справедливость блистательнымъ заслугамъ вашимъ, Я поставляю себѣ въ особенное душевное удовольствіе, выразить вамъ искреннѣйшую МОЮ признательность и чувства сердечнаго благоволенія, въ ознаменованіе коихъ, препровождаю къ вамъ алмазные знаки ордена Святаго Апостола Андрея Первозваннаго, съ мечами надъ орденомъ. Пребываю къ вамъ на всегда неизмѣнно благосклоннымъ.

(На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:)

Искренно васъ любящій и благодарный

АЛЕКСАНДРЪ.

ВЪ МОСКВѢ
6-го декабря 1862 года.

Dział urzędowy.

WILNO.

Wczoraj, 13 grudnia o g. 12 o południu, raczył przybyć do Wilna Jego Cesarska Wysokość Namiestnik Kaukazki, głównodowodzący wojskiem Kaukazkiem, jenerał feldcejgmistrz, Wielki Książe MICHAŁ MIKOŁAJEWICZ.

St.-Petersburg, 9-go grudnia.

— Przez Najwyższy rozkaz w wydziale wojennym z d. 6 grudnia namiestnik kaukazki, głównodowodzący armją kaukazką, członek rady państwa, jenerał-feldmarszałek, jenerał-adjutant, książe Barjatyński, na własną prośbę swoją, z powodu zrujnowanego w służbie bojowéj zdrowia, uwalnia się od obowiązków namiestnika i główno-dowodzącego, z pozostaniem czonkiem rady Państwa i w godności jenerał-adjutanta.

— Jego Cesarska Wysokość, jenerał-feldcejgmistrz, główny naczelnik wojennych zakładów naukowych, Wielki Książe Michał Mikołajewicz naznacza się namiestnikiem kaukazkim i dowodzącym armją kaukazką, ze wszystkiemi prawami, służącemi dla głównodowodzącego i z zostawieniem w godności jenerał feldcejgmistrza.

NAJWYŻSZY RESKRYPT,

NA IMIĘ JENERAŁ-FELDMARSZAŁKA, JENERAŁ ADJUTANTA KSIĘCIA BARJATYŃSKIEGO.

Książe Aleksandrze synu Jana! Otrzymawszy smutną wiadomość, że ciężka choroba, którą złożony zostałeś w skutek niezmordowanych trudów na polu bitwy, podjętych przez was szczególniéj podczas świetnéj kampanji 1859 r. nie pozwala wam ciągnąć daléj zaszczytnéj służby waszéj w kraju kaukazkim, Ja zgodnie z prośbą waszą, lecz z szczerym żalem, Najmiłościwiéj uwalniam was od obowiązków namiestnika Mojego na Kaukazie i główno-dowodzącego armją kaukazką. Włożywszy na was w 1856 roku te ważne obowiązki, byłem przekonany, że ożywiony gorącém pragnieniem pożytku i sławy ojczyzny, którem stale się odznaczała wasza działalność służbowa,—zdołacie pokonać oczekujące was ogromne trudy ku spełnieniu Moich zamiarów. Usprawiedliwiliście najzupełniéj zaufanie Moje i sześcioletni zarząd wasz Kaukazem odznaczył się wielu ważnemi administracyjnemi reformami i znacznemi ulepszeniami, które ustaliły porządek w kraju i dobry byt mieszkańców, a sławne dowództwo wasze armją, o najpiękniejszym stanie któréj Ja osobiście się przekonałem w roku przeszłym, przy zwiedzeniu przeze Mnie Kubańskiego obwodu i części zachodniéj kraju Zakaukazkiego, uwieńczone zostało po wielu świetnych zwycięztwach i czynach męztwa,—zniszczeniem władzy Szamyla i podbiciem kraju, nad którym tak długo nieprzyjaźnie dla nas panował. Czyny męztwa walecznéj armji kaukazkiéj pod waszém osobistém dowództwem i urządzenie kraju Kaukazkiego, podczas waszego zarządu zostaną na zawsze w pamięci potomnych.

Oddając zupełną sprawiedliwość świetnym zasługom waszym, Ja uważam za szczególniejszą pociechę serca, wynurzyć wam najszczerszą Moją wdzięczność i uczucia serdecznéj życzliwości, w dowodzie których przesyłam wam brylantowe znaki orderu św. Apostoła Andrzeja pierwszego wezwania, z mieczami nad orderem. Pozostaję ku wam na zawsze niezmiennie życzliwym.

(Na oryginale własną JEGO CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:)

Serdecznie was kochający i wdzięczny

ALEKSANDER.

W Moskwie
6 grudnia 1862 roku.

Милостивый Государь, Господинъ Редакторъ.

Въ передовой статьѣ, помѣщенной въ 92 номерѣ Виленскаго Вѣстника, Редакція вашей почтенной газеты, какъ органъ цѣлаго города, изъявила Комитету, коего я сотрудникомъ, благодарность, за добросовѣстный трудъ, при введеніи порядка въ торговлѣ съѣстными припасами. Признаюсь откровенно, что если-бы мы достигли желаннаго результата, то и тогда не могли-бы, не только разсчитывать, но и надѣятся на полученіе такой награды, вознаграждающей хотя-бы многолѣтній и неусвоенный трудъ; тѣмъ болѣе-же въ настоящее время, гдѣ, при встрѣчаемыхъ нами, на каждомъ шагу, преградахъ и препятствіяхъ,—мало того, что неувѣрены въ успѣхѣ, но убѣждены въ противуположномъ, если предоставлены будемъ однимъ своимъ только средствамъ. Думать иначе, былобы льстить себя ложными надеждами,—ни-начемъ неоснованною игрою воображенія.

Ничего нѣтъ удивительнаго, что Виленскіе жители, (говоря преимущественно о бѣдномъ классѣ), бывшіе до сихъ поръ предоставлены полному произволу лицъ, отъ которыхъ пріобрѣтаютъ предметы необходимѣйшей жизненной потребности, съ восторгомъ узнали, что правительство вникаетъ въ ихъ нужды, и приняло мѣры посредствомъ депутатовъ, избранныхъ самимъ-же обществомъ, къ пресѣченію страшно развившихся злоупотребленій, имѣвшихъ цѣлью, обогащеніе одного класса людей, въ ущербъ всѣхъ остальныхъ.

Поэтому, теперь, когда еще ничего почти не сдѣлано, мы никакъ не можемъ принять благодарности, принадлежащій неотъемлемо власти, отъ которой исходитъ иниціатива этой либеральной мѣры—учрежденіе Комитета.

Не стану распространяться о всѣхъ преградхъ, встрѣчаемыхъ нами на нашемъ трудномъ поприщѣ, скажу только нѣсколько словъ о тѣхъ злоупотребленіяхъ, противъ которыхъ мы принуждены дѣйствовать. Будь онѣ совершенно однородны, и исходи отъ одного общаго источника, не трудно было-бы уничтожить ихъ въ самомъ корнѣ; но при той разнообразности и разнохарактерности, въ которой являются на дѣлѣ, требуя особаго плана дѣйствій противъ каждаго изъ нихъ, они разъѣдиняютъ наши силы, и значительно отдаляютъ отъ достиженія результата, къ которому мы всѣ единодушно стремимся.

Положимъ, что утѣшеніе, мы могли-бы найти себѣ въ извѣстной нѣмецкой поговоркѣ, „Geduld bricht Eisen,“ * —да не въ томъ главная печаль наша,—не страшимся мы борьбы противъ грубаго, необразованнаго элемента,—его еще можно преобразовать; но возмутительно для всякаго честнаго человѣка, быть принужденнымъ стать лицомъ къ лицу съ людьми, играющими роль въ обществѣ, въ которомъ находятся, несмотря на то, что ознаменовали себя многолѣтними пороками; такіе люди, не гнушаются никакими средствами, лишь бы цѣль ихъ была достигнута. Обмануть, оклеветать, погубить-ли кого,—имъ все равно, лишь-бы не лишится какой нибудь матеріальной выгоды, или-же, не уронить значенія, пріобрѣтеннаго лицемѣріемъ и всякими иными коварными средствами.

Надъ подобнымъ лицомъ можетъ одержать верхъ только тотъ, кто превзойдетъ его въ означенныхъ прекрасныхъ качествахъ,—или-же, общее мнѣніе наконецъ сорветъ съ него маску, и поставитъ въ ряду тѣхъ, съ которыми ему быть надлежитъ.

Борьба съ этимъ-то деморализованнымъ элементомъ, представляетъ намъ болѣе всего затрудненія;—дѣйствовать его-же средствами мы, не чувствуемъ себя способными; слѣдовательно остается только одна надежда,—*на гласность и возбужденіе общаго мнѣнія.*

Смѣемъ надѣятся, что и вы господинъ Редакторъ, не откажете намъ, въ своемъ содѣйствіи, для достиженія цѣли одинаково полезной, нравственной и безпристрастной.

Примите, Милостивый Государь, увѣреніе и пр.

П. Мясоѣдовъ.

Въ Сѣв. Пч. напечатано:

Въ числѣ предпріятій, самой настоятельной потребности, могущихъ оказать благодѣтельное вліяніе на наше стѣсненное финансовое положеніе, важнѣйшую роль должна, конечко, играть, постройка южной желѣзной дороги. Важность эта обусловливается, какъ значеніемъ южнаго пункта въ торговомъ отношеніи, такъ и тѣмъ положеніемъ, въ которомъ находится сбытъ нашихъ продуктовъ земледѣлія—сбытъ, сдѣлавшійся крайне неуспѣшнымъ, съ 1853 года, въ слѣдствіе возникшаго соперничества придунайскихъ областей и привоза продуктовъ изъ Америки. Въ настоящее время, мы хватились за умъ и пришли къ полному сознанію, что медлительностію своею въ дѣлѣ постройки южной дороги, мы убиваемъ всякую возможность возстановленія нашей внѣшней торговли, а слѣдовательно, и улучшенія критическаго финансоваго положенія.

Въ виду такой необходимости, граждане г. Одессы обратились со всеподданнѣйшею просьбою къ Его Императорскому Величеству, о постройкѣ южной дороги отъ Одессы до Кіева, а дворяне Херсонской губерніи, какъ слышно, изъявили желаніе гарантировать съ своей стороны, однимъ процентомъ дорогу отъ Одессы до Кременчуга и уступить нужную для нея полосу земли безплатно.

Сверхъ того, намъ положительно извѣстно, что и потребныя денежныя средства для постройки желѣзной дороги отъ Одессы до Кіева, предлагаются правительству, на весьма выгодныхъ условіяхъ и безъ всякаго пособія, со стороны иностранцевъ: стало быть, осуществленіе предпріятія, такъ близко касающагося самыхъ существенныхъ интересовъ Россіи, зависитъ теперь лишь отъ того участія, со стороны правительства, которое оно постоянно принимаетъ для общей пользы государства.

Правительственное участіе въ постройкѣ южной желѣзной дороги необходимо потому, что неудачи въ предпріятіяхъ, посредствомъ ассоціаціи частныхъ капиталовъ, отняли у насъ, на долгое время, всякую возможность составленія значительнаго капитала для постройки какой-либо желѣзной дороги а въ слѣдствіе этого, нельзя и ожидать, чтобы постройка южной дороги, могла въ скоромъ времени осуществиться, если она не будетъ предпринята самимъ правительствомъ.

Мы полагаемъ, что въ виду той готовности, которая изъявлена херсонскимъ дворянствомъ и жителями г. Одессы, если правительство потребуетъ и отъ всѣхъ заинтересованныхъ въ постройкѣ этой дороги, жителей края какое-либо общее матеріальное содѣйствіе: то постройка желѣзнаго пути между Одессою и Кіевомъ можетъ обойтись весьма недорого, въ особенности, если въ основаніяхъ проектовъ будутъ стараться избѣгать многоцѣнныхъ и роскошныхъ сооруженій.

Сколько намъ извѣстно, два проекта южныхъ дорогъ уже составлены, и изслѣдованія доведены до той степени, которая позволяетъ приступить къ ихъ осуществленію. Одинъ изъ этихъ проектовъ касается дороги ѳеодосійской, другой—одесской. По нашему мнѣнію, полное преимущество должно принадлежать послѣдней изъ нихъ и вотъ на какомъ основаніи:

Направленная на Кіевъ одесская дорога, привлечетъ къ Черному морю изобильные урожаи зерноваго хлѣба Подольской, Волынской и Кіевской губерній,—хлѣба, славящагося въ западной Европѣ, и занявшаго, въ теченіи тридцати лѣтъ, до настоящаго времени, одно изъ первыхъ мѣстъ, въ статьяхъ нашей отпускной торговли. Ѳеодосійская дорога, напротивъ того, пройдетъ на протяженіи 500 верстъ, между мало-заселенными, безплодными степями Таврической и Екатеринославской губерній: а отъ этихъ степей прійдется еще долго ожидать производительности, могущей ожививить нашу отпускную торговлю.

Путями, представляющими только удобное внутреннее распредѣленіе продуктовъ, дорогами прихоти и стратегическими, стоимость которыхъ еще долго останется не-производительною,—мы уже занялись цѣпою дорогихъ пожертвованій; теперь наши стѣсненныя денежныя обстоятельства, требуютъ какой-либо коренной мѣры для возстановленія отпускной торговли, а эта заключается, единственно, въ постройкѣ коммерческихъ желѣзныхъ дорогъ, изъ которыхъ южная оказывается самою полезною.

При такой очевидной необходимости, при выгодности и возможности пріобрѣтенія денежныхъ способовъ и при содѣйствіи всѣхъ жителей богатаго и производительнаго юго-западнаго края, по которому пройдетъ желѣзная дорога, должно ожидать, что это предпріятіе осуществится, въ самомъ скоромъ времени.

* Терпѣніе ломаетъ желѣзо.

— Государственный контролеръ, членъ государственнаго совѣта, генералъ-адъютантъ, генералъ отъ инфантеріи *Анненковъ 2-й*, назначенъ командующимъ войсками кіевскаго военнаго округа и кіевскимъ военнымъ, подольскимъ и волынскимъ генералъ-губернаторомъ, съ оставленіемъ членомъ государственнаго совѣта и въ званіи генералъ-адъютанта.

— Высочайшими именными указами, за собственноручнымъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА подписаніемъ, даннымъ правительствующему сенату, 6 декабря, Всемилостивѣйше повелѣно: управляющему министерствомъ народнаго просвѣщенія, статсъ-секретарю, тайному совѣтнику ГОЛОВНИНУ, быть министромъ народнаго просвѣщенія, съ оставленіемъ въ званіи статсъ-секретаря; и управляющему министерствомъ финансовъ, статсъ-секретарю, тайному совѣтнику РЕЙТЕРНУ, быть министромъ финансовъ, съ оставленіемъ въ званіи статсъ-секретаря.

— Высочайшею грамотою, 2-го декабря, Всемилостивѣйше пожалованъ кавалеромъ ордена св. Станислава 2-й степени, со звѣздою, баронъ Шарль Мейеръ РОТШИЛЬДЪ, глава банкирскаго дома М. А. Ротшильдъ и сыновья во Франкфуртѣ на Майнѣ.

— Высочайшимъ указомъ, 2-го декабря, Всемилостивѣйше пожалованы кавалерами ордена св. равно-апостольнаго князя Владиміра 3-й степени: дѣйствительные статскіе совѣтники, предсѣдатели казенныхъ палатъ,—Виленской де-РОБЕРТИ, Минской ГИЛЬФЕРДИНГЪ.

— Высочайшимъ указомъ, за собственноручнымъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА подписаніемъ, 13-го ноября, дочери покойнаго генералъ-адъютанта князя Васильчикова 1-го, княжны СОФІЯ и ВѢРА, Всемилостивѣйше пожалованы во фрейлины къ Ея Величеству Государынѣ Императрицѣ.

— Высочайшимъ указомъ, 6-го декабря, Всемилостивѣйше пожалованы: надворный совѣтникъ попечитель Виленскаго госпиталя святаго Іакова ЦЫВИНСКІЙ, и—коллежскій ассесоръ, попечитель Минскихъ богоугодныхъ заведеній ВАНЬКОВИЧЪ въ званіе камеръ-юнкеровъ Двора ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

— Опредѣленіями правительствующаго сената, ноября 12-го: I. Кандидатами къ мировымъ посредникамъ: Ковенской губерніи, по уѣздамъ: Поневѣжскому: отставной инженеръ-поручикъ Евгеній ЯНУШЕВСКІЙ и поручикъ Михаилъ КУШЕЛЕВСКІЙ; Вилкомірскому отставной подпоручикъ Сигизмундъ СТРУМИЛЛО и Северинъ ТУРЪ; Россіенскому, коллежскій секретарь Ипполитъ БИЛЛЕВИЧЪ и отставной маіоръ Зенонъ ТАРАШКЕВИЧЪ, и Тельшевскому, Северинъ ГОРСКІЙ; Могилевской губерніи, по уѣздамъ: Быховскому: подпоручики: Владиславъ ПОТОПОВИЧЪ и Петръ ЯРОШЕВСКІЙ; Рогачевскому, коллежскій регистраторъ Владиславъ БОРИСЕВИЧЪ; Сѣнинскому, коллежскіе секретари: Валеріанъ БРЖОСТОВСКІЙ и Семенъ ГАЕВСКІЙ, и Горецкому, штабсъ-капитанъ Іосифъ ГОРБАТОВСКІЙ и губернскій секретарь Здиславъ МИТКЕВИЧЪ; II. уволенъ по прошенію: отъ званія кандидата: Ковенской губерній, Россіенскаго уѣзда, графъ ПЛЯТЕРЪ. (Сѣв. Почта)

— Высочайшимъ приказомъ по министерству финансовъ, 2-го декабря, назначенъ губернскій контролеръ Ковенской казенной палаты, статскій совѣтникъ КОРОЛЕНКО, предсѣдателемъ сейже палаты.

Высочайшій указъ, за собсвенноручнымъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА подписаніемъ, данный правительствующему сенату.

Декабря 6. „Указомъ Нашимъ, даннымъ правительствующему сенату въ 8-й день сентября 1859 года, повелѣли Мы, не вчинать новыхъ дѣлъ о конфискаціи имѣній лицъ, причастныхъ къ бывшему въ 1831 году въ Царствѣ Польскомъ и въ западныхъ губерніяхъ имперіи—мятежу, а окончить установленнымъ порядкомъ только дѣла начатыя до изданія того указа.

Нынѣ, желая положить конецъ всѣмъ дѣламъ по конфискацій имѣній и капиталовъ, принадлежащихъ лицамъ, осужденнымъ за политическія преступленія, совершенныя и послѣ 1831 года, если эти имѣнія и капиталы не поступили еще въ составъ государственныхъ имуществъ, и тѣмъ явить новый знакъ Монаршаго Нашего милосердія къ подвергшимся осужденію,—Всемилостивѣйше повелѣваемъ:

1) Имѣнія, въ чемъ бы оныя ни заключались, и капиталы, принадлежавшіе лицамъ, осужденнымъ съ 1831 года за политическія преступленія, равно, доходившіе къ тѣмъ лицамъ въ наслѣдство отъ родителей и родственниковъ, хотя бы окончательно опредѣленные въ казну, однако по день изданія сего указа въ составъ государственныхъ имуществъ еще не принятые, равно и тѣ капиталы и имѣнія, о коихъ дѣла состоятъ въ производствѣ, — отъ конфискаціи освободить.

3) На всѣ сіи имущества и на непоступившіе съ оныхъ въ казну доходы, возстановить права тѣхъ лицъ, за преступленія которыхъ оные подлежали конфискаціи, если лица сіи состоятъ въ живыхъ и возвратились въ отечество, а въ случаѣ ихъ смерти или невозвращенія въ отечество, предоставить тѣ имущества и доходы законнымъ ихъ наслѣдникамъ, не исключая дѣтей, прижитыхъ въ законномъ бракѣ послѣ отлучки заграницу, если они получили дозволеніе прибыть въ предѣлы россійской имперіи и воспользовались этимъ дозволеніемъ.

3) Съ возстановленіемъ осужденнымъ и наслѣдникамъ ихъ правъ на имущества, оставить на обязанности ихъ удовлетвореніе всѣхъ присужденныхъ или какіе впредь присуждены будутъ съ тѣхъ имуществъ или съ бывшихъ владѣльцевъ о нихъ взысканій и исполненіе лежащихъ на имуществахъ обязанностей, а также, предоставить имъ самимъ ходатайствовать, гдѣ слѣдуетъ, какъ о взысканіи присужденныхъ въ казну, въ ихъ правахъ, но еще непоступившихъ въ казначейство капиталовъ, такъ и по производящимся въ судебныхъ мѣстахъ тяжбамъ объ имуществахъ, еще не присужденныхъ.

и 4) За тѣмъ, всякое участіе казны въ производящихся дѣлахъ о подлежащихъ конфискаціи имуществахъ прекратить и ожидаемые къ поступленію въ государственное казначейство капиталы и доходы съ имѣній,—со счетовъ сложить.

Правительствующій сенатъ не оставитъ учинить по сему надлежащее распоряженіе.“ (БиржВѣд.)

— По канцеляріи г. Виленскаго военнаго губернатора и генералъ-губернатора Гродненскаго, Ковенскаго и Минскаго—дворяне: Петръ КАРВОВСКІЙ, Клементій ВОЙТКЕВИЧЪ и Антонъ АНТОШЕВСКІЙ опредѣлены, 6 мин. ноября, младшими писцами этой канцеляріи.

— По канцеляріи г. Виленскаго гражданскаго губернатора; указомъ правительствующаго сената, отъ 10 мин. октября, канцелярскій чиновникъ сей канцеляріи Петръ ОНИХИМОВСКІЙ утвержденъ въ чинѣ коллежскаго секретаря, по степени кандидата Императорскаго Московскаго университета, съ 1-го марта сего 1862 года;—назначены: на вакансію старшаго помощника правителя канцеляріи—Бухгалтеръ сей канцеляріи, коллежскій секретарь Адамъ ГАЛИНСКІЙ, на вакансію бухгалтера—помощникъ бухгалтера, коллежскій секретарь ГАЛКО, на мѣсто же сего послѣдняго—помощникомъ бухгалтера, коллежскій регистраторъ Константинъ ИВАНОВСКІЙ,—всѣ съ 8 числа ноября сего года.

— По возникшему въ одной губерніи вопросу о продленіи срока для представленія къ зачету рекрутскихъ квитанцій, г. военный министръ увѣдомилъ, что онъ не находитъ возможнымъ допустить новую, послѣ 15 ноября отсрочку, для представленія къ зачету рекрутскихъ квитанцій.

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, Всемилостивѣйше удостоивъ пріема волостныхъ старшинъ и сельскихъ старостъ московской губерніи, соизволилъ обратиться къ нимъ со словами, напоминающими обязанности, которыя возложены на нихъ Высочайше утвержденными положеніями 19-го февраля 1861 года. Признавая полезнымъ, чтобы слова ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА сдѣлались извѣстными временно-обязаннымъ крестьянамъ и крестьянамъ-собственникамъ, г. министръ внутреннихъ дѣлъ предложилъ гг. начальникамъ губерній сдѣлать надлежащія къ тому распоряженія, приказавъ разослать во всѣ волости печатные экземпляры текста вышеупомянутыхъ Высочайшихъ словъ. (Цирк. 30 ноября 1862 г., по земск. отд., N. 40).

— *О распредѣленіи пособія мелко-помѣстнымъ владѣльцамъ.* Министерство внутреннихъ дѣлъ, циркуляромъ отъ 10 минувшаго марта, за N. 12, сообщило гг. начальникамъ губерній Высочайшее повелѣніе, состоявшееся 20 января сего года, о назначеніи пособія мелкопомѣстнымъ владѣльцамъ, причемъ, приложило списокъ о размѣрѣ суммы, асигнованной для сего въ каждую губернію, и вмѣстѣ съ тѣмъ, указало тѣ основанія, которыя должны быть приняты въ соображеніе при распредѣленіи этой суммы, какъ по уѣздамъ, такъ и между мелко-помѣстными владѣльцами.

Изъ полученныхъ нынѣ свѣдѣній видно, что распредѣленіе пособія, окончательно сдѣлано мѣстными уѣздными коммиссіями и утверждено губернскими присутствіями по 13 губерніямъ, и въ нѣкоторыхъ изъ нихъ уже производится раздача пособія мелко-помѣстнымъ владѣльцамъ. Въ 20 губерніяхъ пособіе распредѣлено только по уѣздамъ, а между мелко-помѣстными владѣльцами распредѣленіе еще не окончено. По 6 губерніямъ, распредѣленіе пособія остановилось, за неполученіемъ изъ нѣкоторыхъ уѣздовъ свѣдѣній о числѣ мелкопомѣстныхъ владѣльцевъ, имѣющихъ право на полученіе пособія. Изъ остальныхъ же 7 губерній не доставлено вовсе свѣдѣній о ходѣ дѣла по распредѣленію пособія.

Усматривая изъ сего, что въ большей части губерній еще не приступлено къ раздачѣ пособія, не смотря на то, что назначеніе онаго послѣдовало почти годъ тому назадъ, г. министръ внутреннихъ дѣлъ счелъ своею обязанностію просить гг. губернаторовъ оказать зависящее отъ нихъ содѣйствіе къ возможно скорѣйшему разрѣшенію сего дѣла, въ видахъ скорѣйшаго, по возможности, оказанія пособія мелкопомѣстнымъ владѣльцамъ.

О распоряженіяхъ, которыя будутъ сдѣланы по настоящему предмету, въ тѣхъ губерніяхъ, гдѣ пособіе еще не роздано, предложено гг. начальникамъ губерній поставить министерство въ извѣстность, въ самомъ непродолжительномъ времени. (Цирк. 1-го декабря 1862 г., по земск. отд. N. 42).

— Циркуляръ г. товарища министра финансовъ казеннымъ палатамъ и гг. губернскимъ управляющимъ питейно-акцизными сборами, отъ 4-го декабря 1862 г. за N. 227, о порядкѣ взиманія патентнаго сбора съ трактирныхъ заведеній въ городахъ.

На основаніи Высочайше утвержденнаго, 4-го іюля 1861 г., росписанія патентнаго сбора съ заведеній для приготовленія и продажи питей, установленный патентный сборъ съ трактирныхъ заведеній въ городахъ, назначается съ каждаго заведенія по раскладкѣ между содержателями сихъ заведеній порядкомъ, для городскаго акциза установленнымъ въ положеніи о трактирныхъ заведеніяхъ.

Принимая во вниманіе, что на основаніи 65 ст. полож. о пит. сб., на обязанности акцизнаго надзирателя лежитъ выдача патентовъ на производство питейной продажи, бланки для коихъ, по ст. 93 того же положенія, продаются въ уѣздныхъ казначействахъ, министерствомъ внутреннихъ дѣлъ, по сношеній съ министерствомъ финансовъ, сдѣлано распоряженіе, чтобы городскія думы, по раскладкѣ установленнаго съ трактирныхъ заведеній патентнаго сбора, немедленно сообщали копіи съ сей раскладки въ мѣстныя: окружное акцизное управленіе и уѣздное казначейство.

Давая о семъ знать казеннымъ палатамъ и гг. управляющимъ питейно-акцизными сборами, поставляю ихъ въ извѣстность, что патентный сборъ съ трактирныхъ заведеній, за право продажи въ оныхъ питей, долженъ поступать съ каждаго заведенія въ размѣрѣ опредѣленномъ по раскладкѣ городскихъ думъ и замѣняющихъ ихъ мѣстъ, съ тѣмъ лишь, чтобы итогъ патентнаго сбора слѣдующаго по раскладкѣ съ трактирныхъ заведеній извѣстнаго города, равнялся суммѣ, причитающейся съ тѣхъ заведеній по Высочайше утвержденному 4-го іюля 1861 г., росписанію о патентномъ сборѣ. (Бирж. В.)

— Циркуляръ г. министра внутреннихъ дѣлъ, отъ 19 ноября 1862 г. за N. 157, о степени участія полицій въ наблюденіи за крѣпостью продаваемыхъ питей съ 1863 года.

По Высочайше утвержденному, 17 августа сего года, мнѣнію государственнаго совѣта, между прочимъ постановлено: опредѣленной крѣпости для вина, водокъ и другихъ питей, получаемыхъ изъ вина и спирта, въ продажѣ вообще не устанавливается, но въ теченіи двухъ лѣтъ, начиная съ 1 января 1863 г., крѣпость эта не должна быть ниже 38-ми градусовъ по спиртомѣру Траллеса, т. е. установленной нынѣ для полугара. Постановленіе сіе имѣетъ цѣлію оградить потребителей отъ покупки слишкомъ низкаго качества вина. Между тѣмъ, наблюденіе повсемѣстно полиціями за соблюденіемъ сего правила винными торговцами и въ особенности повѣрка съ сею цѣлію, безъ достаточнаго повода, крѣпости обращающихся въ торговлѣ питей, не принося существенной пользы для дѣла, можетъ стѣснить торговцевъ и повредить на первыхъ порахъ развитію свободной торговли виномъ и установленію въ продажѣ по разнымъ мѣстностямъ имперіи той крѣпости вина, которая, всего болѣе спрашивается потребителями. Въ предупрежденіе таковыхъ послѣдствій вмѣшательства полиціи въ торговлю виномъ, министерство внутреннихъ дѣлъ, согласно съ мнѣніемъ министерства финансовъ, признало возможнымъ наблюденіе за крѣпостію продаваемыхъ питей оставить на обязанности одного питейно-акцизнаго управленія, тѣмъ болѣе, что на обязанность сего управленія по 48 ст. положенія о питейномъ сборѣ, возложено наблюденіе за правильнымъ производствомъ питейной торговли вообще. Дѣятельность полиціи въ семъ отношеніи должна ограничиваться содѣйствіемъ акцизному управленію, по требованію его, къ прекращенію возникшихъ злоупотребленій касательно крѣпости продаваемыхъ питей.

Объ этомъ сообщено гг. начальникамъ губерній, для зависящихъ съ ихъ стороны распоряженій и для наблюденія за точнымъ исполненіемъ полиціями указаннаго порядка надзора за продажею питей. (Бирж. Вѣд.)

ОТЪ РЕДАКЦІИ.

Въ настоящее время, по случаю возобновленія подписки на будущій 1863 годъ, въ Редакціи безпрестанно получаются жалобы на неисправное доставленіе NN. Вѣстника, особенно въ южныхъ губерніяхъ, гдѣ таковые роздаются едва на 9 день, а нерѣдко по нѣсколько нумеровъ вдругъ. Кромѣ того, бываютъ случаи, что нумера газеты совсѣмъ пропадаютъ, или же, доставляются въ распечатанныхъ конвертахъ, истертыми и замаранными.

Поэтому, для отклоненія нарѣканій на Редакцію, послѣдняя, считаетъ долгомъ довести до всеобщаго свѣдѣнія, что каждый N. Виленскаго Вѣстника, *въ самый день выхода*, доставляется изъ конторы Редакціи въ газетную экспедицію въ Вильнѣ сполна, по числу всѣхъ иногородныхъ подписчиковъ, подъ росписку пріемщика, чистый, въ наглухо заклеенныхъ конвертахъ, съ печатными адресами. Въ такомъ видѣ доставленные NN. Вѣстника, газетная экспедиція разсылаетъ гг. подписчикамъ, *совершенно уже независимо отъ конторы газеты*, которая никакой отвѣтственности на себя принять не можетъ.

Мы должны здѣсь засвидѣтельствовать, что Виленская газетная экспедиція разсылаетъ NN. Вѣстника *немедленно и въ совершенной исправности*. Поэтому, всякая неисправность падаетъ на отвѣтственность той почтовой конторы, или станціи гдѣ газета получается и гг. подписчики, согласно объявленію въ 195 N. „С. Петербургскихъ Вѣдомостей“ 1854 года, а равно полученному редакціею Вил. Вѣст. отъ г. статсъ-секретаря Лаубе, отъ 7 ноября 1861 г. за N. 178 отзыву,—должны обращаться съ жалобами, прямо на имя *г. Директора Почтоваго Департамента и С. Петербургскаго Почтъ Директора въ С. Петербургѣ.*

По существующимъ почтовымъ правиламъ, газеты должны быть доставляемы безъ остановокъ въ пути и за всякую по сей части неисправность, въ особенности—же за вскрытіе конвертовъ, виновные подвергаются строгой отвѣтственности.

Редакторъ—издатель А. КИРКОРЪ.

— Kontroler państwa, członek rady państwa jenerał-adjutant, jenerał piechoty, Annienków 2-gi naznaczony dowodzącym wojskami kijowskiego wojennego okręgu i kijowskim wojennym gubernatorem, jenerał gubernatorem podolskim i wołyńskim, z pozostaniem członkiem rady państwa i w godności jenerał-adjutanta.

— Najwyższemi Imiennemi ukazami, za własnoręcznym JEGO CESARSKIEJ MOŚCI podpisem, danemi senatowi rządzącemu 6-go grudnia, Najmiłościwiéj rozkazano: zarządzającemu ministerjum oświaty, sekretarzowi stanu, radcy tajnemu GOŁOWNINOWI zostać ministrem oświaty, z pozostawieniem w godności sekretarza stanu; zarządzającemu zaś ministerjum skarbu sekretarzowi stanu radcy tajnemu REJTERNOWI, zostać ministrem skarbu z pozostawieniem w godności sekretarza stanu.

— Najwyższym dyplomatem z 2 grudnia, Najmiłościwiéj mianowany został kawalerem orderu ś. Stanisława 2-éj klassy z gwiazdą, baron Karol Mejer ROTSZYLD, naczelnik domu bankierskiego M. A. Rotszyld i synowie we Frankfurcie nad Menem.

— Najwyższym ukazem z 2 grudnia Najmiłościwiéj mianowani zostali kawalerami orderów ś. równo-apostolskiego księcia Włodzimierza 3-éj klassy, rzeczywiści radcy stanu: prezesi izb skarbowych, wileńskiéj de ROBERTI i mińskiéj HILFERDING.

— Najwyższym ukazem za własnoręcznym JEGO CESARSKIEJ MOŚCI podpisem, z d. 13 listopada, córki zmarłego jenerał-adjutanta księcia Wasilczykowa 1-go, księżne ZOFJA i WIARA, Najmiłościwiéj mianowane zostały frejlinami Najjaśniejszéj Cesarzowéj Jéj Mości.

— Najwyższym ukazem 6 grudnia, Najmiłościwiéj mianowani zostali: radca dworu, kurator wileńskiego szpitala ś. Jakóba CYWIŃSKI, i kollegjalny assesor, kurator mińskich zakładów dobroczynnych WAŃKOWICZ w godności kamerjunkrów Dworu JEGO CESASKIEJ MOŚCI.

— Przez postanowienie senatu rządzącego zatwierdzeni zostali: Zastępcami pośredników pojednawczych gubernji kowieńskiéj w powiatach: poniewiezkim, dymissjonowany porucznik inżynierów Eugeniusz JANUSZEWSKI i porucznik Michał KUSZELJEWSKI; w p-cie wilkomirskim: dymissjonowany podporucznik Zygmunt STRUMIŁŁO i Seweryn TUR; w rossieńskim sekretarz kollegjalny Hipolit BILLEWICZ i dymissjonowany major Zenon TARASZKIEWICZ,—i w telszewskim: Seweryn GORSKI; gubernji mohylewskiéj, w powiatach: bychowskim: podporucznicy Władysław POTOPOWICZ i Piotr JAROSZEWSKI, rohaczewskim, sekretarz kollegjalny Władysław BORYSEWICZ; siennickim: sekretarze kollegjalni Walerjan BRZOSTOWSKI i Symon GAJEWSKI; goreckim, sztabs kapitan Józef HORBATOWSKI i sekretarz gubernjalny Zdzisław MITKIEWICZ—Uwolniony na prośbę od obowiązków kandydata rossieńskiego powiatu gubernji kowieńskiéj hrabia PLATER.

— Przez Najwyższy rozkaz w ministerjum skarbu, 2-go grudnia, gubernjalny kontroler kowieńskiéj izby skarbowéj, radca stanu KOROLENKO mianowany prezesem tejże izby.

— Najwyższy ukaz za własnoręcznym JEGO CESARSKIEJ MOŚCI podpisem dany rządzącemu senatowi, dnia 6 grudnia. Ukazem Naszym danym rządzącemu senatowi w dniu 8 września 1859 roku rozkazaliśmy nie wszczynać spraw nowych o konfiskacie dóbr osób, które brały udział w byłém w 1831 r. w Królestwie Polskiém i w gubernjach zachodnich powstaniu, a zakończyć tylko według kolei ustanowionéj sprawy zaczęte przed wydaniem tego ukazu.

Obecnie, pragnąc zakończyć wszelkie sprawy, co do konfiskaty dóbr i kapitałów należących do osób skazanych za przestępstwa polityczne, dokonane i po 1831 roku, jeżeli dobra te lub kapitały nie weszły jeszcze do składu dóbr państwa, i przez to okazać nowy dowód Monarszego Naszego miłosierdzia dla podlegających skazaniu, Najmiłościwiéj rozkazujemy:

1) Dobra wszelkiego rodzaju, tudzież kapitały, należące do osób skazanych od roku 1831 za przestępstwa polityczne, jako też nabyte przez te osoby tytułem spadku po rodzinach i krewnych, chociażby ostatecznie przysądzone na rzecz skarbu, jednak do dnia wydania ukazu do składu dóbr państwa nie przyjęte, oraz takie kapitały i dobra, o których sprawy jeszcze się przewodzą, uwolnić od konfiskaty.

2) Na wszystkie te dobra, jako też na nieprzyjęte od onych do skarbu dochody, przywrócić prawa tych osób, za których przestępstwa takowe podlegały konfiskacie, jeżeli osoby te zostają przy życiu i powróciły do ojczyzny, a w razie ich śmierci, lub niepowrótu do ojczyzny, oddać te dobra i dochody z onych ich spadkobiercom prawnym, nie wyłączając dzieci zrodzonych z małżeństw prawnych po wydaleniu się zagranicę, jeżeli oni otrzymali pozwolenie powrótu w granice cesarstwa rossyjskiego i skorzystali z tego pozwolenia.

3) Z przywróceniem dla skazanych i ich spadkobierców praw na dobra, włożyć na nich obowiązek zaspokojenia wszelkich zasądzonych, lub mogących się w przyszłości zasądzić na tych dobrach, czyli na byłych posiadaczach onych egzekucij i wykonania ciążących na dobrach obowiązków, tudzież dozwolić im samym starać się, gdzie należy tak o wyegzekwowanie zasądzonych na rzecz skarbu, w ich prawach, lecz jeszcze nie przyjętych do podskarbstw kapitałów, jako też względem spraw przewodzących się w juryzdykcjach sądowych o majętnościach jeszcze niezasądzonych.

i 4) Następnie wszelkie uczęstnictwo skarbu w sprawach przewodzących się o podpadających konfiskacie dobrach uchylić i te, które miały wpłynąć do podskarbstwa państwa dochody z dóbr z rachunków wykreślić.

Senat rządzący nie zaniecha uczynić w tym względzie należytego rozporządzenia.

— W biurze p. Wileńskiego wojennego gubernatora i jenerał gubernatora, grodzieńskiego, kowieńskiego i mińskiego—szlachta Piotr KARWOWSKI, Klemens WOJTKIEWICZ i Antoni ANTOSZEWSKI mianowani zostali 6 upłyn. listopada młodszymi kopjistami tegoż biura.

— W biurze p. Wileńskiego cywilnego gubernatora. Ukazem rządzącego senatu z 10 października, urzędnik kancelaryjny tegoż biura Piotr ONICHIMOWSKI zatwierdzony został w randze sekretarza: kollegjalnego wedle stopnia kandydata Cesarskiego Moskiewskiego uniwersytetu od 1 marca 1862 roku; mianowani na wakanse starszego pomocnika rządcy biura, buchalter tegoż biura sekretarz kollegjalny Adam GALIŃSKI, na wakans buchhaltera pomocnik buchhaltera sekretarz kollegjalny HAŁKO, a na miejsce tego ostatniego, pomocnikiem buchaltera regestrator kollegjalny Konstanty IWANOWSKI, wszyscy od 8 listopada tego roku.

— Względem wszczętéj w jednéj gubernji kwestji o przedłużeniu terminu dla przedstawienia na zaliczkę kwietacij rekruckich p. minister wojny zawiadomił, iż nie znajduje możebnem dozwolić nowego po 15-tym listopada odroczenia dla przedstawienia na zaliczkę kwetacij rekruckich.

— CESARZ JEGO MOŚĆ Najmiłościwiéj przyjąwszy starszyn gminowych i starostów gromadzkich gubernji Moskiewskiéj raczył zwrócić się do nich ze słowami przypominającemi obowiązki, które na nich włożone zostały Najwyżéj utwierdzonemi ustawami 19 lutego 1861 roku. Przyznając korzystném, aby słowa JEGO CESARSKIEJ MOŚCI stały się wiadomemi włościanom czasowo-obowiązkowym i włościanom właścicielom, p. minister spraw wewnętrznych polecił pp. naczelnikom gubernij uczynić należyte w tym względzie rozporządzenia, rozkazując przesłać do wszystkich gmin drukowane egzemplarze tekstu wyż-wzmiankowanych Najwyższych słów. (Okoln. 30 listopada 1862 r. w wydz. ziemsk. N. 40).

— O dystrybucji zapomogi dla drobnych właścicieli. Ministerjum spraw wewnętrznych okolnikiem z 10 przeszłego marca N. 12 zawiadomiło pp. naczelników gubernji o Najwyższym rozkazie nastałym 20 stycznia roku b., względem wyznaczenia zapomogi dla drobnych właścicieli, przyczém dołączyło wykaz wysokości summy, przeznaczonéj na ten cel dla każdéj guberuji i współcześnie wskazało te zasady, które powinny być wzięte pod rozwagę przy dystrybucji téj summy, tak na powiaty jak i pomiędzy właścicieli drobnych.

Z otrzymanych obecnie wiadomości pokazuje się, iż dystrybucja zapomogi ostatecznie uczyniona została przez miejscowe komissje powiatowe i zatwierdzona w gubernjalnych urzędach 13 gubernij, i w niektórych z nich poczęto rozdawać zapomogi dla drobnych właścicieli. W 20 gubernjach zapomogi rozdzielone zostały tylko na powiaty, a pomiędzy właścicielami drobnemi dystrybucji jeszcze nieskończono. W 6 gubernjach dystrybucję wstrzymano, za nienadesłaniem z niektórych powiatów wiadomości o ilości drobnych właścicieli, mających prawo do otrzymania zapomogi, z pozostałych zaś 7 gubernij wcale nienadesłano wiadomości o biegu sprawy, co do dystrybucji zapomogi.

Uważając z tego, iż w większéj części gubernij jeszcze nie rozpoczęto rozdawać zapomogi, chociaż przeznaczenie takowéj nastąpiło już przed rokiem, p. minister spraw wewnętrznych poczytuje sobie za obowiązek prosić pp. gubernatorów, aby dali zależącą od nich pomoc do jak najrychlejszego ukończenia téj sprawy, w celu jak najprędszego wydania zapomogi dla właścicieli drobnych.

O rozporządzeniach, jakie będą uczynione w przedmiocie niniejszym, w tych gubernjach, gdzie zapomoga dotąd jeszcze niezostała rozdaną, polecono pp. naczelnikom gubernij zawiadomić ministerjum w jak najprędszym czasie. (Okoln. 1 grudnia 1862 r. w wydz. ziemsk. N. 42).

— Okolnik p. pomocnika ministra skarbu do izb skarbowych i pp. gubernjalnych zarządzających poborami akcyzy od trunków z 4 grudnia 1862 roku N 227 o kolei ściągania poboru patentowego od traktjerni po miastach.

Na mocy Najwyżéj zatwierdzonego w dniu 4 lipca 1861 roku, rozkładu poboru patentowego od zakładów dla robienia i sprzedaży trunków, ustanowiony pobór patentowy od traktjerni po miastach, naznacza się od każdego zakładu, wedle rozkładu pomiędzy utrzymującymi takowe zakłady, koleją dla akcyzy miejskiéj przepisaną w Ustawie o traktjerniach.

Zważywszy, iż na zasadzie 65 art. o pob. tr. do obowiązków dozórcy należy wydawanie patentów na sprzedaż trunków, na jakowy cel blankiety sprzedają się w podskarbstwach powiatowych, ministerjum spraw wewnętrznych za porozumieniem się z ministerjum skarbu, rozporządziło się, aby dumy miejskie podług rozkładu przepisanego od zakładów traktjerniczych poboru patentowego, bezwłócznie odsyłały kopje z takowego rozkładu do miejscowych: zarządów okręgowych akcyzy i do podskarbstw powiatowych.

Podając o tém do wiadomości izb skarbowych i pp. zarządzających poborami akcyzy od trunków daję znać, iż pobór patentowy od zakładów traktjerniczych za prawo sprzedawania w onych trunków, powinien być ściągany od każdego zakładu w ilości przepisanéj, wedle rozkładu dum miejskich i urzędów takowe zastępujących, z tém tylko, aby summa poboru patentowego, należącego się według rozkładu od traktjerni pewnego miasta był równa summie, wypadającéj od tych zakładów podług Najwyżéj zatwierdzonych 4 lipca 1861 roku przepisów o poborze patentowym.

— Okolnik p. ministra spraw wewnętrznych z 19 listopada 1862 r. N. 157-o uczęstnictwie policij w przestrzeganiu mocy sprzedawanych trunków od 1863 roku.

Przez Najwyżéj zatwierdzone 17 sierpnia roku bież. zdanie rady państwa między innemi postanowiono. Moc okowity, wódek i innych trunków otrzymywanych z okowity i spirytusu dla sprzedaży nie postanawia się, lecz w ciągu dwóch lat, poczynając od 1 stycznia 1863 roku, moc takowa ma być nie niższa nad 38 stopni podług probierza Trallesa t. j. moc obecnie przepisana dla poługaru. Postanowienie to ma na celu uchronić kupujących od nabywania okowity zbyt zniżonéj mocy. Gdy tymczasem wtrącanie się zbytnie policji, co do zachowywania tego przepisu, przez handlarzy okowitą, a szczególnie sprawdzanie w tym względzie bez należytego powodu mocy trunków, zostających w handlu, nie przynosząc żadnéj istotnéj korzyści, może ograniczać handlujących i zaszkodzić w samym początku rozwojowi swobodnego handlu okowitą oraz ustanowieniu w handlu w całém cesarstwie takiéj mocy okowity, jaka jest najwięcéj pożądana przez konsumentów. Dla zapobieżenia takowym następstwom wdawania się policji w handel okowitą, ministerjum spraw wewnętrznych, zgodnie ze zdaniem ministerjum skarbu, uznało możebném przestrzeganie mocy sprzedających się trunków polecić wyłącznie zarządowi akcyzy, tém bardziéj, że podług art. 48 ustawy o poborze trunkowym, przestrzeganie słuszności w handlu trunkami w ogóle jest obowiązkiem tegoż zarządu. Działalność policji w tym względzie powinna się ograniczać na pomocy zarządowi akcyzy, na zapotrzebowanie onego ku uchyleniu wynikających nadużyć względem mocy przy sprzedaży trunków.

O tém zakomunikowano pp. naczelnikom gubernji, dla zależącego z ich strony rozporządzenia się i dla przestrzegania ścisłego wykonania przez policję wskazanego porządku dozoru nad sprzedażą trunków.

OD REDAKCJI.

W chwili obecnéj, z przyczyny wznowionéj prenumeraty na przyszły 1863 rok, do Redakcji nieustanne nadsyłają zażalenia na nieregularne dochodzenie NN. Kurjera, a szczególnie w południowych gubernjach, gdzie się takowy otrzymuje nieraz aż dziewiątego dnia, a czasem po kilka na raz numerów. Zdarza się też niekiedy, że numera gazety zupełnie przepadają, albo też otrzymują się z odpieczętowanemi kopertami, zmięte i powalane. Dla tego, celem zapobieżenia narzekaniom na Redakcję, ta ostatnia uważa za powinność podać do ogólnéj wiadomości, iż każdy numer Kurjera Wileńskiego w dzień swojego wyjścia odsyła się z Kantoru Redakcji do ekspedycji Gazet w Wilnie w zupełności, według liczby wszystkich prenumeratorów po za obrębem miasta, pod adresem odbierającego, czysty, w zaklejonych na głucho kopertach, z drukowanemi adresami. W tym kształcie dostawione numera Kurjera, Ekspedycja gazet rozsyła prenumeratorom, zupełnie już niezależnie od kantoru gazety, który żadnéj odpowiedzialności na siebie przyjąć nie może.

Obowiązani jesteśmy tutaj zaświadczyć, że Wileńska ekspedycja gazet rozsyła numera Kurjera natychmiast i najregularniéj. Dla tego wszelka nieregularność, spada na odpowiedzialność tego pocztowego kantoru lub stacji, gdzie się gazeta otrzymuje, i panowie prenumeratorowie, zgodnie z ogłoszeniem w 195 N. St.-P. Wiadomości 1854 r., jak niemniéj otrzymaną przez Red. Kur. Wil. od pana st. sekretarza Laube z 7 października r. 1860 w N. 178 odezwą, winni się z zgłaszać z zażaleniami wprost na imię p. Dyrektora Pocztowego Departamentu i Petersburskiego dyrektora Poczt w Petersburgu.

Na mocy istniejących przepisów pocztowych, dzienniki powinny się dostawiać bez zatrzymania w drodze, i za wszelką z tego powodu nieregularność, a szczególnie za rozpieczętowanie koperty, winni podlegają srogiéj odpowiedzialności.

Redaktor A. H. KIRKOR.

Kurjer Wileński

wychodzić będzie w r. 1863 w tym samym układzie.

Osoby życzące prenumerować to pismo upraszają się o wczesne zgłoszenie się, przed 15 grudnia, jeżeli nieżyczą doznać zwłoki w otrzymaniu pierwszych numerów.

Cena roczna w Wilnie rsr. 10
Z przesyłką — 12
Półroczna w Wilnie — 5
Z przesyłką — 6
Kwartałowa w Wilnie — 3
Z przesyłką — 3 k. 50
Miesięcznie w Wilnie — 1

Prenumerować można w Wilnie: w biurze Redakcji, oraz w Expedycji gazet.
W Mińsku u W. Prokopowicza.
W Kijowie u p. Idzikowskiego.
W Żytomierzu u p. Butkiewicza.
W Kamieńcu Pod. u p. Kallenbacha.
W Kownie u p. Emila Mrongowiusa.
W St. Petersburgu u pp. Wolfa i Kraszeninnikowa.
W Moskwie u Czerenina (ul. Nikolska, d. hr. Szeremetjewa).
Nadto w kancelarjach JW. marszałków powiatowych, w biurach pocztowych i u osób uproszonych. Redaktor A. H. KIRKOR.

Dział nieurzędowy.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Pogląd ogolny.

Już wszystko jest w gotowości do nowéj przejawy, jaką w tajnikach polityki paryzkiéj obmyślano dla półwyspu włoskiego. Pan Drouyn de Lhuys pozmieniał posłów w Turynie i w Rzymie. Hrabia de Sartiges, w mianéj do Wiktora Emmanuela mowie, zapewnił go o szczeréj przyjaźni cesarza i współczuciu jego dla narodu włoskiego, lecz po wypowiedzeniu tych słów do niczego nie zobowiązujących, hr. Sartiges, w stosunkach, jakie z miejsca swojego utrzymywać musi, okazuje się zimnym, niezbadanym i pełnym troski, tak jakby go jeszcze mgliste powietrze Hollandji, skąd przybywa, nie zaś jasne i pogodne prądy włoskie owiewały. Przeciwnie książe de la Tour d'Auvergne, który dnia 16 grudnia złożył listy wierzytelne ojcu świętemu, i więcéj niż godzinną miał z nim rozmowę, uręczył Piusa IX imieniem cesarza, „o statecznéj opiece nad rządem papieskim, oraz o zamiarze wyprowadzenia go z warunków anormalnych, w jakich się dziś znajduje.“ Zapewne te sybillińskie wyrazy niczego świata nie uczą i nie objaśniają, jaką drogą Napoleon III wyprowadzi dwór rzymski z anormalnych, jak mówi, warunków. Tak więc p. Drouyn de Lhuys, osadziwszy dwie posady poselskie we Włoszech, zimnym i milczącym przedstawicielem Francji w Turynie, a słodkim i mównym pełnomocnikiem w Rzymie, postanowił pozmieniać na całym półwyspie konsulów, którzy jak twierdzi, zbyt przesiękli duchem panów Thouvenela i Benedetti, za nadto ideę Włoch jednolitych poślubili. Załatwiwszy się w ten sposób, pod względem dyplomatycznych spółpracowników, p. Drouyn de Lhuys poruszył domowe francuzkie sprężyny i postanowił wypaczać mniemanie powszechne za pomocą broszur, które tak przeważne zajmują miejsce w całym toku sprawy włoskiéj. Czytelnicy znajdą w dzisiejszym Kurjerze pod Francją wiadomość o téj nowego rodzaju broni, którą rząd na umysły działać zamierza, zwłaszcza w chwili zwołania izb francuzkich, które na dniu 12 stycznia zgromadzić się w Paryżu powinny. Podług owéj broszury, noszącéj nazwę Jednota włoska, arcydziełem politycznéj mądrości ma być traktat zurichski; p. Drouyn de Lhuys natchnie nowém życiem tę martwą głoskę i ustali na półwyspie związek państw włoskich, dla nadania któremu żywotniejszéj mocy, i dla przeciwwagi Turynowi, Francja z powodu posiadania Nizzy, Anglja zaś ze względu na posiadanie Malty, zasiądą na sejmie związkowym. Snać widok tego, co się we Frankfurcie dzieje, budujący obraz jedności istniejącéj między Austrją i Prusami, rozwój rzeczowych i moralnych potęg w Niemczech, zagrzewają pana Drouyn de Lhuys do ubiegania się o sławę, jeżeli nie twórcy, to przynajmniéj wykonawcy tak świetnego i błogosławionego pomysłu. P. de la Guéronière jest zapewne gorliwym kaznodzieją polityki rozprzężenia jednoty włoskiéj, ale zuchwalstwem i cynizmem swych twierdzeń za nadto sponiewierał się w oczach Francji, aby głos jego mógł naukom, wyznawanym przez p. Drouyn de Lhuys, zapewnić zwycięztwo. Jest jeszcze jedna okoliczność, o któréj minister spraw zagranicznych zdaje się zapominać, a mianowicie, że Francja jest krajem głów myślących i niezrównanych pisarskich zdolności, że te ozdoby narodu, nigdy na długo nie pozwolą wziąść góry fałszowi. Obok broszury Jednota włoska przypisywanéj baronowi de Bourqueney, ukazała się natychmiast inna, z pod pióra, znanego z pism swoich o Włoszech, Eugenjusza Rendu, z któréj kilka okresów przytoczyliśmy na swojém miejscu. Ale te piśmienne walki, których właściwéj doniosłości zapoznawać nie należy, znikną wkrótce w obec żywego słowa przedstawicieli narodu, jakie zabrzmi w izbie poselskiéj najdaléj za trzy tygodnie, przy rozbiorze adresu. Wprawdzie spodziewać się należy, że p. Drouyn de Lhuys wystąpi z obrazem reform, do jakich dwór rzymski nakoniec przychylać się zdaje; bo według doniesień przez dziennik p. de la Gueronière z trzaskiem głoszonych, wojsko papieskie ma być zwinięte, prócz pięciotysiącznego oddziału żandarmów, mającego czuwać nad wewnętrznym porządkiem kraju; konsulta skarbowa i rady gminowe, zaprowadzone wnet po nowym roku w państwie papieskiem zostaną. Czy te ustępstwa, choćby nawet rzeczywiście w życie weszły, zaspokoją pragnienia mieszkańców krajów papieskich, czy zwłaszcza w oczach Francuzów, przekonanych, że głównemi podstawami każdéj rządnéj społeczności być powinny: swoboda sumienia, wolność osobista, równość obywatelska, prawo objawu swych myśli, uchwały podatków, będą miały jaką wartość; czy parlament paryski znajdzie, że za wyjednanie ich p. Drouyn de Lhuys na dębowy wieniec zasłużył, godzi się zaiste wątpić. Ale dajmy, że lubo w takich nawet granicach, jakieśmy wyżéj wskazali, udzielone swobody zaspokoją na chwilę ludność państwa kościelnego, czy podobna wierzyć w ich trwałość? Może raz udzielone ze strony władzy, rzetelnie dotrzymanemi będą, ale czy ludność nie użyje ich za dźwignię do osiągnienia najgorętszych pragnień, jakiemi są: polityczna samoistność i zlanie się w marzone od tylu wieków, a dziś już w największéj części urzeczywistnione Włochy jednolite? Doświadczenie wieków uczy, że ustępstwa cząstkowe, nie zapewniają trwałego pokoju społeczeństwom; i że najczęściéj są nasionami, z których rodzi się i buja nowy kąkol domowych zawichrzeń. Lecz według zagajonéj przez pana Drouyn de Lhuys polityki, zdaje się, że nie chodzi o pojednanie stolicy świętéj z Włochami, ale o znękanie królestwa Wiktora-Emmanuela, o rozprzężenie jednolitego związku, który go coraz silniéj spaja, o przymusowe narzucenie krajom włoskim panujących, może nawet nie tych samych, jakich burza wojny z ich tronów pozmiatała. To zuchwałe przedsięwzięcie, zaledwie Napoleonowi I w całym rozkwicie jego potęgi udaćby się mogło, dziś zaś, przy rozwoju sił narodowych, w obec wojska, które łatwo do półmiljona zbrojnych doprowadzić, pod królem, którego bohaterskie serce oddycha żądzą boju za sprawiedliwość, jest zupełném niepodobieństwem; chybaby Napoleon III chciał wznowić na półwyspie apenińskim ową nieszczęsną walkę, którą stryj jego przed pół wiekiem na pyrenejskim był zapalił, a która przez wdanie się Anglji wzięła znane światodziejowe rozmiary. Niedarmo lord Palmerston w przeszły czwartek, to jest wczoraj tydzień, na dorocznym obchodzie towarzystwa rolniczego w Romsey, wyrzekł te pełne znaczenia wyrazy: „Szczęściem żyjemy dziś w pokoju. Oby ten stan rzeczy długo jeszcze mógł potrwać! Świat dawno powtarza, że podczas pokoju ludzie przekuwają włócznie na lemiesze, ale mojém zdaniem, aby lemiesz mógł pomyślnie i bespiecznie spełniać swoje posłannictwo, niech miecz będzie zawsze na podorędziu. Bóg dał naszemu krajowi podostatek żelaza i na miecze i na pługi, mamy też podostatek rąk zdolnych do ich podźwignienia i w piersi mojéj żyje ta niezachwiana pewność, że gdy godzina uderzy, kraj potrafi użyć żelaza i dzielnie i szczęśliwie!“

Francja przyjęła te wyrazy z niechęcią, dziwi się zwłaszcza nad ich niestosowności; zdawałoby się jéj, że na zgromadzeniu rolników, piérwszy minister właściwiejby uczynił, gdyby mówił o postępach rolnictwa; lord Palmerston inaczéj sobie począł, rozwodził się nad twierdzami, uzbrojeniem i wojennemi wynalazkami, kazał cieszyć się słuchającym siebie rolnikom, że wojsko i flota angielskie, są w stanie najzupełniejszéj skuteczności, zagrzewał ich do zaciągania się pod chorągwie ochotnicze. Może, mówią dzienniki francuzkie, na piérwszém zebraniu oficerów morskich i konnéj gwardji, szlachetny wice-hrabia mówić będzie o parowych pługach, żniwiarkach i udoskonaleniu domowych zwierząt. Mniejsza o to, niech sobie dzienniki francuzkie dworują, ale pod temi żartami przebija się trwoga, aby sędziwy a zawsze kwitnący (semper virens) mąż stanu, nie powikłał dumnych lub wstecznych francuzkich zachceń.

Tymczasem nowy gabinet turyński obrał względem Francji jedynie możliwe, jedynie mądre stanowisko. Hrabia de Sartiges zapytał pana Farini i hrabiego Passolini, jak nadal zachowają się względem dworu rzymskiego? „Najprościéj, odpowiedzieli; nie uczynimy ani kroku. Wewnętrzna organizacja, całkiem nas pochłania; nowa przejawa, w którą wszedł gabinet paryzki, leży zewnątrz naszych wyobrażeń, naszych zasad i pragnień kraju. Obstając przy naszych prawach, nie pozwolimy ich nadweręzyć, ale ponieważ Francja domaga się rzeczy niepodobnych, nie pójdziemy za nią na nowéj drodze. Wolimy z założonemi rękami przypatrywać się, jak p. Drouyn de Lhuys poradzi sobie z nieruchomością dworu rzymskiego i wybiegami kardynała Antonellego.“

Ta odpowiedź, któréj pewność zdaje się być niezawodną, wprawiła w prawdziwy kłopot przeciwników sprawy włoskiéj. Poufny dziennik Constitutionnel, zbić jéj nie umiejąc, utrzymuje pod dniem 22 grudnia, że rozmowa hrabiego de Sartiges z panem Farini była zupełnie inną, wszakże nie podaje jéj treści. Cokolwiekbądź, gdyby rząd włoski dotąd jeszcze nie przemówił w sposób wyżéj wyrażony, ma aż nadto czasu do wynurzenia tych przekonań tak zgodnych z prawdziwém dobrem kraju, a tak uzasadnionych, że żadnego rozumnego zarzutu uczynić przeciw nim niepodobna.

Czytelnicy znajdą pod Włochami wiadomości o ostatnich posiedzeniach parlamentu, o wyznaczeniu komitetu na sprawy neapolitańskiego zbójectwa. Najświeższe doniesienia, lecz z Paryża nie z Turynu, zwiastują, że jenerał La Marmora zostanie z Neapolu odwołany; z Turynu zaś dowiadujemy się, że zdrowie Garibaldiego pokrzepiło się do tego stopnia, iż na parostatku zwanym Sardynja mógł już w przeszłą niedzielę odpłynąć do Kaprery. Burza morska zmusiła go wrócić do Livurny; rozbiegła się zaś pogłoska, że Garibaldi, zmieniwszy piérwszy zamiar schronienia się na samotną wyspę, chce udać się do Neapolu, gdzie młodzież uniwersytecka na cześć jego objaw uliczny podniosła. Podług listów pisanych z Turynu, Garibaldi ma być mocno rozjątrzony przeciw nowym ministrom, a nawet przeciw samemu królowi. Było by to nieszczęściem, ale tylko dla samego ludowego wodza. Pod Grecją, umieściliśmy wiadomości o wewnętrznym stanie kraju. Czytelnicy znajdą obraz ruchu wyborczego w Syra i na wyspie Hydra. Dola tego kraju jeszcze nie rozstrzygnie się tak prędko, bo cofnięta kandydatura królewicza Alfreda, ostateczna odmowa przyjęcia tronu przez króla Fernanda i dyplomatyczne zwłoki co do ustępstwa wysp jońskich przez Anglję Grecji, opóźnią ustalenie prawidłowego rządu. W każdym razie, ustępstwo wysp jońskich jest stanowcze, Grecja powiększy się o trzecią niemal część swojéj dotychczasowéj ludności, bo Korfu liczy 85,000, Cefalonja 91,000, Cerigo 900, Itaka 850, Paxos 8,000, Santa-Maura 23,000 a Zante 64,000 mieszkańców. Nadesłana w przeszłą niedzielę z dnia 21 grudnia depesza z Londynu, znosi wszelką wątpliwość co do podawanego w podejrzenie ustępstwa wyspy Korfu. Niektóre dzienniki twierdziły, że Anglja, oddając sześć wysp bliższych brzegów helleńskich, myślała zatrzymać wyspę Korfu, która znajduje się w szerokości dzierżawy ottomańskiéj i jako najdaléj z wysp jońskich, na północ położona, panuje nad wejściem do Adrjatyku, i była zawsze poczytywaną za klucz do zatoki. W każdym więc razie, bez względu, kto na tronie greckim zasiędzie, królestwo helleńskie znakomicie powiększone zostanie.

Czasopisma przyniosły tekst zupełny mowy cesarza Franciszka Józefa i uwagi nad nią dziennikarstwa wiedeńskiego; podamy je w następnym numerze Kurjera.

Według listów pisanych z Wiednia, Porta miała zrzec się budowy twierdz i drogi wojskowéj na Czarnogórzu, tymczasem depesza w przeszłą niedzielę dnia 21 grudnia donosi z Wiednia, że Derwisz-pasza wtargnął *znowu w granice czarnogórskie*, zajął Razbinę i Gławicę, i miał już przystąpić do budowania blokhauzów, gdy cała ludność czarnogórska, rzuciła się do broni, i czteréj wojewodowie zgromadzili narodowe wojsko. Jeżeli ta wieść jest prawdziwą, znowu nieszczęśliwa krew słowiańska lać się pocznie, ale może też Europa choć raz ulituje się nad ciężko pokrzywdzonymi góralami.

Pod Prusami, zwracamy uwagę czytelników na artykuł Gazety kolońskiéj, która sprawiedliwie ocenia postępowanie pana Bismarck i w zwięzłych ale dobitnych wyrazach, przedstawia niebezpieczeństwa grożące krajowi, jeżeli rząd dotychczasowego trybu nie zmieni.

Włochy.

Turyn 15 grudnia. Dużo mówią o odwołaniu pana Brassier de Saint-Simon, którego ma zmienić p. Usedom. Utrzymują, że hrabia Brassier de Saint-Simon zwrócił uwagę swego rządu na nieprzyzwoitość, jakiéj polecono dopuścić się książęciu-następcy pruskiemu, iż gdy zwiedzał Genuę i Medjolan, nie zboczył do Turynu, dla oświadczenia grzeczności królowi. Te uwagi miały być źle przyjęte i hrabia Brassier de Saint-Simon wpadł w niełaskę. Ta zmiana wywoła żal prawdziwy, bo hr. Brassier był tu powszechnie poważany i bardzo lubiony, tak z powodu wyzwolonych uczuć, jak ze względu na prawdziwe spółczucia ciągle okazywane dla sprawy włoskiéj. Z rozkazu rządu swojego przedstawiał on i Austrję w Turynie i potrafił to drażliwe poruczenie spełniać z takiém umiarkowaniem i zręcznością, że Włosi powinni zachować dla niego rzetelną wdzięczność.

Król był głęboko urażony, ale nie zdziwiony postępkiem następcy tronu pruskiego; bo wie, że ciągle chwiejna polityka przemaga w Berlinie. Królestwo włoskie uznają, a potém udają, iż nie wiedzą, że król mieszka w Turynie. Jest to więcéj niż nieprzyzwoitość bo prawie gburostwo.

Zadanie rzymskie śpi sobie w téj chwili. Nowy gabinet w żadnym razie nie cofnie się, nie zejdzie ze swojego prawnego stanowiska, ale obok tego pojmuje, że polityka wojująca byłaby dziś wielkim i niebespiecznym błędem. Anglja rada byłaby z jakiego zawichrzenia, lecz gabinet jest zbyt światły, aby nie widział, że każde zawichrzenie będzie płonne i pociągnie tylko za sobą straty. Podczas przerwy posiedzeń sejmowych od 15 grudnia do 15 stycznia sir James Hudson wyjedzie na łowy do Toskanji. Hr. de Sartiges dotąd odwiedził tylko pierwszych dostojników dworu. Postępowanie jego jest nadzwyczaj zimne.

P. Artom pierwszy sekretarz poselstwa włoskiego w Paryżu, przybył do Turynu. Hr. Passolini chciał go mieć jeneralnym sekretarzem w wydziale spraw zagranicznych, lecz dotąd p. Artom nie dał stanowczéj odpowiedzi.

P. Minghetti, minister skarbu, wezwany na posiedzenie kommisji roztrząsającéj projekt do prawa, w moc którego rząd ma być upoważniony do poboru podatków w pierwszych trzech miesiącach 1863 roku, oświadczył, że zaciągnienie pożyczki nie jest naglące, że spodziewa się nawet bez niéj znaczną część 1863-go roku przebyć prawidłowie. Opatrzono dostatecznie opłatę półrocznych odsetek za koniec roku bieżącego, to jest zebrano na ten cel 100 miljonów.

Największą trudność stanowi zawsze pobor podatków w krajach południowych. Ludność płaci mało, z trudnością i nie w porę. Główne podskarbstwo królestwa musiało posłać więcéj niż 70 miljonów do Neapolu, a 25 miljonów do Sycylji. Długiego jeszcze potrzeba czasu, nim podatki w krajach Obojga Sycylji porządnie wnoszone być poczną.

Ustępstwo wysp Jońskich nie wiele znalazło tu wiary; a jednak jest tak prawdziwe, że można zaręczyć je w sposób najbardziéj stanowczy.

Ta okoliczność niewiadoma jeszcze wszystkim w Grecji, ale zagajona przez rokowania 2-ch bardzo znakomitych mężów greckich, jeszcze w październiku, tłómaczy kandydaturę Alfreda i prawie pewny wybor króla Ferdynanda, spokrewnionego z panującą angielską rodziną.

Parlament Włoski. Izba poselska. Posiedzenie 15 grudnia.

Poseł Lazzaro zapytuje ministra spraw wewnętrznych, co rząd czynić zamyśla, w obec objawów wynurzających się w Neapolu na rzecz Garibaldiego.

P. Peruzzi, minister spraw wewnętrznych, prosi izbę o zostawienie mu czasu, póki nie otrzyma dostateczniejszych wiadomości o przytoczonych przez pana Lazzaro zdarzeniach.

P. Musolino zagadnął rząd o tém, co zamierza uczynić w sprawie rzymskiéj i mimo uczynioną przez ministra spraw zagranicznych uwagę, że chwila jest niewłaściwą, nastaje w wyrazach gwałtownych bez względu na szemranie izby.

Zapytano posłów, którzy większością odpowiedzieli, że żądane przez pana Musolino wyjaśnienia nie będą miały miejsca.

P. Peruzzi objaśnia niektóre szczegóły sprawozdania jenerała La Marmora o zbójectwie i zapytuje, czy izba zechce mianować komitet tajny, czy przystąpić do jawnego rozbioru tego przedmiotu.

Prezes ostrzega, że według prawideł służących izbie, żądanie komitetu tajnego powinno być podane na piśmie i przynajmniéj przez 10-ciu posłów.

Izba zapytana stanowi, że sprawozdanie jenerała La Marmora będzie przejrzane w komitecie tajnym, sama zaś otworzy rozprawy, skoro otrzyma raport tego komitetu.

Prezes otwiera obrady tymczasowém użyciem budżetu na rok 1863-ci.

P. Ricciardi zabiera głos przeciw projektowi do prawa. Mocno powstaje na programmat gabinetu i na zarząd jenerała La Marmora, który zajątrza tylko złe w krajach południowych. (Izba zaprzecza temu twierdzeniu, to głośnym śmiechem, to szemraniem). Mówca rozwodzi się nad szczegółami nadużyć władzy popełnionych przez jen. La Marmora, który zwala odpowiedzialność za te postępki na rząd, a ten znowu wywija się od téjże odpowiedzialności, zrzucając ją na jenerała La Marmora

P. Ricciardi przez niejaki czas wypoczywa.

Mówca zabiera znowu głos i tłómaczy programmat oppozycji, programmat mający przedstawić cudowne lekarstwo na zagojenie dwóch ran dręczących teraz Włochy: zbójectwa i nadużyć wypływających ze ślepego rozdawnictwa posad, jako środka rządowego. Wraca znowu do opłakanego stanu krajów południowych, który wymaga bezpośredniego i wiernego zastosowania praw istniejących i uchwały praw nowych. Dawne prowincje rzymskie powinny także zwrócić na siebie całą uwagę rządu.

P. Ricciardi wyprowadza z tego wszystkiego co powiedział wniosek, iż nie ma ufności w rządzie, ani w używanych przezeń środkach, że zatém nie sądzi, aby powinien głosować na prawo upoważniające do tymczasowego używania budżetu, jeżeli gabinet nie poprawi swojego programmatu.

Prezes zabiera głos dla sprostowania okoliczności przedstawionéj w opaczném świetle przez pana Ricciardi.

P. Mosca składa sprawozdanie kommisji ściągające się do zbójectwa.

Pp. d'Ondes Reggio i Massari domagają się, aby rzecz o zbójectwie rozstrząsnąć co najprędzéj, przed zagłosowaniem tymczasowego użycia budżetu.

P. Plutino czyni uwagę, że głosowanie na budżet powinno mieć miejsce natychmiast i bez dalszych rozpraw; które wytoczonemi sostaną przy głosowaniu ostateczném na cały budżet, mówca prosi posłów, którzy zapisali się do mówienia, aby zrzekli się głosu.

Izba zapytana oświadcza się za zamknięciem.

Prezes czyta artykuły projektu do prawa.

P. Mordini zabiera głos nad 1-m art. rzeczonego projektu. Mówca nie chce występować z oppozycją systematyczną przeciw ministrom; ale musi pochwalać zarzuty uczynione przez *panów Crispi i Bertolani*, przeciw niebacznemu i bez uprzedniego roztrząśnienia głosowaniu na projekt do prawa.

Zapewne i on sam i jego przyjaciele pozwolą na tymczasowy pobor, ale z zastrzeżeniem wszystkich dziś wypowiedzianych zarzutów.

Minister skarbu, korzystając z oświadczenia pana Mordini, mówi, że gabinet nie żąda uchwały zaufania, na które jeszcze nie zasłużył, że z góry przyjmuje rozprawy, chociażby te miały być najżwawsze, a które wytoczone zostaną przy ostatecznéм głosowaniu.

P. Guerazzi korzysta z roztrząsania artykułów i wznawia rozbiór samego projektu, chociaż już zamknięcie rozpraw w téj mierze zapadło. Głównie odwołuje się do téj okoliczności, że gabinet obecny równie jak i poprzedzający nie posiada wsparcia większości; bo ta rzeczywiście nie istnieje, w taki sposób, jak pojmować ją należy w prawdziwym duchu parlamentowym, i wyzywa każdego niech go przekona, że istnieje. W jego oczach ministrowie przedstawiają tylko zbiór ludzi, którzy zgodzili się usiąść jeden obok drugiego na ławie ministrowskiéj, i zaklina ich, aby powiedzieli jaką jest i gdzie znajduje się większość, na któréj polegają.

Mówca bije potém na programmat nowego gabinetu, programmat do którego nie umiano wprowadzić ani jednego słowa rzeczywistych rękojmi dla kraju, mogących obudzić ufność lub przynajmniéj nadzieję.

Mówcę przerywają często wykrzykniki: silnie żali się na przerywania głos jego tamujące.

Mówi, że kraj nic nie powinien zaniedbywać, aby wyrwać się z podłego służebnictwa, ciężącego nad nim pod wszelkiemi kształtami i przybierającego wszelkie barwy.

Jeden z mówców wyrzekł słowo umiarkowanie. Ale cóż rozumieć pod tym wyrazem? Jest to słowo ale nie zasada, rzecz podatna na każde mniemanie, bo co jest umiarkowanem dla jednych, jest nadużyciem dla drugich. Sądzi więc, że jest umiarkowanym, bo mówi podług swych przekonań. (Hałaśne przerwanie. Prezes widzi się zmuszonym przypomnieć izbie, że wolno jest mówcom wyrażać swe zdania, jak to znajdują właściwém, byleby nie ubliżali uszanowaniu dla izby. Mówca mówi daléj).

P. Guerrazzi wraca do pytania o większość; powtarza innemi słowy, co już w tym względzie powiedział. Następnie nastaje na ministrów z powodu obietnic decentralizacji, które wpisali w swój programmat. Jakiéj drogi trzymać się myślą w decentralizowaniu? Czy téj, jaką wyłożył w dawnym projekcie swoim p. Minghetti?

Dla mówcy, lud jest prawidłem, a władza wyjątkiem; na prawdziwych więc potrzebach i dobru ludu opiera on swoje mniemania i tak głosować będzie, jakby lud głosował gdyby się go radzono: odmównie.

Co do zbójectwa, téj bratobójczéj wojny, rząd nic nie uczynił dla jego poskromienia.

Prezes przerywa mówcę dla uczynienia mu uwagi, że ponieważ izba postanowiła odesłać przedmiot zbójectwa do komitetu tutejszego, mówca więc nie powinien dotykać tego drażliwego przedmiotu.

P. Guerazzi powstaje następnie na politykę cesarską, politykę którą określa primo mihi (najpierwiéj mnie) i którą wszyscy mężowie z kolei piastujący władzę dali się obałamucić. Jeśliby, za pierwszym razem kiedy cesarz chciał narzucić krajowi warunki upakarzające, rząd był silnie podniosł głowę zamiast ją pochylać, Włochy nie miałyby dziś we własnym domu cudzoziemskiego pana. Niech ministrowie na nowo urządzą gwardję narodową, niech cały kraj uzbroją i niech wówczas głośno przemówią... a pan cudzoziemski ustąpi.

(Ta część mowy pana Guerazzi została okryta oklaskami).

Mówca kończy prośbą do ministrów, jako urzędników narodu, aby zastosowali się do pragnień ludu i wrócili mu urok blizki zniknienia.

P. d'Ondes Reggio zabiera głos niemal w tych samych słowach co p. Guerrazzi, głównie wyrzucając mężom politycznym brak odwagi, przymiotu niezbędnego do rządzenia i do utrzymania w powadze polityki swojéj za granicą. Gwałtownie też bije na politykę cesarza Francuzów. Poczém oświadcza, że należyty zarząd jest pierwszą i największą potrzebą chwili dla kraju, który szczęśliwy i zadowolony będzie silniejszym, mając nawet o 100,000 żołnierzy mniéj, niż zrażony i nieufny mając ich 100,000 więcéj. Radzi więc nowemu gabinetowi wejść stanowczo na drogę ulepszeń i wewnętrznego zarządu.

Artykuły 1 i 2-gi roztrząsanego projektu do prawa są przyjęte przez powstanie i pozostanie na miejscu.

Izba przechodzi do głosowania na całość projektu, który przyjęto większością 185-ciu głosów przeciw 27-miu.

Posiedzenie zakończono o godzinie pół do 6-éj.

Francja.

Paryż 12 grudnia. Podług listu pisanego z Paryża do dziennika Independance belge, p. Drouyn de Lhuys ma pozmieniać wszystkich konsulów francuzkich we Włoszech, jako zbyt przesiąkłych wyobrażeniami pano Thouvenel i Benedetti; ma to znaczyć, że uważa ich za nadto sprzyjających Włochom.

Zakazano dziennikom podawać wiadomości o papierach zagranicznych, które na giełdzie paryskiéj nie są notowane, a więc nie wolno dziennikom ogłaszać pożyczki bankiera Erlanger na kanał hrabiego Cavour.

Z niecierpliwością oczekiwano jest wyjście satyry pana de Laprade, który jak wiadomo stracił posadę professora literatury za polityczne swoje poezje. Nowe dziełko ma nosić nazwę Polowanie na zwycięzców.

Akademja francuzka naznaczyła komitet do roztrząśnienia, czy ma przyjąć uczyniony jéj dar przez pana Leona Duval, serca Voltaira. P. Mérimée będzie sprawozdawcą. Mówią, że p. Victor Cousin, bawiący teraz dla zdrowia w Nizzy, pracuje nad wielkiem dziełem w języku łacińskim, mającem przedstawić treść filozoficznego zawodu.

Utrzymywano dzisiaj, że p. de Lamartine sprzedał za 200 tysięcy fr. swoje Pamiętniki z zagrobu.

Paryż 13 grudnia. Tenże dziennik otrzymał wiadomość, że świat polityczny bardzo zdumiony został blizko spodziewanem ogłoszeniem broszury u księgarza Dentu, pod nazwą Jednota włoska. Według tego, co się o niéj dowiedziano, bezimienny autor ma wyzywać pana Drouyn de Lhuys, aby wyraźnie zapowiedział wskrzeszenie traktatu zurichskiego i urządził we Włoszech konfederację, do któréj, dla stawienia przeciwwagi Turynowi należało by, aby Francja wezwała z powodu posiadania Nizzy, Austrja—Wenecji, Anglja zaś Malty. Nieznany autor usiłuje przez pochwały, mogące skąd inąd zaszkodzić, wciągnąć ministra spraw zagranicznych na wskazywaną drogę.

Jeżeli, jak niektórzy twierdzą, widzieć należy w téj broszurze ostatnią myśl przeciwników Włoch jednolitych, przyznać trzeba, że wyskok jest dosyć niezręczny; bo kiedy wątek rozumowań użytych przez autora broszury jest rzeczywiście taki, jak go opisują, trudno wymyślić coś równie niespójnego i urzeczywistnić się niemogącego. Wszakże pewny odcień przywiązuje do téj broszury tyle wagi, ile do owych, które dawniéj pod orędownictwem urzędowem były wydawane przez rozgłośnego dziennikarza, dziś senatora. Broszura Jednota włoska ma być zapowiedzią polityki francuzkiéj stanowczo wstecznéj; trudno jednak uwierzyć temu, aby Napoleon III miał dać hasło do podziału Włoch, aby miał je upoważniać lub w jakimkolwiek stopniu uznawać, gdy świeżo jeszcze rozkazał hrabiemu de Sartiges zapewnić Wiktora-Emmanuela o swojéj osobliwéj przyjaźni i uczciwem spółczuciu dla króla przyznanego państwa, w granicach, które reakcja pragnie przekroczyć. W broszurze więc, o któréj mowa, chociaż niektórzy upierają się, że wypłynęła z pióra jednego z pełnomocników Zurichskich (barona de Bourqueney) albo jednego urzędników wydziału spraw zagranicznych, nie należy nic innego uważać, jak tylko poroniony zamach, jak balon, który ledwie odleciawszy od ziemi, upadnie przeszyty tysiącem pocisków, które nań dziennikarstwo wypuści.

Zamiast więc wstrząśnienia Francji i Europy, jak to udawało się jéj poprzednikom, broszura Jednota włoska zmarnieje pod pełnemi pogardy zarzutami lub oziębłem spółczuciem; pochwały, któremi ją dziennik Francе osypie, zalety jakie dzienniki klerykalne i prawowite jéj przyznają; kłopotliwość dzienników napoleońskich, niedawno jeszcze gorących obrońców jednoty; potępienie najważniejszéj części dziennikarstwa paryzkiego, lub nawet jego pełne znaczenia przymusowe milczenie, zada ostatni cios téj nieszczęsnéj pracy, usiłującéj wskrzesić przeszłość. Wówczas rząd przekona się o całem niepodobieństwie zadania kłamstwa najchwalebniejszym czynom swoim, o całéj niepopularności polityki anti-wyzwolonéj, anti-francuzkiéj, a nadewszystko anti-napoleońskiéj.

Paryż 14 grudnia. Dziś po kościołach paryskich rozpoczęto zbierać święto-pietrze; sądząc z tego, co zauważano w kilku parafjach, wpływ pieniędzy musi być obfity, bo widziano jak do skarbonek rzucano złoto i bilety bankowe.

Mówią, że jeden z dyplomatów francuzkich, który okazał się najprzychylniejszym dla rządu papieskiego, to jest książe Belluno, który nawet za zbyteczną gorliwość stracił posadę pierwszego sekretarza przy poselstwie w Rzymie, ciągle kołata u ministra spraw zagranicznych o pozwolenie wydania na jaw broszury, w któréj skreślił wspomnienia pobytu swojego w Rzymie i przedstawił pomysły własne o stanie rzeczy w państwie papieskiem. Broszura ma nosić nazwę Sześć miesięcy w Rzymie.

Zdaje się, że broszura Jednota włoska nie może mieć pochodzenia rządowego, bo zapowiadają prędkie wydanie innéj broszury w tymże przedmiocie przez pana Eugenjusza Rendu, znanego z pism swoich o Włoszech. Podobno ta ważna praca otrzymała przyzwolenie kilku znamienitych mężów półwyspu, którzy obok całego przywiązania do sprawy włoskiéj, nie poślubili jednak programmatu: Rzym stolicą. Broszura zatém pana Rendu może mieć aż do pewnego stopnia ważność manifestu, chociaż trudno oznaczyć o ile odbiją się w niéj pomysły rządu francuzkiego; to tylko powiedzieć można, że przychylnie jest widzianą w najwyższych sferach, a lubo jéj wnioski są nader sporne, nie dochodzą przecięż do gwałtownych roszczeń reakcji rzucającéj się na zniweczenie jednoty.

Załączamy kilka okresów téj nowéj pracy: „Wyjście z obecnego położenia jest naglącą potrzebą kościoła i społeczności świeckiéj.

„Owoż wyjść z niego niepodobna, tylko pod warunkiem dla katolików i dla wszystkich co naznaczają papiestwu w rządzie moralnego świata stanowisko godne jego wielkości, najwyraźniejszego ogłoszenia zasad wprost przeciwnych tym, jakie od lat 30-tu określają stosunki papiestwa z Włochami. Te zasady są następne. Władza świecka papieska niema innéj możliwéj podstawy, prócz przyzwolenia ludów, na które wpływ swój wywiera;

„Władza świecka nie jest rękojmią niepodległości, chyba wówczas, gdy dobrowolnie przyjętą zostanie; narzucona przemocą, zamieni się dla papiestwa narzędziem służebnictwa i narazi te potrzeby społeczne, które ocalić miała;

„Najwyższa władza świecka papieża może być ograniczoną i podzieloną; przybiera ona według zmian czasu kształt i znamię odpowiednie systematowi politycznemu, przemagającemu w kraju, na którym wspierać się jest zniewoloną.

„Nie tylko ta najwyższa władza może być ograniczoną i podzieloną, ale może i powinna w danych okolicznościach przeobrazić się w najwyższą władzę czysto zaszczytną i tylko zwierzchniczą (suzerainеté).

„Te zasady wypływają z ogółu dziejów papiestwa świeckiego; rzeczą jest arcy-ważną dowieść ich oczywistości."

— Monitor powszechny umieścił przedstawione cesarzowi sprawozdanie o położeniu towarzystw wzajemnéj pomocy w roku 1861-m. Wysoka kommisja zachęty i dozoru tych towarzystw, w piśmie zajmującem 4 słupy dziennika wyraża: Pod koniec r. 1861 istniało we Francji 4,410 towarzystw, z których 2,637 otrzymało potwierdzenie rządowe. Liczba członków czynnych wynosiła 605,346; członków zaszczytnych 68,972 i 80,866 niewiast. Fundusze wzrosły do summy 27,905, 537 fr. Z téj ilości 5,313,845 fr. wniesiono do podskarbstwa jako kapitał żelazny przeznaczony na pomoce dożywotnie. A więc w ciągu lat 10-ciu liczba stowarzyszeń powiększyła się o 2,173, liczba członków o 349,874, liczba członków zaszczytnych o 48,780 i niewiast o 55,677, fundusz zaś o 18,255,877 fr. Kapitał zaś żelazny, który zgromadzać poczęto dopiero w roku 1857-m wynosi jak wyżéj blisko pół szósta miljona.

— Paryż 15 grudnia. Rozbiegła się wieść, że 20 grudnia ukaże się w Monitorze wielki manifest rządowy, obejmujący politykę wewnętrzną i zewnętrzną i przedstawiający tę ostatnią w świetle nadzwyczaj przychylnem pokojowi. Ta wieść jest wszakże bardzo jeszcze niepewną.

Mówią, że sprawa meksykańska ma być wytoczona w izbie prawodawczéj przez wielu posłów razem, przy rozbiorze adresu i na tem polu rząd znajdzie najżwawszą oppozycję. Cesarz miał nawet nakazać tajemne badanie dla wyrozumienia, jaki jest stan mniemania powszechnego pod tym względem. Potwierdza się coraz więcéj, że Francja i Hiszpanja zgodziły się już na wspólność dyplomatycznego działania, skoro wojsko francuzkie zajmie Mexico. Dotąd wszakże niewiadomo, czy Anglja przyłączy się na téj drodze do gabinetów paryskiego i madryckiego.

Paryż 16 grudnia. Monitor powszechny podaje następną wiadomość: Wice-admirał Jurien de la Gravière pisze z Vera-Cruz pod dniem 15-m listopada, że kolumna jenerała Bertier weszła dnia 8 do Jalapa; że wylądowanie wojsk i ciężarów ukończono dnia 11-go, poczém okręta przewozowe natychmiast odpłynęły na powrót do Francji.

Wysłano 12 drużyn 81-go pólku linjowego do Tampico.

Pólk 3-ci żuawów przebiegał okolice Vera-Cruz, dla zebrania dostatecznéj ilości bydląt jucznych, dla uzupełnienia środków przewozowych.

Tenże dziennik donosi: Kapitan głównego sztabu Hubert Castex, adjutant jenerała dywizji hrabiego de Lorencez, przywiózł do Francji pięć chorągwi meksykańskich zdobytych przez 99-ty pólk linjowy w bitwach Baranca-Secca i Cerro-Borrego. Wczoraj po mszy marszałek-minister wojny przedstawił pana Huberta Castex naj. panu, który rozkazał te pełne chwały pomniki złożyć w cesarskim hotelu inwalidów.

— Cesarz wczoraj przyjął w pałacu tuilerijskim list, przez który wielki marszałek don Miguel san Roman oznajmuje jego ces. mości wybor swój na prezydenta rzeczypospolitéj peruwjańskiéj.

Paryż 17 grudnia. Monitor powszechny oznajmuje, że cesarz dnia wczorajszego polował w Ferrières u barona Rotschilda. Towarzyszyli naj. panu jenerał Fleury pierwszy koniuszy i p. d'Espenilles jeden z jego oficerów ordonansowych.

Hr. Cowley poseł angielski; książe Metternich, poseł austryjacki; hr. Walewski, minister stanu; p. Fould, minister skarbu; hr. de Persigny, minister spraw wewnętrznych i książe Moskowy wielki łowczy, mieli zaszczyt polować z cesarzem.

Paryż 19 grudnia. Monitor powszechny umieścił dziś następny raport złożony cesarzowi:

Najjaśniejszy panie:

Rzecz-pospolita Andorska, która miała niegdyś prawo wysyłania dwóch młodzieńców swoich do kollegjum zwanego de Foix w Tuluzie, dla pobierania tam bezpłatnie nauk, prosiła rządu francuzkiego, aby to dobrodziejstwo znowu udzielone jéj zostało.

Wszystkie podobne zakłady istniejące przed rokiem 1789, dziś już wygasły, niepodobna było wskrzesić prawa nadanego w XV wieku, które zdaje się, że uległo przedawnieniu już w wieku XVII-m.

Wszakże przychylność, jaką wasza ces. mość statecznie okazywałeś dla rzeczy-pospolitéj Andorskiéj, każe nam wierzyć, że przyzwolić raczysz naj. panie na wzmocnienie, przez tę łaskawą powolność ogniw przyjaźni i opieki, które łączą rzeczpospolitę Andorry z Francją. Dekret 7 lutego 1852, określa prawidła udzielania nakładem skarbu bezpłatnego naukowego wychowania tylko dla krajowców; sądzimy jednak, iż możemy przedstawić w. c. mości, abyś raczył uczynić wyjątek od tego prawidła na korzyść młodych Andorranów, przedstawianych przez syndyka rzeczy-pospolitéj.

To dobrodziejstwo uczynione łaskawie wkładać nie będzie na rząd andorski żadnych obowiązków.

Mamy więc zaszczyt przedstawić w. c. mości dekret mający służyć za prawidło pomienionego wyjątku.

Jesteśmy naj. panie w. c. mości najniższymi i najwierniejszymi sługami.

Drouyn de Lhuys. Rouland.

Cesarz podpisał załączony do tego raportu dekret d. 17 grudnia 2862 roku.

Paryż 18 grudnia. Monitor umieszcza następne ostrzeżenie: Cesarz dnia 1-go stycznia przyjmować będzie o godzinie 1-éj ciało dyplomatyczne, władze ustanowione, urzędy cywilne, oficerów gwardji narodowéj i wojska.

Cesarz i cesarzowa przyjmą 2-go stycznia o godzinie 9-téj wieczorem, panie ciała dyplomatycznego i panie, które już były przedstawiane ich c. c. mościom.

Panie będą mogły znajdować się w pałacu w towarzystwie swoich małżonków;

Mają być w płaszczach dworskich;

Mężczyźni w wielkich mundurach, lub w sukniach dworu.

Anglja.

Londyn 15 grudnia. Wczoraj, w rocznicę śmierci książęcia małżonka, królowa dzień przepędziła w najzupełniejszéj samotności. Doktor Stanley, kapelan królowéj, który towarzyszył książęciu Walji w podróży do ziemi świętéj, odbył nabożeństwo w pokojach osobistych i miał kazanie wobec królewiczów i królewien w kaplicy Windsorskiéj.

Dziś wydano na jaw książkę sporządzoną z rozkazu królowéj, obejmującą główniejsze mowy miewane przez książęcia Alberta w uroczystych zdarzeniach; poprzedza ten zbiór wstęp w rodzaju pochwały. Naj. pani przez ogłoszenie téj książki złożyła hołd pamięci zmarłego, zawiera ona prócz tego wyjaśnienia dostarczone przez królowę o wielu szczegółach życia domowego i obywatelskiego książęcia, a mianowicie o przyczynach, które go skłoniły do oparcia się wyrażonemu przez książęcia Wellingtona pragnieniu, aby książe Albert objął główne dowództwo siły zbrojnéj angielskiéj.

Wyjmki ogłoszone przez dzienniki są rzeczywiście rozczulające i wszystkie stany ludu angielskiego przywiązanego bez granic do królowéj, czytały je z największą skwapliwością. We wstępie uczucia żalu i żałoby królowéj wyrażone są w barwach najposępniejszych i rozdzierających serce. Długie trwogi, jakiemi niepewne zdrowie książęcia królowę przenikały, opowiedziane są szczegółowie.

Wspomnienie o odmowie głównego dowództwa nad wojskiem obszernie zostało opowiedziane. W chwili, w któréj dowiedziano się o powodach tego szlachetnego postanowienia, cała Anglja mu przyklasnęła. Ale dziś, gdy tajemne sprężyny tego kroku wynurzyły się na jaw, uczucie podziwienia jego duszy stało się powszechném; narod podziela smutek królowéj co do niepowrótnéj poniesionéj przez nią straty.

Uwaga powszechna zajęta jest ciągle projektami zmniejszenia budżetu rozchodów. W ostatnich kilku latach, parlament przyjął to zdanie, że prawdziwy systemat podatkowy polegał na zastosowaniu opłat do przedmiotów najogólniejszego spożywania, do własności ziemskiéj i do dochodów. W skutek więc tego zniosł szereg opłat małéj doniosłości, ciężących na rozmaitych artykułach. Ale dochody kupieckie są dziś okrutnie zachwiane przez przerwę w przemyśle bawełnicznym. Wpływy znaczne od tytuniu, zmniejszyły się z powodu blokady utrudniającéj dowóz jego z Wirginji, a dochody wódczane ucierpiały z powodu nędzy panującéj w Lankashire.

Zdaje się więc, że niema innego sposobu zrównoważenia budżetu jak zmniejszyć rozchody na siłę zbrojną lądową i morską, zagadnienie polega na dokonaniu tych oszczędności bez nadwątlenia sił kraju. Admiralicja rozpoczęła oszczędność od okrętów zapaśnych, co spowoduje że od 7 do 8-miu tysięcy żołnierzy morskich i majtków znajdzie się bez użycia. Żołnierze rzecz prosta, że wrócą do koszar, ale admiralicja nie wie co począć z majtkami. Komitet wojskowy ministerstwa pracuje ze swéj strony z głównodowodzącym, nad oszczędnością mogącą zaprowadzić się w ramach wojska. Z tego powodu mówią o zwinieniu bardzo nakładnego głównego sztabu w Dublinie. Mówią też o przyswojeniu wielu ulepszeń z wydziału wojny we Francji.

Po dwudniowych rozprawach, izba kupiecka Liwerpoolska cofnęła swoję uprzednią uchwałę i postanowiła przesłać rządowi wywod przemawiający za przełożeniami pana Cobden, ściągającemi się do zniesienia blokad handlowych.

Austrja.

Wiedeń 15 grudnia. Dziennik Wanderer oznajmuje: że rząd turecki rozkazał posłowi swojemu złożyć oświadczenie, iż niezgadza się na żadną zmianę traktatu zawartego z książęciem Czarnogórskim i że nie wejdzie w téj mierze w żadne rokowanie. Książe Kallimaki współcześnie zapowiedział, że budowa drogi wojennéj i blokhauzów rozpocznie się bez zwłoki.

— Wiedeń 15 grudnia. Po dwudniowym pobycie w Wenecji w hotelu Danieli, książe następca pruski przybył wczoraj wieczorem z małżonką swoją do Wiednia, gdzie cesarz czekał na nich we dworcu kolei.

Najjaśniejszy pan podał rękę księżnéj i poprowadził ją do swego pojazdu.

W kilka chwil po przybyciu ich królewskich wysokości do pałacu poselstwa pruskiego, odwiedzili ich cesarz i cesarzowa. Dziś książe następca i księżna następczyni byli u dworu, poczém książe pruski obejrzał z cesarzem zbrojownię. Wieczorem będzie obiad rodzinny, a zapewne dostojni goście wstąpią na operę.

Gazeta Triestyńska donosi, że Grecy zamieszkali w Trieście odbyli zgromadzenie, na którém wybrali książęcia Alfreda królem greckim. Wypadek głosowania natychmiast przesłano do Aten w depeszy okrytéj licznemi podpisami.

— Piszą z Wiednia z d. 10 grudnia do Gazety Kolońskiéj, że uniwersytet krakowski został oddany w kuratelę; rektor zaś jego p. Seredyński, liczący 49 lat służby, został w skutek rozkazu nadesłanego z Wiednia oddalony bez pensji od urzędu.

Prusy.

Berlin, 14 grudnia. Czytamy w Gazecie Narodowéj: Wiadomo już, że pan von Usedom i hr. Brassier de St.-Simon zostali odwołani ze swych posad z Frankfurtu i Turynu. Potwierdza się również, że pan von Sydow zajmie miejsce pana von Usedom we Frankfurcie. Do Turynu ma być wysłany jenerał von Willisen, ale przeznaczenie dwóch dyplomatów odwołanych jeszcze dotąd nie jest wiadome.

— Stowarzyszenie Ludowe pruskie, to samo, które dało początek licznym adresom do króla, rozesłało następny okolnik do urzędników i oficerów:

„Izba poselska podczas ostatniego sejmu, dała powód przez uchwały wymierzone przeciw prawom zasadniczym królewskości i państwa, do takiego politycznego stanu rzeczy, który wymaga najsprężystszego spółdziałania wszystkich sił zachowawczych kraju a więc i najrozleglejszéj pracy ze strony naszego ludowego stowarzyszenia, które złożyło już swe dowody w walce, końcem dostarczenia koronie i krajowi wiernéj pomocy w sporze, który zakończyć się powinien zupełnem zwycięztwem nad gminowładztwem i bezrządem.

Rozległe i mnogie ustanowienia towarzystwa ludowego pruskiego wymagają ciągle potężnych zasobów, będących w związku z ciężącém na niem zadaniem, a które z każdym dniem wzrasta. W obecném przesileniu naszego politycznego życia, komitet zwraca się z ufnością do członków stowarzyszenia najlepiej uposażonych pod względem majątkowym i którzy dotąd jeszcze nie wnieśli składek, tudzież do innych osób sprzyjających naszym dążnościom i uwiadamia, że składka roczna przynajmniéj po 5 talarów, wniesiona przez osoby teraz wybrane, potężnie przyczyniłaby się do osiągnienia celu przez stowarzyszenie zamierzonego; rozumi się samo z siebie, że każdemu wolno w każdym czasie wystąpić ze stowarzyszenia. Pan sekretarz Lassner mieszkający w Berlinie, Wilhelm Strasseb, nasz podskarbi, przyjmować będzie franco wnoszone pieniądze; stosownie do zaprowadzonéj w naszém towarzystwie rachunkowości, kwit pocztowy służyć ma za dowód opłaty. Pod koniec roku każdy członek otrzyma sprawozdanie z obrótu wniesionéj przezeń ilości. „Komitet Ludowego Stowarzyszenia pruskiego von Blankenburg von Below, hrabia von Finkenstejn, von Nathuzius, hr. Pukler, Strosser, Andrae, Loesch.

Berlin 16 grudnia. Gazeta Krzyżowa ogłasza nową odpowiedź, daną przez króla deputacji wysłanéj z powiatu Gerdauen. Wybitniejsze miejsca brzmią następnie:

„Skorzystano z organizacji wojskowéj do podburzenia ludu, pod pozorem, że chcę kraj obarczyć niepotrzebnemi i ciężkiemi podatkami. Nigdy tego nie chciałem i nigdy tego nieuczynię.

„Dowiodłem krajowi, że umiem sypać groblę podług stawu (dass ich mich nach der Decke strecke), bo zrzekłem się powiększenia podatków blizko o 4 miljony. Nadto niektórym przewódcom stronnictw bynajmniéj niechodzi o ulgę kraju przez zmniejszenie podatków. Wiem czego pragną.

„Długo usiłowano to ukrywać, ale nakoniec otwarcie wytłómaczono się, i to mię cieszy, bo wiemy już teraz czego trzymać się mamy. Niechcą oni wojska, którem by król rządził, chcą wojska parlamentowego. Wówczas nie król, ale stronnictwo dowodziłoby siłą zbrojną. Byłby to grób potęgi pruskiéj, a szczęście kraju zawichrzonoby na zawsze. Naród zna od 5 lat i moje zasady rządowe i moje czynności. Sumienie składa mi świadectwo, że niedałem żadnego powodu do nieufności, ani do skarg nadużycia przezemnie władzy.

„Chociaż tak dalece zostałem zapoznany, nie przestanę iść drogą wytkniętą przez mój programmat 1858 i czuwać nad prawdziwem szczęściem mego ludu, bo wiem, że lud mię kocha, tak jak i lud wie że go wzajemnie kocham; wiem że mój lud był wprowadzony w błąd przez knowania stronnictw i że ogromna większość niepojmuje celu, do którego chcą go wciągnąć. Dałby Bóg, aby cały mój lud powrócił do ufności w moim rządzie. Wówczas będzie lepiéj; wówczas, ale wówczas dopiero stanie się możliwym prawdziwy postęp ogólnéj pomyślności."

— Gazeta Krzyżowa, oprócz wiadomych już mianowań dyplomatycznych, oznajmuje, że pan von Usedom naznaczony został do Rzymu na miejsce pana von Kanitz (dotkniętego obłąkaniem zmysłów) następnie, że hrabia Brassier de St. Simon zajmie posadę posła w Konstantynopolu. Podług Gazety Kolońskiéj, baron Werthern, teraz w Turcji, przeniesiony będzie do Lizbony; pan von Lavigny, dziś w Dreznie, zastąpi hrabiego von Redern w Bruksellі, ten zas ostatni przeznaczony jest na posła do Petersburga; hrabia von Rantzau, urzędnik w ministerstwie spraw zagranicznych, obejmie posadę posła w Dreznie.

— Gazeta Narodowa ogłasza okolnik ministra sprawiedliwości hrabiego zur Lippe, wydany dnia 1 grudnia 1862 zalecający prezydentom sądownictw, aby ściśle dowiadywali się o działalności politycznéj urzędników sądowych; a jeśli znajdą, że ciż urzędnicy biorą udział w politycznych wichrzeniach, bądź jak naczelnicy lub członkowie stowarzyszeń i zgromadzeń politycznych, bądź jak mówcy lub autorowie pism dziennikarskich i bądź jak kierownicy mniemania powszechnego w przeciwnych rządowi celach, natychmiast donosić o tém powinni do ministerstwa sprawiedliwości.

— Gazeta Szczecińska oznajmuje, że Ława czci wojennéj (Ehren-gericht) drugiéj dywizji, złożona z półkownika, podpółkownika i majora pozwała przed swój sąd posła sejmowego majora von Bejtzke, znanego dziejopisa, aby wytłómaczył się z uczęstnictwa swojego w składkach na fundusz narodowy.

Gazeta Narodowa oznajmuje, że adres wyborców berlińskich, pochwalających postępowanie izby poselskiéj, liczy już 39,811 podpisów; nazwisko, miejsce zamieszkania i stan każdego z tych, co adres podpisali są wymienione.

— Gazeta Kolońska czyni następne uwagi o teraźniejszém położeniu państwa pruskiego: Zdawało się że nasz gabinet zaostrzy legitymistowskie dążenia swoje, których się dotąd trzymał; tym czasem wbrew przewidywaniu, pan von Bismarck wynękał na elektorze heskim w sposób bardzo niegrzeczny przyznanie sejmowi heskiemu tych praw, jakich sam sejmowi pruskiemu odmawia. Myślano, że nasz pierwszy minister postanowił w razie potrzeby rzucić się na jaką zewnętrzną interwencją, w jedynym celu odwrócenia umysłów w Prusiech od spraw wewnętrznych.

Ostrzegamy pana von Bismarck, aby zaniechał tego naśladownictwa polityki Napoleońskiéj. Spokojna i rozważna przyroda naszego ludu północnych Niemiec wzdraga się w obec takich niepewnych doświadczeń.—Nadto między naszym rządem a dowolnem panowaniem Napoleona zachodzi ta wielka różnica, że rząd nieograniczony opiera się we Francji na zupełném urzeczywistnieniu równości konstytucyjnéj wszystkich stanów społeczeństwa, gdy tymczasem u nas jeden tylko stan uprzywilejowany i to nie przez prawo, ale przez przywłaszczenie, chciałby odegrywać rolę Napoleona.

Spór wewnętrzny u nas jest co do istoty rzeczy, raczéj społeczny niż polityczny.

Gwałtowna rewolacja niestrzaskała u nas jak we Francii przywilejów szlacheckich. Zdobycze naszego czasu odbyły się w Prusiech w drodze mądrych i zbawiennych ulepszeń; lecz dla zapewnienia ich dobrodziejstw i uniknienia wstrząśnień, potrzeba, aby rowność praw obywatelskich przestała istnieć tylko na papierze.

Stan średni w Prusiech czuje niezmienną liczebną swoją wyższość; byłoby nierozsądkiem odmawiać służącego mu udziału w państwie i rządzić w duchu mniejszości która z każdym dniem co raz maleje. Królewskość najkorzystniejsze zajmie stanowisko, kiedy zechce osłaniać swą tarczą niemogące się utrzymać roszczenie oligarchji. Wywinęłyby się ztąd walki domowe i niezabrakłoby na demagogach, którzy, wyzyskując najpłodniejszy pierwiastek zdolny do zapalenia gminu i po wyliczeniu wszystkich krzywd wyrządzonych przez uprzywilejowanych wykrzyknęliby jak Sieyès: Strzelam między Wilki.

Ameryka.

New-York 2 grudnia. Kongres otworzył się wczoraj w Washingtonie. Poselstwo prezydenta Lincolna jest umiarkowane, ale silne w tém co się ściąga do utrzymania jednoty. W rzeczy stosunków międzynarodowych, wyraża się następnie:

„Były powody do sądzenia w czerwcu, że mocarstwa morskie, które w początkach trudności amerykańskich, mniéj bacznie i bez potrzeby przyznały powstańcom znaczenie strony wojującéj, wkrótce opuszczą to stanowisko. Ale chwilowe porażki związkowych, wystawione w przesadzoném świetle za granicą przez zdradzieckich obywateli, aż dotąd opóźniły ten krok czystéj sprawiedliwości. Wojna domowa zakłóciła porządek społecznego stanu i nadwerężyła pomyślność narodów, z którémi Ameryka zostawała od pół wieku w stosunkach handlowych. Spółcześnie obudziła dumę polityczną i wywołała obawy, które wznieciły zawichrzenie w świecie cywilizowanym. Ameryka nie brała nigdy udziału w sporach wynurzających

się między państwami obecnemi lub między stronnictwami które te państwa między sobą rozdzielały. Ameryka nigdy nie uznawała żadnéj rewolucji, ale zostawiła każdemu narodowi pracę załatwienia własnych spraw swoich. Narody obce inaczéj działały względem Ameryki.“

Wszakże, mówi poselstwo, skargi w tym przedmiocie, lubo sprawiedliwe, nie byłyby rozsądne. P. Lincoln przyznaje, że wykonanie traktatu wymierzonego przeciw handlowi niewolników, odznaczyło się uszanowaniem dla władzy Stanów Zjednoczonych. Blokada tak ogromnie rozciągłych brzegów morskich, nie mogła być utrzymaną bez niejakich omyłek i bez niejakiéj szkody dla narodów obcych. Ponieważ wojna domowa wybuchnęła w kraju, w którym cudzoziemcy prowadzili wielki handel, musiało to koniecznie wywołać skargi o zgwałcenie praw osób trzecich. Stosunki nasze ze Stanami niepodległemi lądu amerykańskiego nie uległy żadnéj zmianie.

Dochody roku skarbowego, który ukończył się w czerwcu 1862-go, wyniosły 584 miljony dollarów, z których 49 miljonów dostarczyły cła, 1,800,000 podatki bezpośrednie; przyszło zaciągnąć pożyczkę 530 miljonów. Rozchody wyniosły w tymże samym okresie 570 miljonów.

P. Lincoln przypomina proklamację swoję, tyczącą się wyzwolenia niewolników. Utrzymuje, że rozłączenie rzeczypospolitéj jest niemożliwe, że nie istnieje żadna linja, ani prosta ani krzywa, któraby można przyjąć za narodową granicę między obiedwoma częściami.

Prezydent doradza przyjęcie następnych postępowań i artykułów, jako popraw konstytucji związkowéj.

Art. 1-szy Określa wynagrodzenie mające wypłacić się w obligacjach Stanom, które zniosą niewolę przed 1-m stycznia roku 1900.

Art. 2-gi stanowi, że niewolnicy wyzwoleni, skutkiem wojny, przed końcem wojny domowéj, pozostaną nazawsze wolnymi. Ci tylko właściciele niewolników, co pozostali wiernymi jedności, otrzymają wynagrodzenie. Kongres będzie mógł wysyłać niewolników wyswobodzonych, jeżeli na to się zgodzą, za granicę Stanów Zjednoczonych.

New-York 3 grudnia. Podług sprawozdania ministra wojny, wojsko związkowe składa się teraz z 800 tysięcy ludzi opatrzonych we wszelkie potrzeby i uzbrojonych. Po uzupełnieniu kontyngensu, liczba żołnierzy wyniesie miljon zbrojnych.

Sprawozdanie ministra marynarki okazuje, że siła zbrojna morska związkowa składa się ze 323-ch parostatków i 104-ch okrętów żaglowych, mających razem 3,268 dział.

Kongres zaglosował postanowienie, nakazujące komitetowi żeglugi wejść ze sprawozdaniem o środkach najprędszych zaprowadzenia okrętów wojennych na jeziorze Ontario, na przypadek, gdyby ułatwienie związku między rzekami i jeziorem okazało się potrzebném.

Jenerał Burnside widział się z prezydentem, w Washingtonie, lecz natychmiast odjechał do obozu. Jazda oderwańców przeprawiła się przez Rappahannock i zachwyciła dwie chorągwie jazdy związkowéj.

W Nowym-Orleanie czynią się przygotowania do urządzenia żeglugi w górę Missisipi. Jenerał Butler naznaczył rządców plantacji skonfiskowanych na rzecz Stanów Zjednoczonych.

New-York 6 grudnia. Wyprawa morska, stojąca dotąd pod Monroe, popłynęła w kierunku niewiadomym.

Jenerał związkowy stojący z wojskiem pod Frederyksburgiem zawiadomił władzę tego miasta, że wstrzyma się od bombardowania, jeżeli mieszkańcy nie uczynią żadnych nieprzyjacielskich poruszeń.

Wieść krąży, że Jackson połączył się z jenerałem Lee we Frederyksburgu.

Oderwańcy powiększają prace obrony około tego miasta; Związkowi ze swéj strony sypią okopy panujące nad warowniami przeciwników.

Wyprawa związkowa wysłana do Missisipi, mówią, że odkryła pozostałość zbioru bawełny Stanów: Missisipi, Louizianny i Arkanzas, któréj ważność zbyt przesadzono.

Zbiór tegoroczny będzie nieznaczny.

Sprawozdanie ministra skarbu uczy, że dług narodowy 1 lipca 1863 wyniesie 1,120 miljonów dollarów; jeżeli wojna potrwa, wzrośnie do 1744 miljonów w 1864. Dochody z ceł obliczone są na rok bieżący na 68 miljonów; niedobor uczyui 276,700,000.

Sprawozdanie doradza stopniowe umorzenie bonów skarbowych i otworzenie rokowań o nową pożyczkę. P. Johnson złożył kongresowi wiadomość o położeniu w Nowym Orleanie. P. Johnson zaprzecza,aby pieniądze zwrócone konsulowi francuzkiemu miały być przysłane z Hawanny dla Oderwańców.

New-York 8 grudnia. Stoczono bitwę pod Hartsville w stanie Tenessee. Wojsko związkowe pobiło oderwańców będących pod dowództwem Morgana. Uderzyło później na Gallatan, lecz odparto je z wielkiemi stratami.

We Frederyksburgu obie wojujące strony posuwają sypanie okopów z wielką działalnością.

Dzienniki południowe mówią o 30,000 związkowych zgromadzonych pod Suffolk, gotujących się do pochodu na Petersburg, spółcześnie zaś wojsko oderwańców zebrane pod Newbern ma działać przeciw Weldon.

Związkowi zajmują Granana, w Stanie Missisipi.

— P. dług najświeższych wiadomości, oderwańcy pod rozkazami Morgana wzięli górę w bitwie pod Hartsville. Cała brygada związkowa miała dostać się w niewolę.

Grecja.

Hydra 11 grudnia. Podajemy list następny: „Objeżdżam teraz Grecję dla przypatrzenia się wyborom. Przybywam z wyspy Spezzia, gdzie stronnictwo ruchu otrzymało górę w głosowaniu. Tu w Hydrze toż samo miało miejsce, a ponieważ byłem obecny kolejom walki wyborczéj, zamierzam ją opisać, sądząc, że ten obraz zajmie waszych czytelników.

Zwykle u nas wybory odbywają się w cerkwiach, nie po wójtowstwach. Jest to zabytek dawnych czasów, kiedy religja była wybitnem znamieniem narodowości greckiéj; sądzono nadto, że dla ludu zabobonnego wybory w cerkwi miały być szczersze i więcéj szanowane niż gdziekolwiek. Stronnictwa stanęły więc przeciw sobie w cerkwi hydrańskiéj, każde z nich przekłada wybor 6-ciu deputowanych (jest to liczba przedstawicieli miejscowych).

Wystąpiono z listą Bulgarisa i listą oppozycji. Na czele każdéj listy umieszczone jest nazwisko Bulgaris, który w ten sposób jest prawie pewien zostania wybranym. Rzecz prosta, że jego przyjaciele wystawili go jak kandydata, przeciwnicy nawet byli za nim; aby nie pozbawić izby światła znakomitego męża i aby nie ściągnąć na siebie zarzutu systematycznéj oppozycji. Mówią, że na krótko przed rozpoczęciem walki wyborczéj, stronnictwo prezydenta miało oświadczyć się z gotowością do pojednania i do wzajemnych ustępstw, ale członkowie stronnictwa przeciwnego stanowczo zgodę odrzucili. Pominąwszy pobudki sumienia i politycznéj stateczności, kandydaci oppozycyjni dobrze uczynili w duchu zapewnienia własnych mianowań. Istotnie bowiem wyborcy źle widzą umowy poczynione w stolicy i wolą, jak słuszna, sami urządzać swoje sprawy; stronnictwo oppozycyjne przemogło zupełnie, ponieważ wszystkich deputowanych wybrano z jego listy.

Oto są obiedwie listy z oznaczeniem liczby głosów:

Lista rządowa.	
Prezydent Bulgaris	1028.
Bulgaris, brat jego	533.
D. Kunduriotis	617.
D. A. Krizis	555.
S. Fotia	574.
X. Tsamados	520.
Lista oppozycyjna.	
Prezydent Bulgaris	1028.
D. S. Buduris	750.
D. J. Krizis	703.
L. Siurdis	725.
Zakkas	685.
Sachturis	712.

Stąd widać, że kandydat oppozycyjny p. Zakkas, który miał najmniéj głosów 685, wziął górę nad panem Kunduriotis, kandydatem rządowym, który ich otrzymał tylko 617. Nie mówię o panu Bulgaris, który przedstawiony przez oba stronnictwa, otrzymał ten ogrom głosów ludzi obojętnych, lub bez własnego zdania, których wszędzie najwięcéj. Liczba wyborców była mniejszą niż spodziewano się, słota przeszkodziła zjazdowi i nie dozwoliła owym sławnym marynarzom hydrjotskim przybyć w czas na wybory.

Protestacja przeciw rządowi tymczasowemu ateńskiemu

„Do pana redaktora Gońca niedzielnego.

„W chwili w któréj mam zaszczyt przesłać panu niniejsze pismo, pierwszy akt odegrywanego drammatu w Atenach zbliża się do końca.

Król Otton upadł za to, że chciał połączyć rzeczywiste wykonywanie samowładztwa z formami rządu konstytucyjnego i teorją wolności. Nie pierwszy to z panujących, któremu nie powiodło się to trudne przedsięwzięcie i najprawdopodobniéj nie będzie ostatni. Upadek jego był dostatecznie przewidziany i chyba jego tylko jednego zdziwił, tak zwykle ufność w sobie samych jest ślepą w tych, co gardzą żądaniami narodów. Ale czego nie przewidział i co zdumiewa szczerych przyjaciół wolności politycznéj, to postawa, jaką przybrali ludzie, którzy wzięli po nim puściznę.

Pierwszą czynnością tych wyzwolonych był gwałt domierzony swobodzie, w imię któréj objęli władzę. Prawo zgromadzeń jest zapoznane, wolność osobista zawieszona, wolność druku zniesiona, a więc i wolność głosowania zniweczona. Groźb, wygnania, wyzucia z praw, niczego nie zaniechano. Ciż sami ludzie, którzy oświadczyli, ale dopiéro w ostatniéj chwili, a zamilczać tego nie należy dla lepszego ich zrozumienia, ciż sami ludzie, którzy oświadczyli, że narzędzia machiny bawarskiéj były wadliwe, którzy powtarzali słusznie i ze znajomością rzeczy, bo sami byli narzędziami, że wybory nie były pod panowaniem rządu Ottona wyrazem woli narodowéj,używają dziś tych samych środków dla zapewnienia zwycięztwa widokom, których są służebnikami. Te podstępy są jednak zbyt oczywiste i nikogo nie omamią.

Jakiż był pierwszy obowiązek rządu, który objął władzę wnet po spełnieniu rewolucji politycznéj? Jego pierwszym obowiązkiem było pozwolić, aby się gmina urządziła, aby prawo zgromadzania się weszło w wykonanie, aby słowo mogło krążyć bez przeszkody, nakoniec aby głosowanie objawiało się swobodnie, aby dowiedzieć się przedewszystkiem od Grecji, jakiego kształtu rządu pragnęła i jakiego chciała mieć króla. Takie prawo służy tylko całemu narodowi, po zasięgnieniu z zupełną wolnością jego rady, albo zgromadzeniu narodowemu swobodnie wybranemu. Na nieszczęście ci, co dziś rządzą Grecją, wychowańcy szkoły króla Ottona i niedawno jeszcze jego słudzy, zapoznali te prawdy zasadnicze, dla postawienia samowładztwa na miejscu ustaw i prawności, i dla poświęcenia obowiązków rządu wyzwolonego namiętności utrzymania się bądź co bądź przy władzy. Nie mieli oni najmniejszego powodu do zaprowadzania dyktatury, bo nie było cienia nawet reakcji za królem Ottonem, lub jego dynastją, bo oddawna już cały naród wyrzekł jego złożenie z tronu, i niepodobna znaleźć ani jednego Greka, coby go żałował.

Ale naród helleński ma podania równym jaśniejące blaskiem jak podania innych ludów, tchnie on duchem sobie właściwym i uczuciem wolności; jest to jedyna puścizna po przodkach. Mam więc głębokie przekonanie, że Grecja potrafi wkrótce dowieść przed światem, że przedewszystkiem pragnie należeć do siebie saméj i że wszystkie knowania mające na celu przedstawić ją, że ulegała raz téj polityce zagranicznéj, drugi raz owéj, roztrącą się, aby odsłonić przed światem jedynie prawdziwe pragnienie Grecji, to jest, iż przedewszystkiem chce być helleńską i że w żaden sposób nie chce, aby rewolucja, która miała obrócić się na jéj korzyść, przyczyniła się tylko do wystawienia jéj w opacznem świetle przed cywilizowanym światem i dała choć cień usprawiedliwienia zgubnego systematu upadłéj dynastji. Taki naród jak grecki nie zechce nigdy zostać służalcem jakiejkolwiek obcéj polityki.

Proszę przyjąć panie redaktorze wyrazy poważania kolegi, który tak jak pan wszystko czynił dla wolności swojego kraju, a który ujrzał się wygnańcem za to, że chciał protestować przeciw przywłaszczeniu wszechwładztwa narodowego.

Timoleon Filemon.

Główny redaktor dziennika ateńskiego Wiek“

Paryż 18 grudnia 1862 roku.

— Ostatnie wiadomości ze wschodu przyniosły nam opisanie pełnych wrzawy objawów w Syra, na rzecz wyboru na tron grecki książęcia Alfreda. Ułożono adres i uroczyście zbierano podpisy. Każdy powinien był położyć swój podpis na wysokiem podniesieniu wzniesionem na rynku, a na którem umieszczono wizerunek ukoronowany książęcia angielskiego. Kapłan, stojący na podniesieniu, gotów był podpisywać za nieumiejętnych pisma; wino hojnie roznoszone utrzymywało zapał tłumu.

Po zebraniu podpisów udano się gromadnie do mieszkania konsula królowéj Wiktorji, który przyjął wójta gminy i główniejszych mieszkańców. Przybycie gońca z Triestu ostudziło uniesienia i znacznie oziębiło umysły, bo przywiózł on wiadomość o zmianie zamiarów rządu angielskiego i dzienników.

Wszakże zwolennicy książęcia Alfreda wkrótce ochłonęli z chwilowego przestrachu, poczęli wmawiać Syrjotom, że nowy kierunek gabinetu angielskiego był tylko udaniem, aby uśpić Europę; lecz że gabinet zawsze usłucha objawu pragnień Grecji, która domaga się od niego książęcia Alfreda. Mniemanie więc powszechne znowu zwróciło się w tę stronę i z gwałtownością przebija się na wierzch.

Ludowe objawy poszły dawnym trybem. Mieszkańcy umiarkowańsi w wynurzeniu politycznych swoich uczuć, albo podejrzewani o niesprzyjanie wyborowi na tron syna królowéj Wiktorji, musieli pozamykać się w domach. Protestacja ludowa odczytana na rynku przy odgłosie trąb i bębnów, wymierzona przeciw urzędowi wyborczemu składającemu się z 15-tu członków, zmusiła 12 z nich wymienionych po imieniu ustąpić przed wybuchem ogólnego mniemania i zrzec się miejsc swoich na rzecz innych podatniejszych prądowi. Taki był stan rzeczy w Syra w ciągu minionych kilku tygodni.

Depesze telegraficzne.

WIEDEŃ, piątek 19 grudnia wieczorem. Korrespondencja powszechna donosi, że Porta skłania się do odstąpienia przyjętego warunku, co do budowy blokhauzów i drogi wojennéj na Czarnogórzu, jakoż instrukcje w tym duchu miały być już wyprawione.

Donoszą z Aten dnia 13, że według twierdzenia półurzędowego dziennika Grecja, Grecy tak są niezłomni w zamiarze wyniesienia królewicza Alfreda na tron, że gdyby chciano im w tém przeszkodzić obwołają rzeczpospolitę.

PARYŻ, piątek 19 grudnia wieczorem. Wiadomości z Hawany z dnia 2 grudnia, oznajmują, że Francuzi weszli bez oporu do Tampico.

Donoszą z Madrytu pod dniem 18, że rozprawy w senacie o rzeczach meksykańskich nie przedstawiają nic ważnego.

LONDYN, sóbota 20 grudnia, Doniesienie z New-Yorku z dnia 12, oznajmują, że jenerał oderwańców Jackson, połączył się z jenerałem Lee we Frederiksburgu, i że spodziewają się uderzenia na Richmond. Jenerał związkowy Burnside, potrafił przejść przez Rappahannock.

Związkowi wyrugowali oderwańców z Frederyksburga.

Francja rozkazała uwiadomić prezydenta Lincolna, że zaniechała swojego zamiaru pośrednictwa.

Ogłoszono korrespondencję dyplomatyczną. Główne jéj przedmioty są następne:

W październiku p. Adams pisze do p. Seward, że zapytywał lorda John Russell z powodu mowy p. Gladstone; odpowiedziano mu, że Anglja nie myśli w téj chwili przyjmować nowéj polityki, że chce pozostać i nadal neutralną; lecz lord Russell oświadczył, iż nic pewnego o przyszłości powiedzieć nie może.

W listopadzie p. Seward, pisze do p. Adams. „Stronnictwa w Europie są dziś zawziętsze niż kiedykolwiek przeciw Ameryce, ale jesteśmy dość silnymi do odparcia interwencji.“

W depeszy przesłanéj p. Dayton, p. Seward mówi, że Ameryka ma prawo nalegać, aby Francja nie skorzystała z wojny toczonéj w Meksyku, dla zaprowadzenia tam rzadu anti-republikanckiego lub anti-amerykańskiego, albo dla utrzymania podobnego rządu przy władzy. Ponieważ Francja oświadczyła, że takie zamiary są dla niéj obcemi, Ameryka może czekać wypadku zdarzeń z téj strony.

LIZBONA, 19 grudnia. Król Ferdynand ostatecznie odmówił kandydatury do tronu greckiego.

WIEDEŃ, niedziela 21 grudnia. Dzienniki donoszą, że jedna dywizję turecka pod dowództwem Derwisza-Paszy, przekroczyła granicę czarnogórską; zajęła Razbinę i Gławicę, dla budowania tam blokhauzów. Cała ludność czarnogórska uzbraja się do walki; czteréj wojewodowie, zgromadzili już wojska pod Berdą. Sekretarz książęcia czarnogórskiego otrzymał poruczenie doręczyć w Wiedniu protestację przedstawicielom wielkich mocarstw.

PARYŻ, sóbota 20 grudnia wieczorem. Dziennik France oznajmuje, że poselstwo portugalskie oświadczyło, iż król Ferdynand stanowczo odmówił przyjęcia tronu greckiego.

Dziennik Temp donosi, że rząd włoski postanowił zmienić jenerała La Marmora w Neapolu.

LONDYN, niedziela 21 grudnia. Dziennik Observer mówi dziś rano, że Anglja ustąpi i wyspę Korfu Grecji, jeżeli wielkie mocarstwa na to przyzwolą i jeżeli Grecy ustalą prawdzie silny rząd konstytucyjny.

TURYN, niedziela 21 grudnia. Dziennik urzędowy neapolitański, zbija artykuł p. de la Gueroniére, który wyrażał, że jednotę włoską należy uznać za niemożliwą, w skutek wypadków, jakie dowiedzione zostały w sprawozdaniu ze stanu zbójectwa.

Dziennik urzędowy mówi, że doprowadzenie drużyn zbójeckich niegdyś tak licznych, do ich dzisiejszych szczupłych rozmiarów, dowodzi korzyści otrzymanych przez wojsko. Zbójectwo ścieśnione jest dzisiaj w kilku tylko miejscowościach. Dobrowolne spółdziałanie ludności i jéj pomoc w wytępieniu zbójców, przekonywa o jéj dążeniach do jednoty. Tablice statystyczne dowodzą polepszenia bezpieczeństwa pospolitego. Liczba zbrodni zmniejszyła się o połowę, kradzieże prawie ustały. Fałszem jest, że kamorristów więziono bez wybadania ich winy. Władza, przed wydaniem rozkazu na uwięzienie, poleca odbyć śledztwo o postępkach ludzi podejrzanych. Nakoniec dochody konsumpcyjne w Neapolu, podwoiły się pod rządem włoskim.

PARYŻ, niedziela 21 grudnia wieczorem. Dziennik France żałuje, że minister hiszpański spraw zewnętrznych, nie zaprzeczył w swojéj mowie wyrazom obelżywym, jakie przeciw Francji miotano w ciągu rozpraw. Zdaje się mu rzeczą niepodobną, aby gabinet hiszpański nie miał wytłómaczyć się pod tym względem.

MADRYT, sóbota 20 grudnia. Minister spraw zagranicznych oświadczył na kortezach, że sprzymierzeńcy nie mieli wdawać się w sprawy domowe meksykańskie. Dodał, że gabinet hiszpański potwierdził umowę zawartą w Soledad, i pochwalił postępowanie swego pełnomocnika, że następnie admirał Juren de la Graviére, przekroczył służącą sobie władzę. Minister pochwalił więc odpłynienie wojsk nakazane przez jenerała Prim i zakończył mowę swoję oświadczeniem, że stosunki Hiszpanji z mocarstwami, pozostały serdeczne, bo Hiszpanja szanować che zastrzeżenia traktatu londyńskiego.

TURYN, niedziela 21 grudnia. Parostatek Sardynja, wiozący Garibaldiego do Kaprery, zmuszony był wczoraj przez burzę, wrócić do Liwurny. Wieść krąży, że Garibaldi uda się do Neapolu.

DO AUTORA

„FRAGMENTU,“

umieszczonego w Kurjerze w Wileńskim Numerze 49, 50.

Posłuchaj młody orle! Ja krogulczyk mały,
Miłością prawdy tknięty, nie zaś żądzą chwały,
Zbudzony twoim głosem, jak pisklątko z gniazdka
Przy tobie chcę migotać, jak przy słońcu gwiazdka.

Lecz pierwiéj, nim oświeci gwiazdka życia cienie
Wszak słońcu się należą piérwsze jéj promienie:
Więc przyjm tę myśl zrodzoną na młodzieńczém czole,
Jak matka pobłażliwa dziatek swych swawole.

Czy piorun ci skrzydełka strzaskał orle młody,
Czy w górze ci zabrakło słońca i swobody,
Żeś skrzydeł twych zamachem zniżył się w bezdroża,
Kosztować cierpkich zdrojów umarłego morza.

Czy może myśl wspaniała nakształt błyskawicy,
Brylantów łzawym blaskiem drżąca w twéj źrenicy,
Wypalić szarą tkankę chciała w muz płomyku,
By różczkę im oliwną zesłać na promyku.

Lub może drogę znacząc ogniem w twym przelocie
Pochodnie zapalałeś — dań należną cnocie;
By z drogi swéj ciernistéj jakie wzniosłe czoło,
Błąkając się, nie weszło w to zaklęte koło.

Poeto! ty przy blasku muzy twéj promienia
Szukałeś szczęścia w cieniu — tracisz i złudzenia!
Nie wolno wam wybrańcom czerpać z tego zdroju,
Bo pszczółki was zagryzą — jak motylka w roju.

Nie wolno wam w tém życiu błędu i cierpienia
Roskoszą goić rany z ujmą poświęcenia;
I zamiast cierni splatać pączki róż z wawrzynem,
Trza cierpieć bez wytchnienia — i usque ad finem!

Nie wolno czucia tchnieniom tworzyć ideału
Z Bachantek uniesionych koleśnicą szału,
Nie wolno opiewając ich moralną nędzę,
Wysnuwać czarną wprawdzie — lecz powabną przędzę.

Złowrogim brzękiem liry, gdyś z chaosu łona
Wywołał ducha zgrozy — jęknął cień Miltona;
Sam szatan nawet, gardząc tych robaków grzechem,
Odwrócił się ze wstrętem i cynicznym śmiechem.

* * *

Héj szale! zrodzony w uczucia ognisku.
Piękności ujemna w błazeńskiém igrzysku!
Pogardo olbrzymia na karzełków trudy!
Czyscowy płomyku — gdzie popiołów grudy.

Jak bóstwo w swoim gniewie na maluczkie plemię
Straszliwych gromów echem płoszy ciasną ziemię,
Olbrzymią miarą wieków mierząc życia zbrodnie,
I tyś swą miarą mierzył — za silnie, za godnie!

Nie liry wzniosłe tony i żałośne jęki,
Syczenia żmij tu trzeba,— wycia psiéj paszczęki,
Nie miecza Archanioła, co płomieniem błyska,
Lecz wzgardy,— co szyderstwem strute szpilki wciska.

* * *

To paszkwil! niektórzy na fragment twój krzyczą,
Jak Xerxes bałwany, rózgami go ćwiczą;
Czyż o tém nie wiedzą, że prawda i życie,
To grotów milczenie i nadpis na płycie.

Za wiernie, za żywo malujesz obrazy,
Publiczność nie lubi zwierciadła bez skazy,
Szkieł mylnych tysiącem zdradzone jéj oko,
Nie sięga głęboko, nie sięga wysoko.

Bądź tyglem chemicznym co prawdę choć bada,
Lecz rzeczy naturę na części rozkłada,
I wtedy, gdy fusy już na dnie zostały,
Złudzeniem błyszczące im pokaż kryształy.

Zachwycać się będą i krzykną w niebiosy
Żeś mistrzem — i serca otworzą i trzosy,
Lecz jeśli mikroskop im podasz do ręki
Choć uczczą cię w duchu, nie rzekną ci dzięki!

Stanisław Sabbatyn.

15-go października 1862 r.
z Podola.

Przegląd miejscowy.

Nie czytaj dzisiejszego „przeglądu,“ czytelniku, jeżeliś w złym humorze. Chcielibyśmy, aby on zawsze był rogiem Amaltei, z któregobyś mógł poczerpnąć co ci się jedno zamarzy. Lecz niestety, niwa miejscowego sprawozdawcy grubym dziś śniegiem okryta, i żadnego faktu-kwiatka na niéj znaleźć nie możemy. Cóż dziwnego, dziś przecię grudzień, a i przysłowie uczy, jak to ciężko po grudzie.

Wieszcze dni ulubionych, przez obojéj płci młodzież, patronów: świętego Andrzeja i świętéj Katarzyny przeszły, nie jedno zapewnie serce obdarzywszy otuchą i nadzieją szczęśliwszych dla Hymeneusza czasów. Chociaż i dzisiaj nie można się na nie uskarżać, przynajmniéj pod tym względem.

Ale, ale tylko cośmy nie przepomnieli o nader ważnym fakcie. W Wilnie odbyły się w tych dniach miejskie wybory — i co najdziwniejsza, odbyły się tak składnie, tak dobrze, jak tylko poczciwe serce życzyć sobie może. Oczywista, że i u nas genjusz postępu na laurach nie zasypia! O! niech czuwa, bo tych laurów wiele, wiele jeszcze nam potrzeba.

O ileśmy z ustronia słyszeli, wybor miejskich urzędników bardzo był trafny i nic zgoła do życzenia nie pozostawia. Uczciwość i słuszność były tu jedynemi działaczami. Wybrani urzędnicy odznaczają się nie tylko gruntowną znajomością swego stanowiska, lecz co nadewszystko, niczém niezachwianą poczciwością, że zaś li tylko nieskazitelności charakteru obowiązani swoje wyniesienie, wątpić nie należy, iż ani na krok nie zboczą z drogi, na któréj zastało ich ogólne zaufanie. Obyśmy jak najwięcéj takich mieli faktów!

Słyszeliśmy też, że na tych samych wyborach uchwalono projekt klubu wyłącznie dla obywateli miejskich, celem ulepszenia, tak niestety, zaniedbanych u nas stosunków handlowo-przemysłowych. Naturalnie, że butelce z kartami najzupełniéj tam będzie wstęp wzbroniony. Ponieważ są to jeszcze gruszki na wierzbie, przeto— wolimy się wstrzymać od dalszych uwag. Lecz choćby nawet i nie przyszedł do skutku ten piękny projekt, to już same zamiary zasługują na uczczenie.

Do szczególnych objawów naszych prowincij, policzyć należy nieustannie powiększającą się ilość wyzwoleńców Apollina, hurmem zmierzających na czém i jak się udało „na Parnasu szczyty!“ Istny sabbat sui generis!

I cała falanga uskrzydlonych śmiertelników leci, leci i — wpada po same uszy w Lethę zapomnienła.

Rzecz dziwna, ptak, nim wyleci z gniazda, długo sił swych probuje, długo się miota w ciasnym obrębie, długo

skrzydłom swoim nie ufa. Człowiek zaś, lubo czasem rejestru bielizny po ludzku napisać nie umie, i które o natchnienie kończy się i zaczyna na bezmyślnych wykrzyknikach — śmiało wstępuje do tak wielkiéj, tak potężnéj, tak niedostępnéj dla ogółu świątnicy, jak poezja, i dzięki niesmacznie powiązanym rymom, które może gdzieś w rodzinnym kółku oklask zyskały, z całą naiwnością zepsutego dziecka, sięga po wieniec wybrańcom zgotowany!

— „Aby być poetą, mówi nie jeden, nie potrzeba nauki." Chociaż i ten sąd zupełnie nie wytrzyma zdrowéj krytyki, to jednak pewna, że przyjąwszy nawet to twierdzenie, nie możemy obojętnie pominąć téj prawdy — iż poeta potrzebuje czegoś nie równie większego, niż nauka, potrzebuje namaszczenia z góry, potrzebuje talentu, natchnienia, uczucia i myśli, co

„Ostrzem leci w otchłanie błękitu,
Wyżéj, wyżéj i wyżéj, aż do niebios szczytu!"

Niech mi przebaczą, czytelnicy, ten mały zwrót do rzeczy, które nie jednemu zdawać się może będą zbyt ogólnemi, by służyły za treść przeglądu miejscowego. Jednak tak nie jest; fakt ten jest często miejscowy i najzupełniéj nam spółczesny. Moglibyśmy dostarczyć na to dowodów. Prassy wprawdzie i ogółu czytelników nie dręczą te niedowarzone ideały i kulawe wybryki starych i młodych wierszorobów (choć i to nie bez wyjątku); lecz rękopisma z niewinną nadzieją druku, lecz utwory przeznaczone do zachwycenia świata a umizgające się najczuléj do pp. wydawców i redaktorów aż nadto są dostatecznym dowodem jak wielu nęcą wawrzyny wieszczów, jak wielu nadzieja przyszłéj sławy i znaczenia spać nie daje. Nie dziwimy się jeszcze młodym—na wiosnę bowiem każdy rów jest strumieniem, i biada temu młodzieńcowi, który żyje:

„Bez światła, ciepła magnesu i elektrycznych promieni!"

Zresztą nawet i błędy ich nie są częstokroć bez wdzięku; lecz ludzie, którzy już połowę drogi żywota swego przeszli, którzy chyba przez sen nad ziemię wzbić się zdołali, którzy jako żywo nawet z przyprawionemi skrzydły poradziłby sobie nie umieli—ludzie tacy, powiadam, jeżeli i na starość nie ulecą się z poezji, na cóż inszego zasługują jeżeli nie na śmiech, czegoż są godni jeżeli nie litości?... Nie domyślając się nawet, jak jest wielkim ten wyraz „poezja," zuchwale się cisną pod jéj chorągiew, biedni, nie posiadające wszystkich przymiotów pospolitego człowieka (bo na błędnéj stoją drodze), gwałtem chcą się przypisać do koleżeństwa Dantych, Szekspirów, Mickiewiczów, Goetych! Co za obłęd, co za zarozumiałość!

Ponieważ zawsze i wszędzie powinniśmy szukać przyczyny, przeto i tu słusznie przychodzi nam zapytać: skąd pochodzi ta wierszomanja? jaki jest jéj cel i następstwa? Mniemamy, że pochodzi ona z nałogu, w czém by mamy poezję za pewien rodzaj rzemiosła, za jakąś sinekurę, która wprawdzie niewiele przynosi intraty, lecz jest zaszczytną i ukazuje w widoku zielenieącą sławę, po którą tylko schylić się należy, by uszczknąć i uwieńczyć skroń swoję. Tymczasem poezja—a mówimy tu li tylko o poezji przeznaczonéj dla ogółu—jestto niby owa niedostępna kryształowa góra w bajce, na którą ten tylko dostać się może, kto posiada czarodziejskie hasło, komu są znane tajnie nadziemskiego świata: nie posiadający go przez całe życie przedstawiać będą mizerne widowisko owych leniwych potępieńców, których Dante opisał w piątym kręgu Piekła swojego. I tak ten, co mógł być dobrym obywatelem, rzemieślnikiem, uczonym wreszcie, pozostaje nędznym wierszorobem, których liczba od kilku lat znacznie się była w naszéj literaturze zmniejszyła, a dziś z nową się siłą wzmaga.

Zresztą, jeżeli już tak koniecznie zechce się nam pokosztować kastalskich źródeł i jeżeli na papier w mowie wiązanéj nie uda się nam wylać „p i e k ł a   u c z u ć   s w o i c h," jak powiedział poeta, to czyliż przeto mamy rozpaczać? Wszakże nie koniecznie składać wiersze, aby być poetą, i nie dla jednych tylko wieszczów rosną wawrzyny. Niemasz stanowiska, na nie większa, niema zajęcia, rzemiosła, stanu lub powołania, gdzieby pełniąc swoje obowiązki i dążąc do coraz większego udoskonalenia, człowiek niemiałby prawa się spodziewać nie już nietrwałych wawrzynów, lecz niepożytéj miłości na ziemi i nagrody w Niebie. Idźmy swoją każdy drogą, a nie my sławę, lecz sława nas znajdzie.

Od poezji do muzyki krok tylko jeden. Nie sądź jednak czytelniku, byśmy cię śmieli mnożyć nową, podobną do poprzedzającéj jeremiadą; owszem, tym razem mniemamy, że sprawimy naszym czytelnikom pewną przyjemność, donosząc, iż w tych dniach opuścił prassę: „Marsz żałobny," skomponowany na fortepjan przez znanego w świecie muzycznym Józefa Grimma, a poświęcony: „Cieniom Władysława Syrokomli." Żałujemy mocno, iż jako niewtajemniczeni w tę piękną sztukę, na ten raz przynajmniéj, nie więcéj o tym utworze powiedzieć nie możemy.

Mścisław K.

Czém po winien być nauczyciel?
— Ojcem.
Czém jest??

Pamiętacie zapewne, łaskawi czytelnicy, wszystkie katusze, upokorzenia i zniewagi guwernera, mistrzowsko opisane przez Kraszewskiego w powieści p. n. „Poeta i Świat"? Czy los téj nieszczęśliwéj, poniewieranéj, szarganéj „s t a r é j   m i o t ł y, jak się poeta wyraził, w czémkolwiek się zmienił, jakiejkolwiek doznał ulgi, jakiegokolwiek, zgodnego z duchem czasu, ulepszenia?

Zapytajcie żywych faktów, a one wam odpowiedzą, że nauczyciele i dziś wprawdzie rzadko gdzie przestali się liczyć do rzędu starszych (i to nie zawsze) sług domu; że i dziś gdzie niegdzie używają ich do przepisywania d o m o w y c h   s e k r e t ó w, nót, rejestrów i t. d.; że i dziś kucharz niéraz większą pobiera pensję od nauczyciela; że tu i owdzie chętniéj swoją krew powierzają francuzkiéj gryzetce lub przeguwernionemu garsonowi, niż swoim rodakom, którzy ogromną posiadają wadę, bo ich nazwiska kończą się na s k i lub c k i.

Guwernerowi zapłacono—wiele? o to nie chodzi—dość, że zapłacono. Ta mizerna kwota w rozumieniu wielu ojców i matek, jest dostateczną na kupienie sobie człowieka, na dowolne rozporządzanie jego czasem, jego mową, jego umiejętnościami, jego myślą i sercem nawet. „Kupiłem sobie wolę, mówi nie jeden, będę miał czém orać!" Drugi odpowiada: „Najątem guwernera — teraz spokojny jestem o swoje dzieci!" I istotnie, nająć guwernera, myśli sobie nie jeden, że jeżeli się na rzecz jego ojcostwa, to powierzyć komuś rodzicielskie starania około swych dzieci, to tanim kosztem zrzec się względem nich wszelkich obowiązków. Dobrze jeszcze, że ci panowie nic wymagają, by nauczyciele żywili i odziewali powierzoną sobie dziatwę. Bo co do czasu—o! ten do nich nie należy! Szczęśliwi jeszcze, jeśli im zostawią kilka wolnych godzin w nocy, lecz i to nie zawsze! Są bowiem rodzice odmawiający nauczycielom świec, jeżeli wieczorem przyjdzie myśl pracować nad sobą, bo „po co? zapewnie czyniąc to z obawy, aby co nie wyszło.

Są też i tacy, co mniemają, że nauczyciel jest odpowiedzialny nie tylko za wykład nauk, za czuwanie nad moralnością ucznia, lecz nawet za zdolności, pojęcia, moralne usposobienie tych ostatnich. Jeżeli przysposobiony do jakiéj klassy uczeń, nie złoży egzaminu, pewnie nikt na to uwagi nie zwróci czy się uczył, czy słuchał nauczyciela, czy wreszcie posiada zdolności, lecz najnaiwniéj w świecie powiedzą: „Takiegośmy mieli nauczyciela — oj, teraz guwernerowie!" Jakby dawniéj sami Salomonowie zajmowali się bakałarstwem!

Malec splami sukienkę — kto winien? jużciż guwerner lub guwernantka. Uczeń zachoruje — kto się przyczynił do choroby? naturalnie guwerner.

Uczeń niegrzeczny, kapryśny, leniwy — okrzyk na nauczycieli, dla czego mu rozumu do głowy nie włożą, dla czego nie nauczą grzeczności, wszak za to biorą pieniądze! Uczeń ślizgając się na sadzawce upadł — nie jeden chciałby zapytać, dla czego nauczyciel go nie przytrzymał? Słowem wszystko, cokolwiek jest złego w uczniach, zawsze to pochodzi od nauczycieli. Lecz niech uczeń okaże się celującym w naukach, niech odbierze nagrodę — nikt za to nauczycielowi nie podziękuje! To są dary natury! A nie jedna mamunia, słuchając w dzień swoich imienin, pięknie wyrecytowanego przez syna powinszowania, nad którém może kilka dni nauczyciel pracował:— „To genjusz, jak cię żabcio kocham!—zawoła, obracając się do szczęśliwego małżonka. „O tém już dawno wiedziałem!" odpowie szczęśliwiec.

Rousseau przedstawił nam w swoim „Emilu" niedościgły ideał nauczyciela, towarzysza, powiernika i opiekuna zarazem. Gdyby się zaprawdę cóś podobnego u nas zjawiło, wątpim azaliby go należycie oceniono.

Lubimy bowiem grać w ślepą babkę, prawdy tylko po dobrze ubitych gościńcach szukamy, nie umiemy znaleźć różnicy między koniecznem a przyjemném, nie wierzym w niezachwiane prawo postępu, klątwą obrzucamy to wszystko, co się nie zgadza z naszém w i d z i m i s i ę. Guwernera chcielibyśmy zosobować na obraz i podobieństwo swoje, chcielibyśmy, aby był automatem, naszą wolą, myślą i uczuciem kierowanym.

Jest to już prawie powszechną naszą wadą, że ile głów tyle teorij, tyle metod; każdy myśli na swój sposób, po swojemu, lub raczéj chce, aby to, co było za jego dziecinnych lat, trwało nieustannie, bez żadnych odmian, bez żadnych modyfikacij. Stąd też do innych przyjemności prywatnego nauczyciela przyłączyć częstokroć należy, ścieśnienie wykładu, narzucanie jakichś strupieszałych metod, modł, które uznane za niedostateczne, oddawna już upadły.

—„Po jakiemu pan uczysz?— mówi nie jeden — ja piérwszy raz o tém słyszę, za moich czasów inaczéj to było!" Gdyby zdołano wskrzesić jakiego z naszych praojców, ten, poglądając na druty telegrafu elektrycznego, zawołałby ściskając ramionami: „O t o   s i ę   b a w i ą!" Tak-to sankcja dawności żadnego jeszcze nie stanowi dowodu, a bezwarunkowe potępianie tego co nowe, jest zaparciem się swojego życia, bo i człowiek i ludzkość tylko przez nieustanne odnawianie się byt swój utrzymują.

Lecz są ludzie śledzący za postępem nauk i usiłujący za nim zdążyć. Ci częstokroć w inną ostateczność wpadają. Zestawiają siebie z nauczycielem, zwłaszcza, jeźli ten jest młody. Jakiż rezultat tego porównania? Oto za nimi (ojcami) przemawia nauka, doświadczenie, stosunki towarzyskie — a za nauczycielem co? nic więcéj pono prócz młodości i chęci do nauk. A więc czują się obowiązani wziąć na siebie kierownictwo nie tylko swych dzieci, lecz nawet nauczyciela. Nic w tém nie byłoby i złego, gdyby ojciec nie dał uczuć swojéj powagi, gdyby, dostrzegłszy jakiś błąd w nauczycielu, starał się go rozumowaniem na dobrą drogę wprowadzić, a obchodził się z nim, nie jak z najemnikiem, któremu to a to kazano czynić, lecz jak z przyjacielem, który się poświęcił mozolnéj pracy uczenia jego dziatwy. (Bo żaden pieniądz, jak mówi Rousseau, nie zdoła wynagrodzić trudów pedagoga). Lecz jakże rzadko są tak wyrozumiali ojcowie! „Płacę mu, myśli sobie, więc jestem jego zwierzchnikiem, a jakże chcieć, żeby się zwierzchnik z podwładnym poufalił?" I uspokoiwszy sumienie tą prawdziwie chińską maxymą, kieruje nauczycielem jak murzynek słoniem. A takie postępowanie nie tylko zniechęca, lecz częstokroć w taki rozstrój wprawia młodego nauczyciela, że o wszystkim zapomina—i o swojém zadaniu, i o swéj nauce, i o swéj powadze. Staje się więc uniżonym sługą, pochyłém drzewem, na które kozy-dzieci nie zaniedbają wskoczyć. A już i przed potopem o tém wiedziano, że dzieci mają w sobie dziwny instynkt naśladownictwa. Niech zobaczą, że rodzice poniewierają nauczycielem, że nikt z domowników najmniejszego względem niego niema szacunku, że się zeń naśmiewają, szydzą pokątnie — nauczyciel zgubiony! Zhukany, wydrwiony, wyśmiany, straci wiarę w swe młodzieńcze siły, zwątpi o swoim talencie, zdolnościach, i jeżeli nie ulegnie jakiemu nałogowi, to pójdzie złamany na pielgrzymkę życiową, jak ptak, któremu skrzydła odcięto, jak rumak, którego do pługa zaprzężono, jak potok, któremu kazano koła fabryk obracać.

Wygrająż co na tém dzieci? „Dwie nańki, dziecko bez nosa"— mówi nasze przysłowie. Zdrowy zaś rozum, poparty dziejowem doświadczeniem, uczy: że człowiek bez energji, jest zerem: trudno więc, aby przy nim dziatwa co skorzystała. A takim jest właśnie ów nauczyciel. Można go wprawdzie zmienić — lecz cóż pomogą zmiany nauczycieli, jeżeli ojciec pozostanie i n   s t a t u   q u o? Zresztą, wiadomą jest rzeczą, że częste zmiany nauczycieli nadzwyczaj szkodliwy wpływ wywierają na uczniów, tak dla częstéj odmiany metod, jak i z przyczyn moralnych: bo dziecko widząc, że p a p a zarówno przemienia służących, konie i nauczycieli, pocznie ich liczyć do jednéj i téj saméj kategorji i z pod wszelkiego wyłamie się zwierzchnictwa.

Nauczycielka tymże samym prawie podlega niedogodnościom. Biada jéj szczególnie, jeżeli młoda i przystojna! Na tysiączne w takim razie narazi się prześladowania, niebespieczeństwa nawet. Oprócz wielu wyżéj już wyliczonych przykrości, musi jeszcze częstokroć znosić podejrzenia matki, cierpieć jéj gorzkie a niesprawiedliwe najczęściéj przymówki, być celem jawnéj lub tajemnéj zazdrości, tak matki, jeżeli jeszcze ma pretensję do świata, jak córek, jeżeli tym ostatnim nieba urody i serca odmówiły.

Taki jest chleb nauczycielski! Napróżno się sili rozum na ukazanie we właściwém świetle podniosłego stanowiska nauczyciela; napróżno cytuje list Filipa króla Macedonji do wielkiego Arystotelesa i podobne mu fakta, napróżno drogą najczystszego rozumowania stara się okazać, że ojciec i nauczyciel—to wszystko jedno, bo jeźli pierwszy daje życie, to drugi uczy jak żyć, jeźli z pierwszym jesteśmy krwią, to z drugim duchem pokrewni;—praktyka odrzuca te wszystkie teorje. Stan nauczyciela jest opłakany!.. Płacą małą pensję, a wymagają, aby był przyzwoicie odziany; pragną w duszy, aby szedł za postępem nauki, a nie dają mu czasu pracować nad sobą; chcą, aby go dziatwa słuchała, a sami jéj nie przestrzegają; w jego ręce składają najdroższą cząstkę swojego życia, swoję krew, a tak się z nim obchodzą, jakby czuwał nad ich stajnią; życzą by zjednał sobie szacunek, by zachował powagę, a sami zeń szydzą, narzucają swoje przekonania, każdy jego krok śledzą!

Lokaj, gdy panu usłuży—jest swobodny; nauczyciel gdy lekcje odbędzie, musi czuwać nad moralną stroną swych uczniów, a gdy się spać pokładą, nawet i wtenczas oka z nich spuszczać nie powinien, nawet i wtenczas nie jest panem swojego czasu—bo nie dają mu światła! A jeżeli zaprze się samego siebie, jeżeli ulegnie konieczności i przez całe życie odda się temu zawodowi, cóż zyska na stare lata??—Widzieliśmy niektórych z torbą, są szczęśliwsi, co zostają dożywotnimi rezydentami, a mało jest takich, co dostąpią szczytu szczęśliwości, zakładając prywatny pensjonik!!! Zaiste, zawod nie do zazdrości!

Tymczasem nie jeden przybłęda z Zachodu, sprzykrzywszy szczotkę i szuwaks, przyjedzie do kraju mlekiem i miodem dlań płynącego, pobiera krocie, jeździ w karecie i unosi w rodzinne strony przekonanie o naszéj łatwowierności i, najlepszy tego dowód, pękaty trzos litewskiego grosza. Nic dziwnego, on cudzoziemiec, jego nazwisko brzmi tak pięknie, on tak wygadany! A przytém wiele naszych pań tak lubi l e k t u r y z guwernerami zamorskimi!

Lecz czyliż wszystkich bezwarunkowo rodziców potępiać, a nauczycieli chwalić należy? Mniemamy, że nikt nas o tak szaloną stronność nie posądzi. Pierwsi są ludźmi, a drudzy nie są aniołami. Co większa, sądzimy, że nie popełnim błędu, twierdząc, iż mało jest prywatnych nauczycieli, którzyby godnie swojemu powołaniu odpowiadali.

Zawód bowiem nauczycielski jest rodzajem kapłaństwa, tylko namaszczeni z góry mogą odpowiedzieć wszelkim warunkom dobrego nauczyciela, i jeżeli gdzie, to w tym mianowicie razie, powołanie jest nieodzownem. Być nauczycielem—to przelęwać swą duszę w powierzonych sobie uczniów, to ubierać ich młodą myśl w swój sposób widzenia rzeczy, to ciemnię duchową dziecka rozświecać własném światłem—światłem, które się tylko długą a moralną pracą nabywa. Być nauczycielem—to wziąć rozbrat ze światem, wyrzec się swojego j a, przytłumić swe namiętności, przelać w pewne formy swe myśli, swe wyrażenia, na każdym kroku wykład popierać czynem, teorję praktyką, jedném słowem patrzeć w Niebo, a ledwo dotykać się ziemi. Być nauczycielem—to dźwigać na sobie przyszłość nie tylko powierzonych sobie wychowańców, lecz całych rodzin, pokoleń, które się z nich wyrodzą, to uścielać drogę przed niewstrzymanemi krokami postępu to wychowywać ludzkość!

Nie dziw więc, że tak wielkim obowiązkom, nie każdy podołać może. W wielu jednak razach można tu zastosować owe przysłowie: „jaka płaca, taka praca." Nie ulega bowiem żadnéj wątpliwości, że w naszych czasach nic tak nie obowiązuje jak pieniądz. Nie mamy prawa tego potępiać, nazywać sobkowstwem lub chciwością: raz, że jeżeli nam samym trudno rozstać się z groszem, jeżeli wchodzim w targi z nauczycielem, to widoczną jest rzeczą, że i sami go cenim; powtóre, bezinteresowności starożytnych nie można stawić za wzór do naśladowania synom dziewiętnastego wieku dla różnych a skomplikowanych przyczyn, które za nadto są widoczne, byśmy je wyliczać mieli. Zresztą, dowodzić użytku pieniędzy, to twierdzić znaną i babom pod kościołem prawdę, że człowiek bez jadła i napoju żyć nie może. Mniemamy więc, że wtenczas tylko możnaby wiele od nauczycieli wymagać, nie przekraczając granic sprawiedliwości, gdyby ci ostatni lepiéj byli opłacani.

Zresztą, kto wie, możeby nie jeden opieszały, leniwy lub źle usposobiony nauczyciel, godnieby odpowiedział wszystkim warunkom swojego posłannictwa, gdyby się z nim stosownie obchodzono. Pomimo bowiem wszelkie zasady etyki, nigdy nie straci swéj doniosłości owa prawda, przysłowiem wyrażona: „jaką miarką mierzysz, taką ci będzie odmierzono." Nauczyciel bynajmniéj się nie różni od reszty ludzi—ma te same skłonności, tym samym podlega wrażeniom. Cóż więc dziwnego, że poniżony od rodziców, wyśmiany od obcych i domowych, poniewierany nawet przez służbę, nieodbierający należnego uszanowania, ani wdzięczności od dziatwy, któréj się poświęcił, przywyknie poglądać na świat okiem mizantropa, odrzuci wszelkie szlachetne uczucia, pójdzie za popędem zwierzęcéj natury, i za jedyny a ostateczny kres dążeń swoich pocznie uważać pieniądz, kawał chleba powszedniego!!! Czyli innemi słowy, stanie się umysłowym wyrobnikiem; będzie odbywał pańszczyznę ducha! I ów biedny sierota, wzgardzony od społeczeństwa za to chyba, iż nie jedną cegiełkę do jego budowy przydał, że wyciągał ku niemu swe młodzieńcze ramiona, stanie u kresu życiowéj tułaczki z sercem wydartém, z myślą skamieniałą, z robakiem boleśnych wspomnień w swém wnętrzu! A na grobowiec jego nie spadnie łza wdzięczności tych dziatek ducha, którym się całkiem był poświęcił. To okropnie!!!...

Mścisław K.

Przegląd

Pism czasowych.

G a z e t a   P o l s k a (do N. 291).

— Dnia 19 b. m. w kościele Ś. Krzyża, odbyło się żałobne nabożeństwo po zgasłym poecie naszym ś. p. Ludwiku Kondratowiczu. Artyści na chórze odśpiewali mszę św. Na offertorjum p. Troszel wykonał solo muzykę Stanisława Moniuszki, umyślnie na ten dzień napisaną do wiersza p. Seweryny Pruszakowéj. Była to prawdziwie serdeczna i rzewna ofiara poskonna. Na katafalku stał uwieńczony portret rysunku Maleszewskiego. Ksiądz pijar Krupiński w pięknéj i przekonywającéj mowie z kazalnicy, wygłosił żywot zmarłego. Powiedział, że ocenienie świętéj pamięci Syrokomli jako pisarza, do dziejów literatury należy. Wszakże dążność szlachetna i obrona maluczkich, charakteryzują wzniosłość duszy i uczuć zgasłego przed czasem wieszcza, którego wystawienie za przykład, do kaznodziejów należy. Zamiłowanie do rodzinnéj ziemi, służenie dobru powszechnemu, rozszerzanie w massach podań z przeszłości i zagrzewanie ogniem z własnych piersi ku temu wszystkiemu co swojskie, wzniosłe, szlachetne i piękne; oto przymioty zmarłego, na które mówca główną zwracał uwagę. Nareszcie zwrót uczynił zacny kapłan do serc słuchaczy, że kiedy ś. p. zmarły był kością z kości naszych, kiedy niedbał nigdy o korzyści materjalne, żadnemu nie służąc stronnictwu, najbiedniejszych zawsze stronę trzymając; tedy dziś leży na nas cały ciężar przyszłego losu sierot i wdowy! Warszawa niemal ostatnia wystąpiła z czcią pośmiertną religijną, ale stolica nasza nieda się wyprzedzić w szlachetnych celach żadnemu miastu polskiemu.

— W tym samym przedmiocie Gazeta Warszawska pisze co następuje: — W dniu 19 b. m. w kościele św. Krzyża w Warszawie, odbyła się msza żałobna za duszę ś. p. Władysława Syrokomli (Ludwika Kondratowicza). Nabożeństwo celebrował prałat ks. Antoni Białobrzeski, w czasie którego artyści, pod przewodnictwem Moniuszki, wykonali nową mszę tego kompozytora umyślnie na ten smutny obrząd napisaną. W pięknéj téj i poważnéj muzyce uderzyła szczególniéj pieśń odśpiewana przez p. Kellera, do któréj słowa napisane zostały przez p. Pruszakową. Muzyka, trzymana w duchu tematów litewskich, wybornie odpowiadała przeznaczeniu tego śpiewu. Po skończonéj mszy, ks. Krupiński wstąpił na kazalnicę, a wskazując na wizerunek zmarłego poety, uwieńczony laurem, słowem jędrném a wymównem skreślił stanowisko Syrokomli, jako poety chrześcijańskiego i polskiego. Liczne koło literatów, uczonych, publiczności, młodzieży, otaczające mary tysiącem świateł i wieńców przybrane, dowodzi o sympatji i współczuciu, jakie sobie Syrokomla międ y nami zjednać umiał. Szczęśliwy kto jest tak żałowany!

— Piszą z Lublina 3 grudnia: Miło nam słyszeć o tych właścicielach ziemskich co gorliwie pracują nad umoralnieniem ludu, zakładając szkółki, czytelnie i t. p., ale jakże znowu boleśnie widzieć szczególne sceny spotykane po tutejszych zakątkach, gdzie dotąd po karczmach propinatorowie przez katarynki lub skrzypce ściągają do kieliszka tłumy wieśniaków i wieśniaczek, niekiedy z małemi dziećmi u piersi, z których te już w niemowlęctwie wysysają jad zepsucia. Z całą potęgą wymowy chcielibyśmy polecić właścicielom ziemskim uroczyste święcenie dnia niedzielnego po wsiach, gdzie najczęściéj karczma obok kościołka jest w tym dniu widokiem zgorszenia i bezwstydnéj hulatyki wieśniactwa płci obojéj. Ciągniéjmy intraty godziwe, ale demoralizowania nieszczęsnéj klassy nie używajmy za środok zwiększenia naszych dochodów. Niechajby karczmy przynajmniéj w tym dniu święta były zupełnie dla nich zamknięte i tylko dla podróżnych otwierane. Niechby na zawsze był wzbroniony kobiétom zwłaszcza z niemowlętami u piersi wstęp do karczmy. Niechby wstyd był dla nich hamulcem znajdowania się w karczmie, a wtedy i mężczyźni zwolna odwykaliby od karczmy; a czyż to nie od ich trzeźwości zależy skutek wszelkich prac naszych nad ich umoralnieniem i podniesieniem gospodarstw wiejskich? Nie zwalajmy całéj winy na nich za ich ciemnotę, lenistwo i złe nawyknienia; bo od nas, starszéj braci, zależy skierować ich ku lepszéj drodze. W zwyczaju jest ciągle, zachęcanie wieśniaka do pracy wódką. Pracujący przy żniwach w polu i przy sianożęciach małe chłopcy i dziewczęta stają razem z dorosłymi w szeregu, dla otrzymania porcji wódki. Czyżby w tym razie nie należało robić różnicy i nieletnich parobczaków i dziewczęta wynagradzać parą groszy w gotówce zamiast kieliszka wódki lub jakim podarkiem niewielkiéj wartości, jako to: kawałkiem wstążki lub pierścionkiem, na które zawsze są łakomi. Widziałem już tego przykład podczas ostatnich żniw, gdzie żniwiarze i żniwiarki, nawet dorośli, zamiast dwa czy trzy razy wódki zgadzali się ogółem na dodatek dziennie 5-ciu groszy. Dla młodszych w takim razie wielkąby miał cenę elementarzyk lub inna książeczka. W epoce rozpowszechniania się tanich pisemek ludowych czujemy się w obowiązku zrobić wzmiankę o wydaniach dopełnionych przez tutejszą drukarnię p. Nowaczyńskiego. Pomijając mnóstwo książeczek religijnych dla różnych bractw, jakie tam wychodzą, zajął nas mianowicie: E l e m e n t a r z   d l a   d z i e c i z 32 stronic, 6 groszy kosztujący. Możnaby go nazwać elementarzem religijnym, bo mieści w sobie prócz nauki liter i syllabizowania cały pacierz, różne modlitewki i dokładny katechizm, a w końcu tabliczkę mnożenia. Ile wiémy, dziś najbardziéj dla chłopków jedynie treść religijna ma najsilniejszy interes. Śmiemy więc polecić sumiennie ten elementarzyk dla szkółek wiejskich do rozpoczęcia nauki czytania. Drugą osobliwością, a razem wielce przydatną po parafjach, gdzie plebanje i dziedziczki lub nauczycielki chcą zachętą obudzić zapał w dzieciach do nauki lub moralności, są odbijane u tegoż Nowaczyńskiego, na kamieniu, groszowe obrazki Świętych Pańskich w ozdobnych różnokolorowych dokoła arabeskach. Jakże to mało kosztuje, a jakąż to radość sobie i rodzicom może przynieść do chatki wiejskie chłopię wracając z probostwa lub od dworu z podobnym podarunkiem, a raczéj z nagrodą za pilność i moralność! To zaiste i starych może prędzéj ujmie za serce, niż kieliszek gorzałki, choćby anyżówki!

W. D.

— D. 14 b. m. w kościele archikatedralnym i metropolitalnym ś. Jana w Warszawie, odbyła się ceremonja konsekracji nowo mianowanego biskupa administratora diecezji kielecko-krakowskiéj ks. Macieja Majerczaka, dotychczasowego prałata, dziekana tejże diecezji. Konsekracji dopełnił ks. arcybiskup metropolita warszawski, w assystencji biskupów: kujawsko-kaliskiego ks. Marszewskiego i sandomierskiego ks. Juszyńskiego. Bullę ojca świętego przeczytał ks. prałat archidjakon Białobrzeski. Nowo wyświęcony pasterz urodził się w r. 1800 w Krakowskiém. Ukończył w r. 1812 wydział teologiczny w b. uniwersytecie warszawskim, w którym wykładał teologję dogmatyczną ks. Ustrzycki a moralną ks. Onuszko. Z trzydziestu przeszło kolegów ks. biskupa uczęszczających wówczas na teologję, dziś zaledwie kilku przy życiu pozostaje, jak: ks. Białobrzeski, Linkiewicz w Szczebrzeszynie, Wysocki dziekan w Lesznie, Szczepanowski w Mogile pod Krakowem, Sosnowski prałat w Lublinie i t. d. Po wyjściu z uniwersytetu, ks. Majerczak był kolejno: proboszczem w Stobnicy, regensem w Kielcach, prałatem tamże, administratorem od r. 1845 diecezji kielecko-krakowskiéj i wikarjuszem apostolskim.

— Piszą z Krakowa, że dnia 10 grudnia odbył się tam obrząd wprowadzenia ks. Gałeckiego, biskupa amatejskiego jako wikarego apostolskiego téj części biskupstwa krakowskiego.

— Piszą z Poznania 10 grudnia: Dotkliwą ponieśliśmy stratę przez śmierć Franciszka hr. Czapskiego, który po krótkiéj chorobie zakończył życie dnia 6 grudnia w Bukowcu. Smierć jego uszczupli także sejmowe koło polskie, którego gorliwym był członkiem i po kilkakroć mu przewodniczył. Dziedzic znacznego bardzo majątku, zmarły hr. Czapski przysporzył go skrzętną gospodarnością; oszczędny dla siebie, świadczył on jednak chętnie i niemało na cele dobra publicznego. Cechowała go prostota i wielka prawość charakteru. We wszystkich stowarzyszeniach, mających na celu podniesienie oświaty, gospodarstwa i dobrobytu ludności w Prusiech zachodnich, czynny brał udział i jeśli się nie mylimy, prezydował tamtejszemu Towarzystwu naukowéj pomocy. Cześć pamięci i pokój popiołom zacnego i prawego obywatela.

— Dnia 28 listopada zmarł w Stanisławowie po długich i ciężkich cierpieniach Erazm Strzetelski, pensjonowany professor humanjorów, przeżywszy 75 lat poczciwego, naukom i wykształceniu młodzieży poświęconego żywota. Zostawił wdowę i siedmioro jeszcze małoletnich sierot bez wszelkiego majątku. Strzetelski gromadził skarby polskiéj literatury, zebrał bardzo piękną bibljotekę, zawierającą dobór dzieł pisarzów polskich z czasów Zygmuntowskich, i udzielał się młodzieży. Oprócz tego był jedynym prawie nauczycielem, który zawsze przy wykładzie miał wzgląd na potrzeby polskiéj literatury i oprócz niemieckich i łacińskich przykładów, przytaczał zawsze i przykłady polskie, oprócz ćwiczeń w niemieckim, kazał młodzieży ćwiczyć się i w języku polskim. Był on biegłym przytém bibljografem i numizmatykiem.

— Rocznika Leśniczego wyszedł tom III, część 2. Pismo to zbiorowe, które usiłuje ważną dla nas gałąź gospodarstwa leśnego ożywić, zawiera dość rzeczy zajmujących.

— Dnia 9. b. m. dano we Lwowie na korzyść Towarzystwa muzycznego bardzo zajmujące przedstawienia teatralne. Amatorowie odegrali pięcioaktowy obraz dra-

matyczny Juljusza Słowackiego pod tytułem: „Mindowe Król Litewski.“

— Piszą z Krakowa: Gmina miasta Tarnowa, celem obudzenia współzawodnictwa w zawodzie księgarskim, ogłosiła wezwanie w roku zeszłym iż w mieście Tarnowie, liczącém 20,000 ludności, jedna tylko istnieje księgarnia nie wystarczająca potrzebom mieszkańców, że zatém gmina i magistrat miasta, postanowiły wesprzeć według możności każdego przedsiębiercę, chcącego założyć księgarnię w Tarnowie. Skutkiem takiego ogłoszenia, księgarze krakowscy Baumgardten, Wild, Grzybowski i podobno Pobudkiewicz, będący naówczas w Samborze, podali do władzy rządowéj o pozwolenie założenia księgarni w Tarnowie. Po roczném oczekiwaniu, podający księgarze krakowscy otrzymali podobno odmówną odpowiedź, a natomiast czterech żydów Ulman, Fenischal, Maschler, Wejsz i syn, dostali konsens na otwarcie księgarni w Tarnowie. Ciekawa rzecz dla jakich powodów namiestnictwo galicyjskie odmówiło chrześcijańskim księgarzom konsensów i w czém widziało wyższość Izraelitów w zawodzie księgarskim? nie przypuszczamy bowiem, aby p. Grzybowski i inni podający sami odstąpili od raz powziętego a pożytecznego zamiaru.

— Pocieszającém jest, że od niejakiego czasu Bibljoteka publiczna Warszawska, zwykle mało bardzo uczęszczana, dziś ma licznych gości czytających lub robiących notaty z dzieł. Są dnie, że prawie w téj książnicy natłok zauważać można.

— W ostatnim numerze „Przyjaciela Dzieci“ zamieszczoną jest rycina wyobrażająca drzewo w lesie wsi Gościeńczyce o pięć mil od Warszawy, w okręgu Czerskim położonéj. Drzewo to przez lud zwane jest **lirą**, a to z powodu podobieństwa do tego instrumentu. Od pnia bowiem rozchodzą się zaokrąglająco dwie gałęzie, zwężające się nieco ku wierzchołkowi, a zakończone wspaniałą koroną gałęzstwą. Pod tą sosną tak dziwnego kształtu ś. p. Brodziński, odwiedzając przyjaciela swego, a właściciela dóbr pomienionych, zazwyczaj siadywał i otaczającym go improwizował.

— Donoszą z Poznania, że w tych dniach opuścił prasę u Żupańskiego wydany tom piąty Polski Lelewela, zawierający: Dzieje Litwy i Rusi. — O monecie polskiéj. — Nauki dające poznawać źródła historyczne.—Dwie tablice starych pieniędzy w Trzebuniu wykopanych.— Dodatek do pisma Daniłowicza o dyplomatyce ruskiej. Objaśnienie trzech pieniędzy kufickich Samanidów w zbiorze król. Warsz. Przyj. Nauk Towarzystwa.— Spis bogów żmudzkich i litewskich.— Spis książek wydanych przez śp. Joachima Lelewela rożnemi czasy własną ręką nieboszczyka skreślony, znajdujący się w ręku J. K. Z.—Napis na tablicy domu w Brukselli, w którym Lelewel tyle lat przepędził. — Po Nowym roku wstępują do druku Polski tom VIII zawierający dzieje Polski do Batorego z rękopismu i tom IX Pisma okolicznościowe obejmujący.

KORESPONDENCJA KURJERA WILEŃSKIEGO.

Waszyngton, w listopadzie 1862.

(Dokończenie).

Ostatnie elekcje na ten rok, może więcéj dolegają administrację, niż finanse, bo ani ich załatać można podatkami jakiemikolwiekbądź, ani przyszłemi zwycięztwami zmi nić. Odwrót ten niepomyślny dla administracji obecnéj wWaszyngtonie, wynikł jednak w skutek nagannéj nieenergiczności w działaniu na linjach bojowych. Pp. Seymour, Van Buren, Wood z Nowego Yorku, Ingersot z Filadelfji, Sprague z Konektikut, wsparci w Kentucky przez pp. Guthrie, Crittenden i przeznowe Legistatury w Illinois, Indjana, Ohio stanęli stanowczo przeciwko polityce waszyngtońskiéj. Jeśli pogłoskom dać można zupełną wiarę, bardzo serjo odżywiona partja myśli wejść w układy z Południem, kędy przyklaśnięto ostatnim na Północy wyborom, jako upokarzającym partję, przezwaną „Black Republican.“ Owszem najostatniej doszłe nas echa z Południa i od jego przywódców, zdają się chcieć coś podobnego nasuwać.

Zamiar pogodzenia Południa z Północą i wyjednania nowych koncessij i rękojmi, zapewne że leży na sercu wielu towarzyszom z dawnéj falangi, demokratyczną zwanéj. Ale kilka tysięcy przywódców takich, jak pp. Davis, Mason, Hunter, Wigfall, Toombs, Slidell, Yancey i t. p., mogąż przystać na inną zgodę, prócz uznania zupełnéj udzielności?.. Mnie się nie zdaje wcale, albowiem pewno w razie pogodzenia, gdy massy wrócą do domu, mianowicie ten tłum, co go zwą na południu: **white trash** (uajt trasz) i który jako śmiecie towarzyskie prawie traktują, ale który dziś się bije nie dla żadnéj wyrozumowanéj przyczyny, jeno przez obawę miejscowego terroryzmu lub przez wpajaną od lat wielu wzgardę dla północnych yanków, dla chciwych abolucjonistów i dla bigotów purytanów, — dla swoich, niezawodnie, których się ani zna ani rozumie, ja nienawidzi nienawiścią tém gwałtowniejszą im bliżsi są krwią i wyobrażeniami i t. d.— te massy mówię, gdy wrócą do domu, ochłoną z gorączki zemsty, rozpatrzą się w zgliszczach spustoszenia i potém poczną ważyć pobudki zniszczeń i cele ofiar. Zaprawdę, powiadam, że i dwa a choćby i trzy tysiące przywódców, mogą być pewnymi gorszego losu, niżby im zbuntowane murzyny przygotować mogły. Nietylko więc rozumieją to przywódcy dobrze, ale zdaje się, że są ostrzeżeni, jeśli nie zatrwożeni już podobnemi następstwami. Próby więc demokratycznéj partji pogodzenia się z Południem, z dymem pójść mogą, obalą zapewne nowych Black republikanów, powstałych z purytanów, no-nothingów i dawnych federalistów, i wojna albo inną przybierze postać, albo się nagle ukończy nieodgadnioném dziś rozwiązaniem, w skutek wycieńczenia walczących stron. Jest podobieństwo, że Mac-Clellan, dziś usunięty, w przyszłych kombinacjach politycznych, może podnieść sztandar jednego wyrazu, kto zaś drugi, a może i trzeci, tego nie widać jeszcze, i jest zawcześnie przy anormalnym stanie kraju, w jakim jesteśmy, przepowiadać.

Przyznając się do swoich win i nie tając błędów swoich, wolno nam będzie też odpowiedzieć, czy w istocie Południe coś wielkiego dokazało.

Summą korzyści ich zdaje się być także wielkie zero. Wróciliśmy tam, skąd nas wyrugowali, niczego nie zajęli stale. Co unieśli z Marylandu, Pensylwanji, Kentucky, sami zniszczyć musieli, aby nam napowrót w ręce nie wpadło. Warzelnie soli, koleje, drogi, kanały, mosty porujnowali, przez co życie miasteczek i wsi wielce zniszczyli. Okręty, co zbudują, to wnet tracą. Korsarze ich na morzu żeglujące statki chwytają i palą, ale któż z tego korzysta, prócz kilku zbiegłych przed prawem, z professji forbanów. Pola nie rozszerzyli ani dla walki, ani dla zasobów, siebie w domu zubożyli, jeśli nie gorzej. Instytucję, o którą im szło tak wiele, zupełnie podkopali, bo aby ją wrócić do téj stopy w przyszłości, na jakiéj stała przed dwóma laty, potrzeba albo pozbyć się co do nogi pozostałych, albo sprowadzić świeżych massy z Kongo lub Nigrycji murzynów. Prawda, że uczucie nienawiści głęboko zaszczepiono między bratnią ludnością, różne strefy zamieszkującą, ale wątpić godzi się, aby to uczucie mogło mieć choć taki zwrót, jaki obecnéj wojnie przypisują jéj podżegacze, to jest, jakoby wielki rozwój fabryk na Południu miejscowego przemysłu i powszechniejsza uprawa zboża, jarzyn i podobnych wygód domowych, dotąd tylko z Północy sprowadzanych.

Zapewne, mniej błądzą w swoich wojennych ruchach Południowi, ale nie widać, aby mogli popierać odniesione korzyści. My zbyt powolnie poprawiamy się z błędów, ale zasoby i środki wielkie są u nas jeszcze pod ręką. Z dniem każdym, nakształt żółwiów niezawodnie, ale posuwamy się daléj w głąb' kraju, i ścieśniamy nietylko materjalnie, ale moralną odbieramy siłę secessji.

Nowy Meksyk, który dotąd był wątpliwą possessją stron obu, od czasu usunięcia jenerała Cramby, a postawienia w jego miejscu jenerała Carleton, pozwala sławnemu wędrówkami między nieznane przestwory i odkryciami najdzikszych pasów, półkownikowi Kit Carson, rozwinąć swe szczególniejsze zdolności, zrodzone niejako dla stepu, pustyni i dziczyzny. Secessjoniści wyparci zupełnie zostali z N. Meksyku i Arizony, łatwiéj więc będzie Carsonowi uspokoić Muskoleros i Dżilizoresow, Indjan. Trudniéj zapewne pójdzie z Nowachosami, bo żale i nieufność ich do białych, a stąd ciągłe ich czyhanie na życie, własność, córki, żony i niemowlęta Amerykanów, jest odwetem dzikiego, za złą wiarę mieszkańców Sonory, którzy ciągle chwytają młodych Nowachosów i albo do chrztu zmuszają albo w niewolę zaprzedają. Póki to się nie zmieni u południowo-zachodnich fanatyków, na północo-wschodzie biali płacić będą okropny haracz, przynajmniéj do czasu, gdy osad więcéj i miejsc obronnych, ludność i cywilizacja rozwinięta w téj stronie, wstrzymają i zagony i czambuł hord indyjskich.

Od czasu jak bawełny niedostatek taki odmęt sprowadził w rutynach przemysłowych i w kupiectwie prawie rozruch zrodził, szukano z dość dobrym skutkiem i krajów i stref, kędyby te **puchy jesienne** tak bujnie i obficie rosły, jak w Karolinach, Alabamie, Texas lub podobnie, owszem, próbowano sadzić na wielką skalę w Indjana i Illinois,—i jako próba zdaje się, że dość dobrze odpowiedziała oczekiwaniom, bo liczą, że dwa te Stany będą miały 20,000 wańtuchów (po 1000funt.) do zbycia tego roku. Ale nie przestano na tém, gdyż zdaje się, że przekonano się, jakoby zbytniéj dotąd poddawano się pewności i obojętności, wtedy, kiedy i czuwać ciągle i myśleć trzeba. Dziś mówią, że nietylko wojna podobne mitręgi sprowadzić może w przemyśle, — ale podejrzywają o podobne złe zamiary ludzkie wynalazki, odkrycia, mody, nawet bogatéj natury niezliczone tajniki, a co większa, uczone figle chemji. A więc, między bagna, lasy, góry, liście, korzenie i kory, wszędy słowem rozesłano zwiady; — jaki skutek z tego będzie, może się nie prędko dowiemy, jeśli przypadkiem odkrycie wpadnie w zazdrośnych tajemnic kryjówki. Nieumiem powiedzieć, dla czego niekontenci są tu z Tojeści, może nie znają metody pana Pirożkowa, a p. Pirożków niewie o pewnych korzyściach amerykańskich patentów. Za to do uprawy **Jute** wzięto się bardzo mocno, ma ona do bawełny więcéj być podobną, lepiéj niż inne rośliny ją wyręczać w przymieszkach, a w uprawie łatwiéj się daje kontrolować. W Anglji, zdaje się naprzód o téj roślinie wiele pisano, ale który kraj uzyska monopol jej uprawy, doświadczenia zbyt świeże niepozwalają robić stanowczych wniosków.

We środku Zjednoczonych Stanów, wojna ze wszystkiemi swemi następstwami toczy się: bez ustanku huk dział, ognie, pożogi, bóle i cierpienia codziennym w rozmaitych swych odmianach są obrazem, rozciągającym jako szatan skrzydła śmierci nad świątynią niedawnéj pomyślności i pokoju. Z Południa nic nas niedochodzi, jakby z grobowca żałoby, chyba przykra zapowiedź sprzedaży bandy (gang) murzynów. D. 2 b. m. w Charleston sprzedano 46 prawie kobiet i dzieci: tylko za 23,368 dolarów — co z mężami i ojcami tych familij się stało? nikt nie odpowie.

W Północy, przez dziwną sprzeczność, czy przez purytański fatalizm, nic się podobno nie zmieniło, tak samo ponuro, nudno, cicho schodzą niedziele. W sześciu innych dniach tenże sam gwar, tłoczenie się, i to współubieganie się, kto kogo wyprzedzi w **biznesie** (business, misstrzowski wyraz, oznacza interes), ruchliwość, rzutkość, czynność, zdaje się powiększyły się, myśli, usiłowania do jednego ogniska tylko biegą, robić grosz, póki czasy po temu. Spekulacje i honory, jako środki tak się pomięszały, że najlepszy znawca kolorów nie powie, do których odcieni co odkładać. „My son, make money honestly, if you can, but make money, remember!“ Tak miał mówić kwakier do swego syna, wyprawując go na świat. Słowa te całą teorję przemysłowo-handlowych północnowschodnich yanków najlepiéj oddają.

Na zachodzie — rolnictwo rozwija się, umniejszenie rąk roboczych daje się tam czuć, tém więcéj, im coraz więcéj o zboże wołają ze wschodu (Ameryki), z Anglji, Francji i t. d. Możeby rok przyszły, za małe na przyszłe lato rokował zbiory, gdyby niespodzianie wielka liczba przychodniów roboczych i z zasobami ze Szwecji, Norwegji i różnych części Niemiec nie była téj jesieni tu przypłynęła.

W Nowym Yorku, wystawa **beby** (baby, babies, dzieci między jednym dniem i 5 laty) z równą matek pociechą poszła, jak z równym zyskiem i zachęceniem dla p. Barnum. Niemniej się powiodła zaraz wkrótce następująca, druga psów. Na rok przyszły zapowiedziano wystawę kotów, może będzie i szczurów razem, p. Barnum na wszystko gotów.

Widowiska, grube burleski — śmieszne lazi, nigdy nie kwitnęły tak dobrze, jak tego roku, bo też mamy widzów co nie miara z nad dzikich granic Winebagów, Szoszonow z pod Rocky mountains.

Drogi żelazne, kommunikacje z Kalifornją, nadzwyczajne robią interesa. Stąd puściwszy się na północ za Baltimorę, Allegany czy Ohio, ledwie z gazet można wiedzieć, że się wojna toczy w kraju. Domy się budują, miasteczka zakładają, ciągną się tysiące wozów po gościńcach, całe mile zalegają furgony na kolejach; na rzekach, kanałach, ledwo się rozmijają flisy; po zakładach ruch, przemysł inny tylko wziął kierunek, innemi gałęziami robót zajęte fabryki, i jeżeli się kłopocą, to o brak wyrobnika. W New Yorku, Bostonie, Philadelfji cieśle, kowale, szewcy, krawcy, kopacze węgli i t. d. wszyscy zażądali i otrzymali powiększenie płacy dziennéj od 25 do 30 centów. Dziwny to kraj, dziwniejsza społeczność, a złożona jednakże z wychodźców staréj Europy!

Henryk Kałussowski.

Z pttu Kowieńskiego.

„Uczyć się trzeba, minął wiek złoty“
Krasicki.

Rolnictwo, aby przyniosło pożytek rolnikowi i krajowi z użyciem wolnéj pracy, potrzebuje nauk specjalnych, którym się młodzież pod karą bankructwa oddać koniecznie musi. Jednostronne wychowanie usposabiało dotąd ludzi li z roli żyjących, na dyplomatów, artystów lub prawników a chociaż nawet uczęszczali na kursa agronomiczne, jakąż stąd korzyść odnieśli, gdy szlachcic obywatel wstydził się być praktykantem subordynowanym przy wzorowem gospodarstwie. Za czasów pańszczyzny, polowaliśmy, obchodziliśmy wszystkie w okolicy imieniny, zebrania, a co wspaniały ekonom z resztek zboża, z nędznie wyrobionego pola oddał, marnowaliśmy w kraju lub za granicą; mało bardzo polskiéj młodzieży zwiedzało tam wzorowe gospodarstwa lub fabryki. Teraz rzecz inna, uczyć się koniecznie trzeba i iść naprzód; bo zginąć musi koniecznie, co się w tyle zostanie. Owóż założywszy, że się uczyć trzeba, zauważmy z jakich elementów składa się rolnictwo i do czego gospodarz przykładać się powinien.

Rolnictwo iść nie może, 1-e, bez ziemioznawstwa teoretycznego i praktycznego; 2-e bez znajomości mechaniki, choćby tyle ile dla ocenienia wartości machin i narzędzi rolniczych potrzeba; 3-cie bez buchalterji; 4-te bez znajomości elementarnych budownictwa; 5-te bez leśnictwa, gdzie są lasy; 6-te bez techniki rolniczéj, dla przerobu produktów rolniczych, i 7-me. bez kapitałów, które są dźwignią przemysłu rolniczego.

Kapitał, rzecz najważniejsza w rolnictwie: on z morza wyrwał Holandję, on teraz osuszył morze Haarlemskie i na dnie jego osadził kilka parafij; on z dzikich i bezpłodnych wrzosowisk Kampiny i Luksemburga w Belgji, zrobił żyżne pola i kraj kwitnący; on ocalił nadmorską Francję, igraszkę burz Biskajskiéj odnogi oceanu, zagrzebywanéj z miastami i wsiami bujającym piaskiem, zasiewając te **landy** sosną nadmorską; on **duny**, wilgotnosłone piaszczyste północnéj Francji i Belgji ustalał i użyźnia. Cóż powiem o całéj górnéj Szkocji? Gdzie przed 50 laty, ledwo nędzna koza lub owca wyżywić się mogła, a biedny góral żył chlebem owsianym i kartoflami, tam dziś doliny najpiękniejszem powiewają zbożem, liczne stada karmią się turnepsem i koniczyną tam zrodzoną, a na górach szumią lasy modrzewia, sosny, świerku a nawet himalajskiéj sosny (**pinus Deodari**). Cóż powiem o błogich owocach kapitału w Litwie amerykańskiéj, Kanadzie? Od lat 30, w krainie mającéj pół siódma miesiąca zimy, zdobyto około 80 mil kwadr. kraju z dziewiczych nietkniętych pierwiéj toporem lasów i dziś wznoszą się tam miasta, bogate wsie, roją się tłumy przemysłowéj ludności, powstają drogi żelazne, kanały, szkoły, uniwersyteta, kościoły. Nie wspomnę o we krwi brodzącéj teraz Ameryce, ani o kwitnących osadach Algerji, gdzie nieszczęśliwy kolonista tracąc, od niezdrowego klimatu dzieci, z fuzją w ręku wyrabia zarosłe kolącym kaktusem i krzewem daktylowym od czasów Rzymskich opuszczone pola i bronić się musi we dnie od lwów, a w nocy stać na straży w blokhauzie od Arabów. Lecz tę wytrwałość wynagradzają cudowne skutki kapitału i pracy: pola dają tam do 20 ziarn jęczmienia, kukurudza, pszenica, bawełna, winorośl, tytuń równy lewantskiemu i z Kuby, wszystko to zakwitło za dotknięciem cudownéj rószczki kapitału. Rozwodzę się może za długo dla tego tylko, żeby pokazać co może zdziałać kapitał w okolicach na niepłodność przeznaczonych, a jakie może wywrzeć skutki w tak urodzajnéj i pięknéj krainie jak powiaty: kowieński, poniewiezki, rosieński, szawelski i część jezioroskiego: ziemia taka jak w tych okolicach, a nawet trochę gorsza, płaci się koło 30,000 franków na naszę włokę czyli 7,500 rubli w Belgji południowo wschodniéj czyli we Flandrji. Kapitał jakiego Polska i Litwa koniecznie potrzebuje może tylko najkorzystniéj dla kraju powstać ze stowarzyszeń. Dwa gatunki kapitału dla kraju rolniczego są konieczne, 1-e kapitał hipoteczny czyli kapitał wielki powstały jak w Królestwie Polskiém przez stowarzyszenie większych dziedziców, Towarzystwem kredytowém zwane; 2-gi kapitał najważniejszy, bez którego ani Polska ani Litwa obejść się w teraźniejszym stanie oczynszowania nie będą mogły, tak nazwany kapitał gminny.

Towarzystwo Kredytowe wyrwało Polskę z bankructwa po tylu licznych wojnach i przewrótach; jest nadzieja, że i litewskie prowincje posiadać będą takowe. Lecz teraz idzie najbardziéj o to, jak ułatwić włościanom, obcym wszelkiemu przemysłowi, opłatę czynszową, włościanom, którym trzeba pracować bez bodźca kapitału: jak gospodarzyć większym właścicielom z dawnemi narowami, bez specjalnéj nauki, robić nowe nakłady, wynoszące więcéj jak dwuletnią intratę na kupno roboczego inwentarza, narzędzi rolniczych, machin, najem, ubranie i karm parobków, rozpłatę tygodniową najemników, w kraju, w którym handel i przemysł zostają w kolebce, bez osłony ustaw handlowych, a stąd bez kredytu, w którym włościanin pieniędzy bez bardzo wielkich procentów, a kupiec bez 12% dostać nie może.

Koniecznością naglącą jest więc stworzyć kapitał przez stowarzyszenie, urządzeniem banków gminnych; dowiedzie to naszym braciom włościanom, że dawni właściciele i dziedzice ochoczo rozwijają nadaną im wolność, aby błogie jéj skutki stały się nabytkiem całéj społeczności; ta dobra wiara i chęć ofiary, nie stratę kapitału, lecz bogactwo, pomyślność, miłość i zapomnienie, jeśli były jakie urazy, przyniesie. Pisano o tem wiele, lecz najlepiéj rozwinął to w polskim języku Hr. A. Z. w dziele swojém „o bankach szkockich.“ Za świeżo przybyły do kraju, nie obeznany z miejscowością, nie śmiem kreślić szczegółowych prawideł banków, lecz znając z doświadczenia ważne skutki tych zakładów, rzucam i przedstawiam tę konieczność publiczności, aby rozbiorami w Kurjerze umieszczonemi rozjaśniła i zastosowała tę ideę. Królestwo Polskie liczy już wielu finansistów, sam zakład banków usposobi nadal młodzież tutejszą w téj nauce, lecz bank polski, towarzystwo kredytowe polskie, biuro ubezpieczeń i wiele wyższych bankierskich i handlowych zakładów, muszą mieć swych wychowańców w Litwie; o ile słyszałem i pamiętam żyją tam: Byczkowski, Augustowski, Kozakowski, Moroz, Kohen i t. d. Wzywam więc wszystkich sumiennych ludzi, ażeby dźwignią miłości braterskiéj poruczyli pomyślność kraju a zagrzebali na zawsze dawną odrętwiałość i fatalistyczne spuszczanie się na przyszłość, bo biada i biada tym, którzy mogąc oświecić i pomódz ludzkości, światło ukrywają pod korcem. D. H.

RYGA, 8-go grudnia.

Mróz, który zaskoczył był nas tutaj niespodziewanie, narobił trochę kłopotu, gdyż musiano się uciekać aż do wyrąbywania statków. Dziś znowu wszystko powróciło do zwykłéj kolei i ruch na gieldzie ożywił się nieco. Konopie płacono po 118 i 112 rub., przyszłe jednak niemają powodzenia, gdyż nawet po 116 rub. niedają. Za len na marzec dają po 42, 37 i 32. Siemię lniane płacą za 6 m. po 6½ rub., za 7 m. po 7½ rub., zdatne na zasiew stoi na 12 rublach i sprzedający od téj ceny nieustępują. Owies mało ma nabywców, kantory sprzedają 75 f. po 70 rub. z zaliczką 10%; za kurlandzki 73 f. na 31 maja żądają po 63 rub. z zaliczką 25%. Za żyto przyszłe 116/117 f. dają spekulanci po 103 rub. z zaliczką 10%; sprzedający domagają się 2 rub. więcéj.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— Z powiatu Prużańskiego p. J. Moraczewski zakommunikował nam postanowienie obywateli tegoż powiatu parafij Szereszewskiéj i Kiwaczyckiéj, które obecnie już w czyn zamieniać się poczęło. Tém postanowieniem obywatele wspomnionych parafij, oceniając doświadczoną w czasie kilkoletniego urzędowania na posadzie assesora okręgowego „dobroć serca, uczciwą prawość, szlachetny obywatelski charakter, towarzyskość w pożyciu, równą względność i życzliwość dla wszystkich“ zmarłego w d. 16 marca r. b. śp. Mikołaja Kozierowskiego (wnuka po kądzieli poety Franciszka Karpińskiego), zobowiązali się przyść w pomoc pozostałym sierotom z zasiłkiem na wychowanie szkolne, którego szczupły fundusz zmarłego zapewnić im niemógł. „Obierając za szczególny przedmiot swéj troskliwości“ najstarsze z dzieci śp. Kozierowskiego, syna jego Konstantego, obowiązano się wspierać go stypendjami przez cały czas nauk gimnazjalnych, aż do zdania egzaminu do uniwersytetu, zakreślając na ten cel roczréj składki niemniéj 120 rubli sr. Za wykonawców téj myśli obrano pp. Kazimierza Kiernożyckiego i Jana Moraczewskiego; wybór zaś szkół i dalsze kierowanie młodzieńca pozostawiono osobistemu uznaniu wdowy po śp. Kozierowskim. Zebrana na ten cel przez miejscowego sędziego pokoju p. Bogusława Osuchowskiego składka od obywateli parafji kiwaczyckiéj, już przez p. Moraczewskiego na ręce wdowy do Nowogródka wysłaną została. Ten nie piérwszy i pewno nie ostatni szlachetny przykład uznania skromnéj, ale szczeréj zasługi, oby stał się zachętą dla innych do podążania w ślad śp. Kozierowskiego po ślizkiéj drodze cnotliwego sprawowania swych obowiązków!

— Dnia 22 października odbyło się nabożeństwo żałobne za duszę śp. Ludwika Kondratowicza w Smoleńsku. Jedyny tameczny kościołek katolicki, zarządzany przez księdza Bugienia, pięknie był oświetlony i katafalk na tę uroczystość starannie urządzono. Inicjatywa nabożeństwa pochodziła od p. W. Żurawskiego, którą czcigodny ks. Bugień ze skwapliwością chrześcijańską w rzeczywistość zamienił. Obecnie p. Żurawski zbiera składkę na rzecz rodziny poety i takową wkrótce ma wysłać do Komitetu opieki.

— Piszą do nas z Nieżyna (gub. Czernihowskiéj): Niedawno ciche i bezwładne miasto nasze ożywiły dwa koncerta na skrzypcach, dane przez p. Aleksandra Jurkiewicza młodego artystę przybyłego z Wołynia, który powitany był przez mieszkańców nad podziw, bardzo uprzejmie. Na oba koncerta tłumnie zgromadziła się publiczność z okolicznych wsi i miasta. Programm pierwszego i drugiego koncertu, składały utwory: Artota, Offenbacha Zingera, Apolinarego Kątskiego, Paganiniego i własne kompozycje na temata pieśni Ukraińskich. Niemogę tu ominąć okoliczności, która zwróciła uwagę nie jednego myślącego słuchacza koncertu. Oto, publiczność po skończonym koncercie, prosiła artystę o powtórzenie mazura Kątskiego (Stefan Batory), co naturalnie natychmiast zostało wykonaném.

Ci, którzy przed kilku laty słyszeli już grę p. Jurkiewicza, znajdują wielką zmianę na lepsze, co właśnie jest wielką zaletą artysty, że niezaniedbuje kształcić się, posuwia grę swoją na stopień coraz wyższy. Mechanizm gry p. Juzkiewicza doprowadzony jest prawie do doskonałości. Pan Jurkiewicz wykonywa wszystko z uczuciem, śmiało, pewnie i czysto. W kompozycjach jego na temata Ukraińskie czuć zawsze smutnie śpiewną treść dumek Ukrainy. Zarzucilibyśmy tylko, że w nich zanadto, jak nam się zdaje, odstępuje od głównego tematu, tak, że w warjaciach niepochwytnym staje się często główny temat utworu. Radzilibyśmy jeszcze p. Jurkiewiczowi zmniejszyć giestyfikację, która wiele ujmuje zalety jego grze, i jak można bliżéj trzymać się i naśladować tych, których utwory egzekwuje, gdyż dobre naśladowanie mistrzów, w naszém przekonaniu, jeszcze nie jest grzechem. Za granicą od znakomitych nawet professorów uniwersytetów nie wymaga się koniecznie własnych wynalazków, lecz tylko prawdziwego śledzenia za postępem jakiéj bądź nauki, i to nie ujmuje im wcale ani godności, ani znaczenia w świecie uczonym.

Będąc przekonani, żeśmy nieobrazili artysty naszemi przyjacielskiemi uwagami, jesteśmy pewni, że wszędzie gdziekolwiek p. Jurkiewicz wystąpi z grą swoją, potrafi zyskać dla siebie licznych słuchaczów, którzy tak jak my prawdziwie ocenią wiele obiecujący jego talent, i oddadzą mu pierwszeństwo przed wielu innymi, którzy przybyli z zamorza, zjawiają się na estradach, chcąc nas miernemi zdolnościami zachwycać. A. H.

— Piszą do nas z nad Teterowa: W dniu 21 listopada zakończył w Krakowie życie doczesne Marcin hr. Tarnowski b. półkownik wojsk polskich, a pogrzeb jego jak nam o tém dzienniki i liczne telegramy doniosły, odbył się d. 24 listopada. Nie wszyscy wielbiciele jego na smutną wieść o chorobie mogliśmy przybiedz, aby po raz ostatni uściskać zacną dłoń jego i pożegnać go nazawsze. Może nie wszyscy jeszcze mieszkający w dalekich stronach wiedzą jaką stratę ponieśliśmy. Chciwi ostatnich szczegółów o kochanym naszym półkowniku, na wiadomość o powrócie jego synowca Jana hr. Tarnowskiego, pojechaliśmy, by o wszystkiem się wywiedzieć; rozrzewniło nas do głębi, odczytanie szczegółów życia, i pięknéj, tchnącéj męzką wymową i namaszczeniem mowy ks. biskupa Łętowskiego, którą czytając, czujemy że to serdeczne wspomnienie po rycerzu — koledze, przyjacielu młodości i człowieku w całem znaczeniu tego wyrazu, a ostatni jéj ustęp daje nam miarę straty jaką ponieśliśmy. Teraz może wielu jak ja, po ojcu chrzestnym i przyjacielu, zastanowiło się, że i my, także obojętnymi być niemożemy i powinniśmy dać dowód, naszéj pamięci, albowiem nie jeden może powiedzieć i przypomnieć sobie że, urzeczywistnił nie raz śp. Tarnowski, słowa Paska:

„Kto przy mnie za łeb pójdzie, pieniędzy pożyczy,
„Poradzi, a gdy jechać, siła mil nieliczy.
„To mi prawy przyjaciel, takiego szanuję,
„Tém czwórgiem niech mi służy, ostatkiem daruję.“

— Piszą nam z Kowna: Dnia 1 grudnia odbyło się u nas w Kownie nabożeństwo po ś-téj pamięci Ludwiku Kondratowiczu. Ludu było wiele. Mszę miał ks. przeor Augustjan. Katafal był wzniesiony pomysłem budowniczego Kulikowskiego, który umiał dać mogile téj charakter prostoty. Był to wyniosły kurhan usypany z piasku i kamieni, na górze uwieńczony prostym krzyżem z brzozy, po nad którym zwieszały się dwie jedlinki pomieszczone w nieładzie, na kurhanie rzucony był laurowy wieniec, z lirą i zwojem papieru — akcesorja poety (lirnika). Pomysł był arcy-doskonały, co wiele świadczy o wykształconym guście budowniczego p. Kulikowskiego. Światła było mało, co właśnie przydawało więcéj efektu téj mogile. Byłem w kilku miejscach na podobném nabożeństwie, nawet w miastach większych jak Kowno, a nic podobnego nie zdarzyło mi się widzieć.

— Księgarnia p. Maurycego Orgelbranda w Wilnie, otrzymała temi dniami drukowane jéj nakładem w Warszawie dwa dzieła *J. I.* Kraszewskiego: sześciotomową powieść **Kopciuszek**, oraz studjum obyczajowe **Dziś i lat temu trzysta** w jednym tomie. Oba te dzieła drukowane były w odcinku Gazety Polskiéj;

spotkaliśmy się jednak z niemi z niekłamaną przyjemnością, jak wówczas, gdyśmy je po raz pierwszy brali w ręce.

Drukowanie w odcinku gazety dzieł, zwłaszcza obszernych, jak „Kopciuszek," jeżeli przynosi pewną korzyść dla dziennika, to niezawodnie dużo szkodzi samemu utworowi: niedaje objąć od razu całości, a odstręcza od powtórnego czytania po ukończeniu. Jeżeli dzieło wytrzyma tę próbę i witane jest przyjaźnie na nowo w książce, jak to powiedzieć możemy o „Kopciuszku," wartość jego musi być niezaprzeczoną. Niewdajemy się tu w rozbiór, który ażeby był dobrym, musiałby być obszernym i wyczerpującym. Powiémy tylko, że kilkoletni pobyt autora nowym nawrotem w mieście (w Warszawie), dał mu możność złożenia w téj powieści dalszego ciągu swych postrzeżeń, robionych po raz pierwszy w innem mieście (w Wilnie) i odbitych podówczas w „Szkicach obyczajowych." Podobieństwa tu dużo: dowód na nieszczęście, że ścieki obyczajowe dotychczas mało lub zgoła nieulepszyły się po naszych miastach od lat kilkudziesięciu,— mało złego upłynęło do morza. Smutna jest treść „Kopciuszka," tém smutniejsza, że zda się niepodobna do prawdy, a jednak prawdziwa.

„Dziś i lat temu trzysta," jest to porównanie życia codziennego czasów dawno upłynionych z życiem powszedniém dzisiejszém społeczności polskiéj. P. Kraszewski, wziąwszy za przedmiot jedną z najcharakterystyczniejszych postaci wieku XVI, Mikołaja Reja, i najcharakterystyczniejsze z dzieł jego, „Żywot człowieka poczciwego", roztacza je przed nami w swéj książce, stawiąc obok postaci i „żywoty" dzisiejsze. Porównanie zaprawdę głęboko nauczające! warto mu się przysłuchać i „głębę smutnym myślom zwieść..."

— „Historji literatury powszechnéj" przez F. H. Lewestama, otrzymaliśmy tutaj zeszyt już drugi. W zeszycie tym ukończono rozpoczętą w poprzednim historję literatury arabskiéj i dano kilka słów o tureckiéj. Ta ostatnia będąc sama naśladowaniem arabskiéj, a nic na losy cywilizacji ogólnéj świata niewpływająca, na obszerniejsze traktowanie w dziele podręcznem niezasługiwała. Za to rozszerzył się niepomiernie więcéj autor nad dziejami literatury greckiéj, które cały prawie ten zeszyt zapełniły i jeszcze niesą ukończone. Liczne a umiejętnie wybrane przykłady z utworów muzy greckiéj, podane tu już to w dobrém tłómaczeniu innych, już we własnym przekładzie p. Lewestama, dobrze uzupełniają sam wykład i pracę dziejopisa czynią dla ogółu ponętniejszą.

KURSA GIEŁDOWE.

PETERSBURG, 7 (19) grudnia.	
Sześcioprocentowe rossyjskie srebrem	111 1/2 %
Pięcioprocentowe 1-éj pożyczki	98 %
„ 2-éj „	99 1/2 %
„ 3-éj „	97 1/2 %
„ 4-éj „	97 1/2 %
„ 5-éj „	97 1/2 %
„ 6-éj „	104 1/2 %
Czteroprocentowe 1-éj, 2-éj, 3-éj i 4-éj poż.	89 1/2
„ 5-éj poż.	87 %
Pięcioproc. bilety banku państwa	95 3/4 %
Akcje Głównego Tow. kolei żelaz.	143
Obligacje 4 1/2 proc. tegoż Tow.	89
Akcje ryzko-dynab. kolei żelaz.	94
Weksle (na 3 mies.) na Londyn	35 3/16 p.
— na Amsterdam	178 3/4 c.
— na Hamburg	31 3/4 sz. b.
— na Paryż	373 3/4, 374 1/4 c.
WARSZAWA, 20 (8) grudnia.	
Listy zastawne oprócz kuponu	15 r. k.
Obligi skarbowe	91— 79
Akcje Głów. Tow. kolei żel.	116— 75
Akcje drogi żel. warsz.-wiedeńsk.	89— 33
— warsz.-bydgoskiéj	96— 75
Weksle: na Berlin (2 mies.) za 100 tal.	99— 75
— na Hamburg (2 mies.) za 300 m.	152— 85
— na Paryż (2 mies.) za 300 fr.	80— 70
— na Wiedeń (2 mies.) za 150 złr.	85— 80
— na Londyn (3 mies.) za 1 f.	6— 73 1/2
— na Petersburg (1 m.) za 100 r.	99— 66
— na Moskwy (1 m.) za 100 r.	99— 50
RYGA, 10 (22) grudnia.	
Pięcioproc. 5-éj pożycz.	97 3/4, 98 1/4
Pięcioproc. bilety banku państwa	95 1/2 %
Weksle na Londyn	35 3/4 p.
— na Amsterdam	178 c.
— na Hamburg	31 3/4 sz. b.
— na Paryż	376 c.
ODESSA, 3 (15) grudnia.	
Weksle: na Londyn za 1 f.	6 r. 73 k.
— na Paryż za 1 fr.	377, 376 1/2 c.
— na Marsylję za 1 r.	377 1/2, 377 c.
— na Genuę za 1 r.	378 1/2 c.
BERLIN, 17 (5) grudnia.	
Rossyjskie 5-proc. 5-éj poż.	90 3/4
— 6-éj poż.	79 3/4
Polskie obligacje skarbowe oprócz kup.	84 3/4
— listy zastawne	86 1/4
— bilety bankowe	88
Weksle na Petersburg (3 tyg.) za 100 rub.	99 1/4 tal.
— na Warszawę (krótki term.)	87 1/4
HAMBURG, 17 (5) grudnia.	
Rossyjskie 5-proc. 5-éj pożycz.	85 3/4
— 6-éj pożyczki	91 3/4 %
Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r.	30 3/4 sz. b.
AMSTERDAM, 17 (5) grudnia.	
Rossyjskie pięcioproc. 5-éj pożyczki	83 1/4 %
— 6-éj poż.	91 3/4 %
Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r.	169 c.
LONDYN, 17 (5) grudnia.	
3-procentowe ang. konsolidy	92 3/4 %
Rossyjskie 5-proc. 2-éj poż.	96 %
— — 7-éj poż.	93 1/4 %
Weksle na Petersburg (3 mies.)	35 p.
PARYŻ, 17 (5) grudnia.	
Renta 3-proc. bez kuponu	70 fr. 70 c.
Akcje kredytu ruchomego	1113 r.
Akcje głównego Tow. kol. żel. w Rossji	422 1/2 fr.
Weksle na Petersburg za 1 r.	359 c.

OGŁOSZENIA.

ВИЛЕНСКІЙ ДНЕВНИКЪ.

Пріѣхавшіе въ Вильно съ 10-го по 13-ое декабря.

ГОСТИННИЦА НИШКОВСКИ. Пом. дѣйст. ст. сов. Сологубъ; мировой посред. Слотвински; Викторъ Мирски; Адамъ Кобылински; Геронимъ Воловичъ; Эдуардъ Быковски; Адамъ Вейсенгоффъ; Константинъ Лепски; Зенонъ Лепски; Сигизмундъ Свіонтецки; капит. Халецки; мир. посред. баронъ Еляръ; жена надв. сов. Анна Генсельтъ; генералъ-маіоръ Суходольски; подполков. кав. Вишневски; подпол. Бобѣръ; архит. тит. сов. Пупшель; подпол. инж. Ферсманъ; д-ръ мед. Ронталеръ; д-ръ мед. Сѣмашко; чинов. желѣз. дор. Осипъ Базардъ; Георгій Лонгюеръ; купецъ Лудовикъ Камереръ; Осипъ Фридманъ.

ГОСТИННИЦА ПОЗНАНСКИ. Купецъ Джемсъ Фретвель; тит. сов. Ернестъ Миллеръ; пом. Зильгельмъ Вержбовскій съ женою; Вольфъ Таубурцель; пом. Луціянъ Косаковски; Збигневъ Пржецишевски; тит. сов. Хомигъ съ женою; пом. Юліянъ Длужневски; Лукански; Воротынски; аптекарь Маевски; полков. Зеновіевъ.

Выѣхавшіе изъ Вильна съ 10-го по 13-ое декабря.

Цытовичъ; Монгирдъ; Жуковски; Солтанъ; Янковски; Гружевски; Рекошъ; Олденборгеръ; гр. Чапски; гр. Пляте ръ; Беніеновъ; Гейзель; кс.: Генры и Александровичъ; Табенски; Венцлавовичъ; Гилейнъ фонъ Генбѣ; кн. Четвертински; г-жа Генсельтъ; Быковски; Суходольски; Короленко; графъ Сологубъ; Слотвински; Ферсманъ; Микуличъ; Даниловъ; Камереръ.

DZIENNIK WILEŃSKI.

Przyjechali do Wilna od 10 do 13 grudnia.

HOTEL NISZKOWSKI. Ob. rz. rad. st. hr. Sołohub; sęd. pojed. Słotwiński; Wiktor Mirski; Adam Kobyliński; Hieronim Wołowicz; Edward Bykowski; Adolf Kublicki; Adam Wejssenhoff; Konstanty Łeński; Zenon Łeński; Zygmunt Swiątecki; Kajetan Chalecki; sęd. pojed. baron Jelar; żona rad. st. pani Henselt Lina; jenerał-major Suchodolski; podpół. kaw. Wiszniewski; podpół. Bobier; architekt rad. hon. Punszel; podpół. inż. Fersman; dr. med. Rontaler; dr. med. Siemaszko; urzędnicy kolei żelaz.: Józef Bazard i Jerzy Longuere; kupiec Ludwik Kamerer, Józef Fridman.

HOTEL POZNAŃSKI. Kupiec Dzems Fretwel; rad. hon. Ernest Miller; ob. Wilhelm Wierzbowski z żoną; Wolf Taubwurcel; ob. Lucian Kosakowski; Zbigniew Przeciszewski; rad. hon. Chomicz z żoną; ob. Juljan Dłużniewski; Lukiański; Worotyński; aptekarz Majewski; półkownik Zienowiew.

Wyjechali z Wilna od 10 do 13 grudnia.

Cytowicz; Mongird; Żukowski; Sołtan; Jankowska; Grużewski; Rakosz; Oldenborger; hr. Czapski; hr. Plater; Benienow; Geizel; ks. Henry; ks. Aleksandrowicz; Tabeński; Węcławowicz; Hilein von Genbie; książe Czetwertyński; pani Henselt; Bykowski; Suchodolski; Korolenko; hr. Sołohub; Słotwiński; Fersman; Mikulicz; Danilow; Kamerer.

CENY TARGOWE w Wilnie od 10 do 13 grudnia. Żyta beczka rs. 11, pszenicy—rs. 22, jęczmienia—rs. 9, owsa—rs. 5, grochu—rs. 11, gryki—rs. 9, siana pud kop. 45, słomy pud kop. 20, kartofli beczka rs. 7, masła pud rs. 10.

TEATR.

W Niedzielę 16 grudnia: ZARĘCZYNY przed Frontem ze śpiewami, Dziadek Nazar—wodewil.

RUCH NA KOLEJACH ŻELAZNYCH W WILNIE
od d. 6 listopada 1862 r.

Codziennie: Przychodzą: Pociągi I, II i III klassy: z Petersburga do Wilna o godz. 9 min. 55 wieczorem.—Z Berlina do Wilna (wyłączny pociąg) o g. 6 m. 45 wiecz. i o g. 5 m. 51 rano (z pociągiem jadącym do Petersburga).— **Odchodzą:** z Wilna do Peters. o g. 6 m. 25 rano.—Z Wilna do Berlina (wyłączny pociąg) o g. 9 m. 40 rano. — Z Wilna do Berlina z pociągiem Petersb. o g. 10 m. 30 wiecz.— **Z WARSZAWY DO WILNA Przychodzą:** w poniedziałki, środy i piątki o g. 5 rano.—**Z WILNA DO WARSZAWY Odchodzą:** w poniedziałki, środy i soboty o g. 11 m. 10 wiecz. Osoby przyjeżdżające do Wilna z **zagranicy** o g. 6 m. 45 wiecz. **nocują w Wilnie** i odjeżdżają koleją w stronę Petersburga o g. 6 m. 25 **rano**; jak również przyjeżdżający z Petersburga o g. 9 m. 55 **wieczorem**, mogą odjechać tymże pociągiem o g. 10 m. 30 wiecz. lub też nocować w Wilnie i odjechać nazajutrz za granicę o g. 9 m. 40. **rano**. Godziny oznaczone są według wileńskiego zegara.

Одобрено Ценсурою, 14 Декабря 1862 г. Вильно.

W Drukarni A. H. Kirkora.

КАЗЕНЫЯ ОБЪЯВЛЕННІЯ.

Контора Виленскаго госпиталя Савичъ объявляетъ, что 17 декабря сего года будутъ производиться въ ней торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на доставку въ 1863 году для аптеки сего госпиталя медикаментовъ и прочихъ припасовъ, входящихъ въ составъ лекарствъ; почему желающіе участвовать въ оныхъ, благоволятъ явиться въ контору на означенное число съ достаточными залогами. Декабря 5 дня 1862 года.

Старшій врачь *Ляховичъ*. 1—930

Виленской губерніи, отъ Лидскаго уѣзднаго суда обявляется, что въ семъ судѣ произведены будутъ торги 17-го числа сего декабря мѣсяца съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою на продажу участка Болондзи принадлежащаго наслѣдникамъ однодворцевъ Гиполита, Ѳомы и Аполіоніи Носовичамъ въ Лидскомъ уѣздѣ состоящаго посему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться на оные. 3—892

Гродненская палата государственныхъ имуществъ объявляетъ, что въ присутствіи ея 4 и 8 января 1863 года будутъ производиться публичные торги на отдачу съ подряда постройки деревянной православной церкви Бѣльскаго уѣзда въ селеніи Райскѣ. Постройка эта имѣетъ быть совершена по нормальнымъ проэкту и смѣтѣ N. 3 со всѣми принадлежностями, кромѣ живописи, и на исполненіе работъ съ покупнымъ лѣсомъ, за исключеніемъ стоимости булыжнаго камня доставленнаго безплатно прихожанами, равно гонтовъ и извѣсти, купленныхъ уже окружнымъ начальникомъ, изчислено денежнаго расхода 5901 руб. 53 коп. Желающіе участвовать въ сихъ торгахъ обязаны явиться въ означенные сроки въ палату, или прислать свои объявленія въ запечатанныхъ конвертахъ съ благонадежными залогами, равняющимися третьей части подрядной суммы могущей достигнуть на торгахъ. 3—851

Виленскій приказъ общественнаго призрѣнія объявляетъ, что въ ономъ будетъ продаваться за ссудную недоимку и прочіе казенные долги имѣніе Клинки или Поревичи Вилейскаго уѣзда помѣщика Николая Стефановскаго съ 24 мужескаго пола душами 185 десятинами земли и со всѣми къ оному принадлежностями, оцѣненное по десятилѣтней сложности дохода въ 480 р. О срокахъ продажи того имѣнія будетъ извѣщено чрезъ сію же газету. Ноября 9 дня 1862 года.

И. д. непремѣннаго члена *Нагловскій*.
Секретарь *Хорошевскій*
Столоначальникъ *Ковалевскій*. 3—844

OGŁOSZENIA SKARBOWE.

Kantor Wileńskiego szpitalu Sawicz ogłasza, iż d. 17 grudnia roku bież., odbędzie się w onym licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem na dostawianie w 1863 roku dla apteki tegoż szpitala medykamentów i innych przedmiotów do składu lekarstw wchodzących; życzący uczęstniczyć w téj licytacji raczą zgłosić się do kantoru na oznaczony termin z dostatecznemi ewikcjami. Dnia 5 grudnia 1862 r.

Naczelny lekarz L a c h o w i c z. 1—930

Gubernij Wileńskiéj od sądu powiatowego lidzkiego oglasza się iż w onym odbędzie się 17 b. m. grudnia 1862 roku licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem na sprzedaż ucząstku Bołądzie, należącego do spadkobierców jednodworców Hipolita, Tomasza i Apolonji Nosowiczów, w powiecie lidzkim położonego. Życzący wziąć udział raczą zgłosić się do rzeczonego sądu. 3—892

Grodzieńska izba dóbr państwa ogłasza, iż w urzędzie jéj 4 i 8 stycznia 1863 r. odbędzie się licytacja na oddanie z antrepryzy wybudowania drewnianéj cerkwi prawosławnéj wBielskim p-cie we wsi Rajsku. Budowla ta ma się uskutecznić podług projektu i kosztorysu N. 3 ze wszelkiemi akcydencjami, oprócz malowideł—i na wykonanie robot z drzewa do kupienia, za wytrąceniem kamienia dostawionego przez parafjan, tudzież gontów i wapna, zakupionych już przez naczelnika okręgowego, wyliczono rozchodu 5,901 r. 53 k. Życzący uczęstniczyć przy licytacji, obowiązani są zgłosić się na termin, lub przysłać opieczętowane deklaracje z pewnemi ewikcjami wyrównywającemi trzeciéj części summy podradowéj, jaka będzie przybita na licytacji. 3—851.

Urząd Wileńskiéj opieki powszechnéj ogłasza niniejszém, iż w onym sprzedawać się będzie za niewypłatę pożyczki i inne należności skarbowe majętność Klinki czyli Porewicze Wilejskiego powiatu obywatela Mikołaja Stefanowskiego z 24 duszami męzkiemi 185 dziesięc. gruntów i ze wszelkiemi akcydenciami, oszacowana podług dziesięcioletnich dochodów 480 r. sr. O terminie takowéj sprzedaży będzie w swoim czasie ogłoszono. 9 listopada 1862 r.

P. ob. członka ciągłego N a g ł o w s k i.
Sekretarz C h o r o s z e w s k i.
Naczelnik stołu K o w a l e w s k i. 3—844

O G Ł O S Z E N I A P R Y W A T N E.

MAGAZYN KORZENNY I NACZYN KREDENSOWYCH

TYMOTEUSZA PIECHOWA

w domu WW. Kadenacych pod N 71. przy ulicy Wielkiéj.

Pierwszych dni grudnia bieżącego roku zostały otrzymane świeże następne towary: Kawior ziarnisty rzadki i prassowany, Jesiotrzyna świeża i małosolna, Bieługa, Sięmga Wyżyna na farsz do pierogów, Sardynki, Śledzie Holenderskie, Oliwa Odeska: (doskonały gatunek), Sery Holenderski i zielony, rozmaite gatunki Konfitur, Konfektów, Rachat-Łukum, Ajwa, Pierniki Wiaziemskie, Gruszki suszone i rozmaite Bakalje, a mianowicie świeże Daktyle, Figi i Rodzynki.

Oprócz pomienionych towarów, Magazyn otrzymał Mąkę Jelecką, Swiece krochmalowe, Stearynowe, Palmowe, Mydło kazańskie do prania bielizny, rozmaitych fasonów i wielkości Samowary z fabryki Bataszewa, tace lakierowane, okute podróżne puzderka ze stosownym do herbaty przyborem i składanym samowarem lub bez tegoż i rozmaite leguminy.

MUSCABAT Hawański biały **Pud** po **7** rub. **40** kop. i SYROP z warszawskich cukrowni funt po **15** kop. i Wyborgskie kręgle.

T. PIECHOW. 934—1

Skład Płótna

i innych wyrobów lnianych
ZAGRANICZNYCH
ALEXANDRA FLATAU
w WARSZAWIE
przy ulicy Granicznéj N. 1077 Lit. A.

Zaopatrzony jest w znakomity wybór: Płótna webowego i kopowego, Chustek do nosa lnianych i batystowych, nakryć stołowych w garniturach na 6, 12, 18 i 24 osób, Obrusów różnéj wielkości, Serwet stołowych i deserowych, Ręczników, Pończoch Skarpetek wełnianych i niciànych, Przodów gotowych do koszul męzkich, Angielskich guziczków do koszul, Nici i Jedwabiu zastosowanych do maszyn do szycia i t. d.

Ceny stałe umiarkowane.

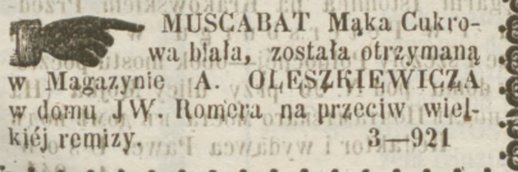
3—895

Maszyny do szycia z fabryki Wheeler i Wilson w Nowym Yorku, które na tegoroczném wystawie w Londynie jako też w r. 1861 na wystawie w Paryżu wielki medal złoty otrzymały, są do sprzedania w Składzie Płótna i innych wyrobów lnianych zagranicznych

Aleksandra Flatau
w W a r s z a w i e
przy ulicy Granicznéj N. 1077 Lit. A.

Osobom, mającym chęć nabycia maszyn powyższych, udziela się bezpłatnie nauka szycia.

3—896

DO MAGAZYNU
Kazimierza Kulikowskiego

nadszedł świeży transport Kawioru rzadkiego i prassowanego, Siemgi, Jesiotrzyny mało-solnéj, Lampredów, Flądereк, Oliwy Odeskiéj, Fig i Rodzynek Malagskich, Mąki prawdziwéj Jeleckiéj i wyleżałych Cygar Mindela. Także otrzymaną została BIAŁA MĄKA CUKROWA znana dokładnie ze swéj dobroci osobom kupującym. Pud po **7** r. **50** k. Funt po **19** kop.

3—918

Wyszło nowe dzieło, którego Skład główny w księgarni A. NOWOLECKIEGO w Warszawie.

BADANIA

O UMORALNIENIU LUDZI W OGOLNOŚCI
oraz myśli, jakiemi środkami możnaby poprawić i polepszyć byt ludu rolniczego w Królestwie Polskiém
przez b. członka Towarzystwa rolniczego z b. okręgu Radzyńskiego
J. ALOIZEGO OWIDZKIEGO.

Nabyć można we wszystkich księgarniach krajowych, w Cesarstwie i za granicą; oraz na wszystkich urzędach i stacjach pocztowych. Cena Złp. 8 (Rs. 1 kop. 20). 3—857

Potrzebne są DRĄŻKI i SANIE jednokonne, PARA KONI i UPRZĄŻ. Zbywający uda się do domu Cywińskiego na placu Dworcowym: do p. Kamieńskiego. 933—2

W Dynaburgu 18 grudnia i w następujące dni będą sprzedawane pociągowe artylleryjskie konie, w ilości 180. 3—922

Sprzedaje się na trakcie Lidzkim o 5 mil od Wilna zaścianek o włóce ornéj i dwóch pod lasem. Dowiedzieć się u murgrabiego domu hr. Mostowskiéj pod Ostrąbramą. 3—924

Nowe dzieła wydane nakładem MAURYCEGO ORGELBRANDA w Wilnie.

DROGA DO NIEBA

Dzieło Kardynała Bony w rodzaju Tomasza à Kempis.
Tłumaczenie z łacińskiego
przez
X. A. S. KRASIŃSKIEO,
Biskupa Wileńskiego, S. Teologii Doktora. Cena 90 kop.

KOPCIUSZEK

Powieść w 6 tomach
J. I. Kraszewskiego. Rsr. 5.

DZIŚ i LAT TEMU TRZYSTA

Studjum obyczajowe
(Charakterystyka Reja z Nagłowic)
przez
J. I. KRASZEWSKIEGO. Rsr. 1.

GAWĘDY i RYMY ULOTNE

Władysława Syrokomli
Serja II. Wydanie drugie. 80 kop.

Nieco dawniéj wyszły:

OD BIEGUNA DO BIEGUNA I DWA OCEANY

Wspomnienia z podróży, Obrazy i szkice żeglarskie.
JAKÓBA ARAGO.
PRZEKŁAD M. B. SZYSZKI.
2 tomy. Rsr. 4.

ALEKSANDRA HUMBOLDTA

Podróże
po Rossji Europejskiéj i Azjatyckiéj,
AFRYCE i AMERYCE.
Przekład M. B. Szyszki. 4 tomy. Rsr. 7. 1—948

Nakładem księgarni p. f. JÓZEFA ZAWADZKIEGO wyszedł nowy utwor muzyczny p. t.

CIENIOM
Władysława Syrokomli
MARSZ ŻAŁOBNY,
Skomponowany na Fortepian
przez
JÓZEFA GRIMMA.
Cena kop. sr. 30. 1—925

НАШЕ ВРЕМЯ

ежедневная

ГАЗЕТА ПОЛИТИЧЕСКАЯ И ЛИТЕРАТУРНАЯ.

Въ слѣдующемъ 1863 году, будетъ издаваться въ той же программѣ.

При самомъ началѣ своего существованія, газета наша высказала ясно направленіе, котораго намѣрена держаться. Не всѣми было встрѣчено оно съ сочувствіемъ, но мы были твердо убѣждены, что путь, избранный нами, соотвѣтствуетъ существеннымъ потребностямъ Россіи. Прошелъ годъ. Въ литературѣ и въ настроеніи общества произошла перемѣна. Разные общественные вопросы выяснились. Глаза многихъ смотрятъ на предметы спокойнѣе. Теперь въ нашемъ смыслѣ говорятъ столько голосовъ, что мы боимся остаться назади и уступить имъ въ рвеніи.

Намъ предстоитъ продолжать, и продолжать мы будемъ съ тою же твердостію, съ какою начали, нашу трудную работу. Несмотря на преувеличеніе проводимыхъ нами мыслей съ одной стороны и на упорное отрицаніе ихъ съ другой, мы постараемся остаться вѣрными себѣ и сохранить всю независимость своихъ сужденій. Мы желаемъ не разрушенія, а созиданія, желаемъ прогресса, приспособленнаго къ настоящимъ надобностямъ Россіи, смѣло идемъ впередъ, не разрывая однако насильственно связи съ прошедшимъ и удерживая изъ существующаго то, что можетъ мириться съ дальнѣйшимъ развитіемъ. Мы тѣмъ увѣреннѣе стоимъ на этой почвѣ, что слѣдуемъ не внушенію личнаго взгляда, а думаемъ быть, хотя отчасти, выраженіемъ одной изъ общественныхъ стихій, безъ которой общество немыслимо. Консервативно-либеральное направленіе, служащее знаменемъ для нашей газеты, соединяетъ вокругъ себя мыслящихъ людей, одушевленныхъ искреннымъ желаніемъ дѣйствительнаго блага своему отечеству.

При основаніи въ Москвѣ первой, послѣ „Московскихъ Вѣдомостей," ежедневной газеты, редакція должна была преодолѣть много трудностей, съ которыми не придется ей болѣе бороться, почему она видитъ возможность сосредоточить всѣ силы на улучшеніе своего изданія. Одной изъ главныхъ и постоянныхъ заботъ ея будетъ сообщеніе наиболѣе полныхъ свѣдѣній и аккуратная доставка газеты. Что же касается до дѣятельныхъ сотрудниковъ, которые служатъ лучшимъ ручательствомъ ея общественнаго значенія, то мы считаемъ себя въ правѣ сказать, что къ именамъ, встрѣчавшимся уже на листахъ нашего изданія, прибавятся другія, не менѣе достойныя вниманія публики.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

	Безъ достав.	Съ дост. и перес.
На годъ . . .	12 руб.	15 руб.
На полгода . .	7 —	8 руб. 50 коп.
На три мѣсяца	4 —	4 — 75 —

ПРІЕМЪ ОБЪЯВЛЕНІЙ

казенныхъ и частныхъ для помѣщенія въ газетѣ открытъ ежедневно въ редакціи. Плата за помѣщеніе объявленій по таксѣ. За каждую строчку въ 40 буквъ мелкаго шрифта платиться съ будущаго года семь коп.

ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ:

1) *Въ Москвѣ:* въ редакціи газеты, на малой Дмитровкѣ, въ домѣ Щубиной; у книгопродавцевъ: Базунова, Свѣшникова, Салаева и Черенина. 2) *Въ С. Петербургѣ:* въ книжномъ магазинѣ г. Сеньковскаго и К°, и у другихъ извѣстныхъ книгопродавцевъ. 3) Въ почтамтахъ обѣихъ столицъ.

Редакторъ-издатель *Н. Павловъ*.
2—(853)

ЗЕМЛЕДѢЛЬЧЕСКАЯ ГАЗЕТА.
въ 1863 году.

Земледѣльческая газета будетъ издаваться въ 1863 году по прежней программѣ:

I. Распоряженія правительства.
II. Сельское хозяйство.
III. Хозяйственная технологія.
IV. Хозяйственная механика.
V. Сельская медицина, гигіена и ветеринарія.
VI. Библіографія.
VII. Біографіи хозяевъ и агрономовъ.
VIII. Хозяйственная лѣтопись.
IX. Хозяйственныя извѣстія.
X. Торговыя извѣстія.
XI. Хозяйственныя замѣтки.
XII. Объявленія по сельскому хозяйству.

Рисунки будутъ помѣщаемы въ каждомъ нумерѣ.

Земледѣльческая газета выходитъ *еженедѣльно*, въ 4-ю долю листа большаго формата въ 2 столбца въ 16 страницъ.

Сельскій Листокъ, въ 1863 году, выходить не будетъ. Вмѣсто него подписчикамъ Земледѣльческой Газеты будетъ разосланъ въ началѣ года, вѣроятно при первомъ нумерѣ, въ коленкоровомъ переплетѣ:

Дозволено Цензурою. 13 Декабря 1862 г. Вильно.

W Drukarni A. H. Kirkora.